

Ropka-Ihaste looduskaitseala kaitsekorralduskava 2015-2024

Keskkonnaamet 2015

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

Sisukord

1. SISSEJUHA TUS	5
1.1. ALA ISELOOMUSTUS.....	5
1.2. MAAOMAND JA MAAKASUTUS.....	7
1.3. HUVIGRUPID.....	8
1.4. KAITSEKORD	9
1.5. UURITUS.....	11
1.5.1. Läbiviidud inventuurid ja uuringud.....	11
1.5.2. Riiklik seire.....	12
1.5.3. Inventuuride ja seire vajadus.....	13
2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID	15
2.1. ELUSTIK.....	15
2.1.1. Kaitseala kaitse-väärtused.....	15
2.1.2. Taimed.....	17
2.1.3. Putukad.....	22
2.1.4. Kahepaiksed.....	23
2.1.5. Linnustik	25
2.1.6. Kalad.....	32
2.1.7. Käsiivälised ja teised imetajad.....	32
2.2. ELUPAIGAD	33
2.2.1. Elupaigatüüpide ülevaade	33
2.2.2. Huumustoitelised järved ja järvikud (3160).....	34
2.2.3. Lamminiidud (6450)	35
2.2.4. Soostuvad ja soolehtmetsad (9080*).....	37
3. ALA JA SELLE VÄÄRTUSTE TUTVUSTAMINE NING KÜLASTUSKORRALDUS	42
3.1. VISIOON JA EESMÄRK.....	42
3.2. ALA MÕJUTA VAD ARENDUSED	43
4. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED JA EELARVE.....	49
4.1. INVENTUURID, SEIRE JA UURINGUD	49
4.1.1. Elupaigatüüpide inventuur.....	49
4.1.2. Kaitsealuste taimeliikide inventuur ja seire	49
4.1.3. Linnustiku inventuurid ja seire	49
4.1.4. Kahepaiksete inventuur	50
4.1.5. Putukate inventuur.....	50
4.1.6. Tiigilendlaste inventuur	50

4.1.7. Kalade inventuur ja seire.....	50
4.1.8. Maakasutuse inventeerimine	50
4.1.9. Veerežiimi seire	50
4.2. HOOLDUS, TAASTAMINE JA OHJAMINE.....	51
4.2.1. Pool-looduslike koosluste taastamine.....	51
4.2.2. Pool-looduslike koosluste hooldamine	54
4.2.3. Veetaseme reguleerimine poldril.....	57
4.2.4. Vaadete avamine seireks.....	58
4.3. TARISTU, TEHNIKA JA LOOMAD	59
4.3.1. Juurdepääsude rajamine luhtadele.....	59
4.3.2. Ihaste õpperaja rajamine.....	60
4.3.3. Infotalvite paigaldamine ja hooldamine	60
4.3.4. Vaatlustorni rekonstrueerimine	61
4.3.5. Porijõe tammitee sulgemine	62
4.3.6. Kaitseala tähistamine	62
4.4. KAVAD, EESKIRJAD.....	63
4.4.1. Kaitse-eeskirja muutmine.....	63
4.4.2. Kaitsekorralduskava uuendamine	64
4.5. KAITSEALA TUTVUSTAMINE.....	64
4.6. EELARVE	65
5. KAITSE TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE.....	68
6. KASUTATUD ALLIKAD.....	72
7. LISAD	73
7.1. KAITSE-EESKIRI.....	73
7.2. IHASTEÕPPERAJA KIRJELDUS JA SKEEM.....	79
7.3. ROPKA-IHASTE LKA LINNUSTIKU ÜLEVAADE.....	82
7.4. KAITSEKORRALDUSKAVA AVALIKUSTAMISE MATERJALID	111

Vastavalt looduskaitseseaduse §-le 25 on kaitsekorralduskava kaitstavate loodusobjektide alapõhise kaitse korraldamise aluseks.

Kaitsekorralduskava kinnitab Keskkonnaameti (edaspidi ka KeA) peadirektor. Teave kaitsekorralduskava kinnitamise kohta avalikustatakse Keskkonnaministeeriumi kodulehel.

Käesoleva Ropka-Ihaste looduskaitseala (edaspidi ka LKA või kaitseala) kaitsekorralduskava (edaspidi ka kava või KKK) eesmärk on:

- Anda lühike ülevaade kaitstavast alast - selle kaitsekorrast, kaitse-eesmärkidest, rahvusvahelisest staatusest, maakasutusest, huvigruppidest ning alal läbiviidavast riiklikust seirest;
- Analiüsida ala eesmärke ning anda hinnang iga põhiväärtuseks oleva liigi, elupaiga vms väärtuse seisundile;
- Arvestades akale seatud eesmärke määrata mõõdetavad kaitse-eesmärgid ja kaitsekorralduse oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks ning 30 aasta perspektiivis;
- Anda ülevaade peamistest väärtusi mõjutavatest tegevustest, kirjeldada kaitseks vajalikke meetmeid koos oodatavate tulemustega;
- Määrata põhiväärtuste säilimisele, taastamisele ja tutvustamisele suunatud kaitsekorralduslike tegevuste elluviimise plaan koos tööde mahu, koha, ulatuse kirjelduse ja orienteeruva maksumusega;
- Luua alusdokument kaitseala kaitsekorralduslike tööde elluviimiseks ja rahastamiseks.

Kaitsekorralduskava koostamisel viidi läbi avalikkusele suunatud kaasamiskoosolekud 26.04.2012, 05.03.2013 ja 18.03.2014 KeA Jõgeva-Tartu regiooni Tartu kontori II korruse saalis. Avalikustamise materjalid on esitatud lisan 7.4.

Ropka-Ihaste looduskaitseala kaitsekorralduskava koostamist koordineeris KeA Jõgeva-Tartu regiooni kaitse planeerimise spetsialist Kristel Tatsi (7302257; kristel.tatsi@keskkonnaamet.ee). Kava koostas MTÜ Eesti Ornitoloogiaühing (EOÜ), koordinaator ja aruande koostaja Riho Kinks. Elustikurühmade andmed on koondanud, ettepanekud koostanud ja nõustanud järgmised eksperdid: taimed ja kooslused - Silvia Pihu; linnustik - Margus Ots, Uku Paal, Riho Kinks, nõustajad Aivar Leito ja Leho Luigujõe; kahepaiksed - Piret Pappel ja Riinu Rannap; putukad - Mati Martin; kalad - Riho Kinks; käsitiivalised - nõustaja Lauri Lutsar.

Kavas on arvestatud ka Kobras AS poolt 2011.a. KeA tellimisel koostatud Aardla poldri veetaseme reguleerimise uuringu aruandega.

KKK on valminud „Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013“ ja sellest tuleneva „Elukeskkonna arendamise rakenduskava“ prioriteetse suuna „Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine“ meetme „Kaitsekorralduskavade ja liikide tegevuskavade koostamine looduse mitmekesisuse säilitamiseks“ programmi alusel Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditest.

1. Sissejuhatus

1.1. Ala iseloomustus

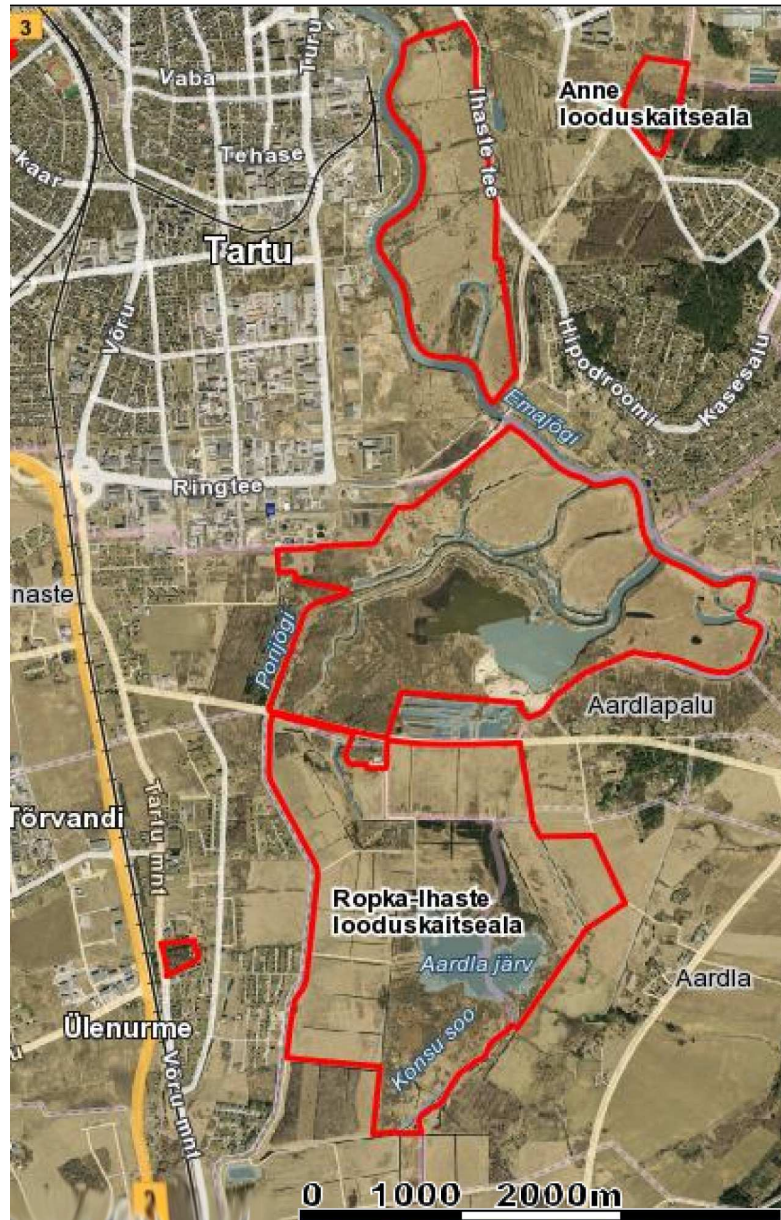
Ropka-Ihaste looduskaitseala (edaspidi ka *kaitseala*; KLO1000633), pindalaga 790,6 ha, asub Tartu maakonnas Tartu linna, Haaslava valla Aardla ja Aardlapalu küla ning Ülenurme valla Reola ja Soinaste küla haldusterritooriumil (joonis 1 ja 24). Looduskaitseala moodustati Vabariigi Valitsuse 17.10.2014 määrusega nr. 162 „Ropka-Ihaste looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“ (lisa 7.1) Tartu maakonnavalitsuse 17.07.1991. a. määrusega nr. 202 „Aardla järve ja selle lähimbruse riikliku kaitse alla võtmine“ moodustatud Aardla järve botaanilis-omitoloogilise kaitseala laiendusena. Kaitseala piiride aluseks oli Ropka-Ihaste rahvusvahelise tähtsusega linnuala (*Important Bird Area* ehk IBA) ning Natura 2000 kaitsealade võrgustiku linnu- (EE0080313; RAH0000070) ja loodusala (EE0080313; RAH0000504) piirid (755,4 ha). Seejuures hõlmab IBA ka osa Aardla poldri lõunaosast väljaspool kavandatavat kaitseala ning Natura 2000 ala ei hõlma Anne püüranguvööndit (edaspidi ka *pv*).

Kaitseala piirneb põhjaosas valdavalt Tartu linna hoonestusaladega ning Aardla poldri osas Ülenurme uuselamurajooniga. Kaitseala piireesse jääb üks asustamata (renoveeritav) elumaja Poldri pv idaservas ning tehnoarhitektuurina poldri I pumbajaam ja vabavooluregulaator poldri põhjaservas. Suurema osa Aardlapalu pv-st ja väikese osa Ropka sihtkaitsevööndist (edaspidi ka *skv*) moodustab 1989. a. rajatud ja seni aktiivses kasutuses olev Aardlapalu liivamaardla, mille kaevandusala on veega täidetud. Inimtekkeliseks objektiks kaitsealal on ka poldri tamm, mis kulgeb piki Porijõe ehk Konsu kanalit (VEE1044400), hargneb enne Emajõe (VEE1023600) kaheks ja mõlemad harud kulgevad Emajõeni. Lisaks paiknevad kaitsealal veel Aardla jõgi (VEE1023606), Aardla järv (VEE2084600), arvukalt Emajõe soote ja järvikuid ning poldri rajamisel kaevatud kraave.

Geoloogiliselt asub kaitseala keskdevoni platool Aruküla lademe liivakivide avamusalal. Piirkonda läbib Suur-Emajõe osaliselt mattunud ürgorg ja Raadi-Ropka mattunud ürgorg. Kaitseala maastiku ja iseloomu määrab suuresti seda läbiv Emajõgi koos alale tungivate sootide ja suubuvate jõgedega ning ala lauge pinnamood ja minimaalsed kõrguste vahed, mistõttu kogu ala on Emajõe veetaseme otsese mõju all ja selle poolt kujundatud. Kaitseala põhjapoolse osa moodustavad peamiselt üleujutatavad avatud luhaheinamaad, mis osaliselt on võsastunud, ning liivamaardla. Ala lõunapoolse osa moodustab endistele luhaaladele rajatud Aardla poldrisüsteem niidetavate kultuurheinamaade ja nendevahelise kraavide ja teedevõrguga ning Aardla järv ja üksikud metsatukad, mis küll liigniiskuse tõttu on enamasti hävinud või hävinimas.

Kaitsealal on kokku registreeritud 222 linnuliigi esinemine (lisa 7.3), mis teeb sellest Eesti ühe linnurikkaima paiga. Tegemist on ka ühe tähtsama veelindude rändepeatuspaiga ja pesitsusalaga Ida-Eestis. Sellest lähtuvalt ongi looduskaitseala kaitse-eesmärgiks Ropka-Ihaste luha kui olulise lindude rändepeatus- ja pesitsuspaiga kaitse ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse (lisa 7.1). Kaitstakse linnuliike, mis on nimetatud EÜ nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (edaspidi *linnudirektiiv*; EÜT L 103, 25.04.1979, lk 1-18) I lisas, ja I lisast puuduvate rändlinnuliikide elupaiku ning I, II ja III kategooria kaitsealuseid liike. Samuti kaitstakse elupaigatüüpe, mis on nimetatud EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning

loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (edaspidi *loodusdirektiiv*; EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7-50) I lisas, ja II lisas nimetatud liike.

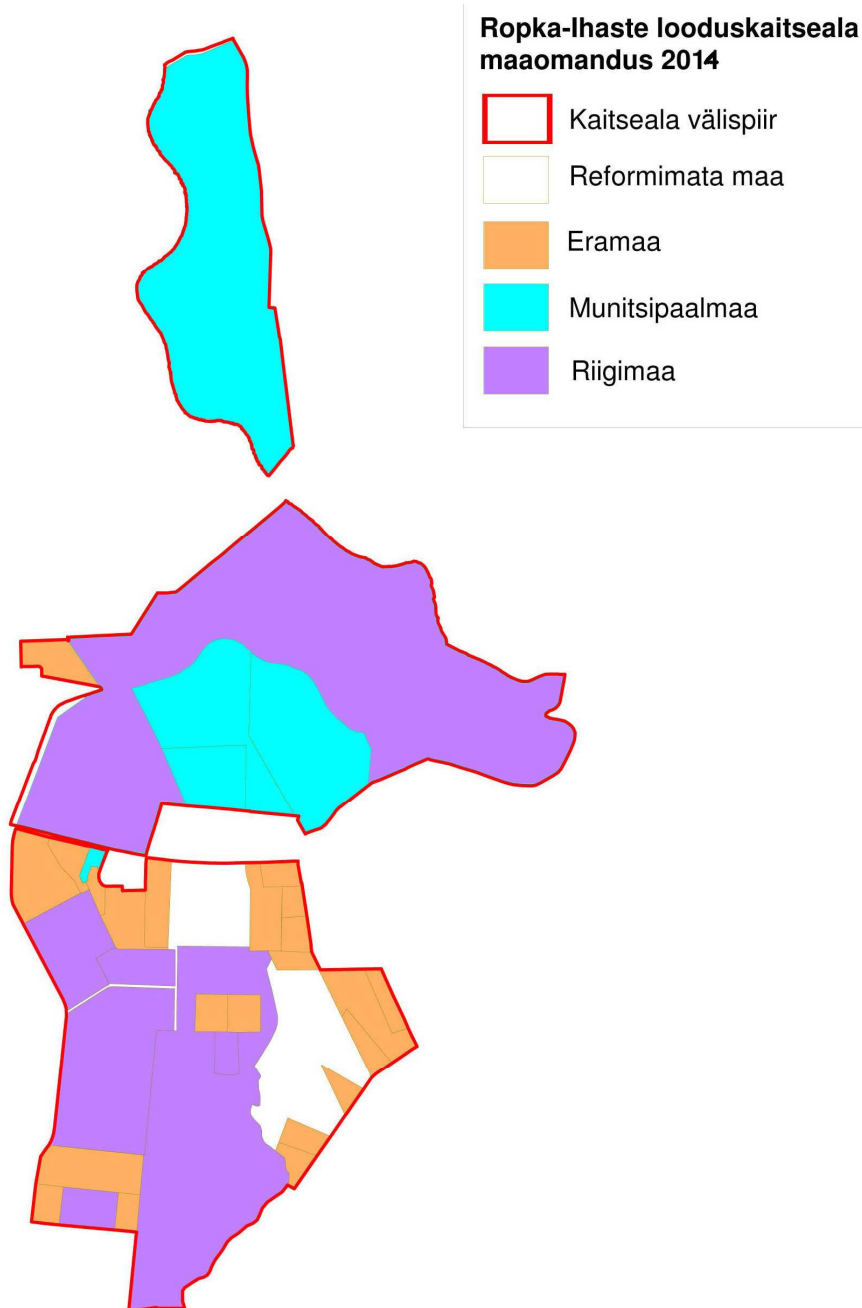

Joonis 1. Ropka-Ihaste LKA asendiskeem (© Maa-amet, 2015)

Kaitseala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmële kolmeks skv-ks ning kolmeks pv-ks (lisa 7.1). Kaitsealal on mootorita ujuv vahendiga sõitmise keeld Aardla järve sihtkaitsevööndis 20. märtsist 15. juulini. Muus osas on inimestel kaitsealal viibimine lubatud ning püüangud oluliste leevendustega veekogude rajamise ning uuendusriiete lubamise osas vastavad enamasti looduskaitsealade skv-dele ja pv-dele seatavatele kitsendustele.

1.2. Maaomand ja maakasutus

Ropka-Ihaste LKA pindala on ca 790,6 hektarit, millest riigimaa moodustab 419,4 ha (53,1%), eramaa 105,3 ha (13,3%), munitsipaalmata 199,9 ha (25,3%) ja reformimata maa 66,0 ha (8,3%). Selline maaomandi jaotus (joonis 2) määrab ka ala maakasutuse intensiivsuse.

Joonis 2. Ropka-Ihaste LKA maaomandi jaotus

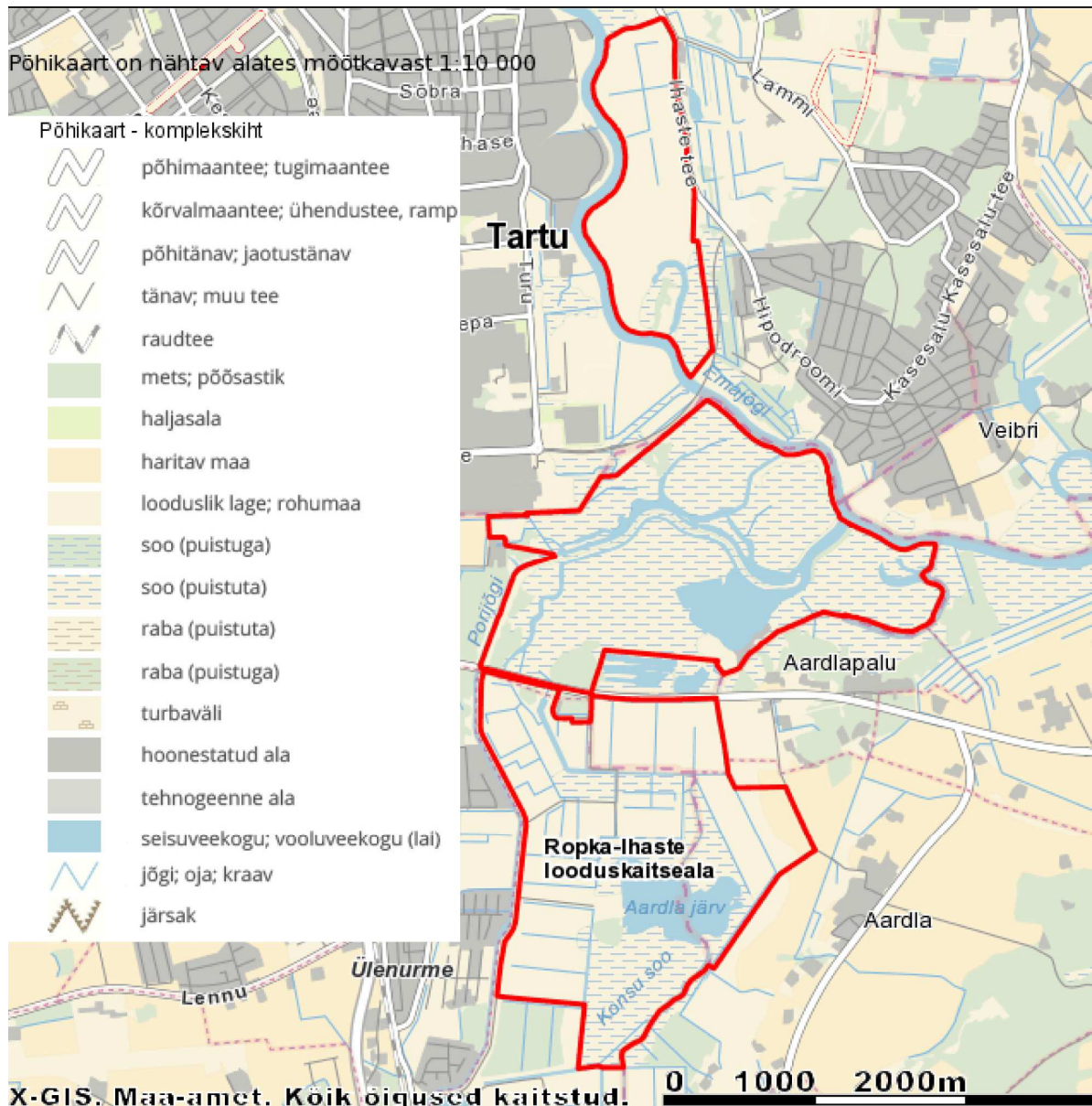
Ajalooliselt on nii kaitseala luhaalasad kui poldriala kasutatud heina tootmiseks ja karjatamiseks. Kõige aktiivsemas kasutuses oli luhaalade kuivendamiseks rajatud Aardla poldri osa peale poldri valmimist 1983. a. vähem kui kümne aasta jooksul. Seda võimaldas rajatud pumplate abil liigvee kunstlik eemaldamine alalt. 1990date algul pumpamine mõneks ajaks lakkas, taastus siis mõneks aastaks ja lakkas uuesti 1990date lõpust kuni 2004. aastani. Pumpamise lakkamisel oli ala seotud Emajõe veetasemega, mille tulemusena hakkas poldriala uuesti soostuma ja võsastuma. Pumpamise lakkamine lõi eeldused ala muutumiseks oluliseks linnuakaks. Alates 2005. a. on poldrit kuivendatud taas igal aastal.

Aastatel 2005-2014 ei ole kaitsealal karjatamist toimunud ega põllukultuure rajatud, seega on kogu maa kasutusel vaid niidetava rohumaana, peamiselt Aardla poldril asuvatel eramaadel, mis ongi kõige aktiivsemas kasutuses. Maaomanike vähese huvi tõttu niidetakse praegu siiski vaid väikest osa kaitsealast (peamiselt poldriosa) ning see on hakanud kohati uuesti võsastuma. Ropka skv luhaalasad on viimati teadaolevalt osaliselt niidetud 2001. a ja sedagi looduskaitselistel eesmärkidel. Samas on luht regulaarse üleujutuse tõttu siiski suhteliselt avatuna püsinud. Samuti niidetakse vähemalt mõneaastase vahega suurt osa Ihaste lahustüki rohumaadest (joonis 3).

1.3. Huvigrupid

Tabel 1. Kaitsealaga seotud olulisemad huvigrupid.

Huvigrupp	Huvid
Maaomanikud	Maa põllumajanduslik kasutamine (peamiselt Aardla poldril), kinnisvaraarendus (peamiselt Aardla poldri ida- ja lääneservas).
Aardla maaparandusühing	Aardla poldri hoidmine heas põllumajanduslikus korras, regulaarne kuivendamine ning pumplate ja kuivendussüsteemide korrashoid.
Tartu Maavalitsus	Ihaste lahustüki arendustegevused (sillad, sõudekanal, puhkeala jm).
Tartu Linnavalitsus	Ihaste lahustüki ja Ropka skv arendustegevus linna piirides (ehitusarendus, sillad, sõudekanal, puhkeala jm).
Ulenurme Vallavalitsus	Liivamaardla sulgemisel sellest puhkeala kujundamine, kaitseala atraktiivsuse ja külalastatavuse tõstmine.
Haaslava Vallavalitsus	Elurajooni arendamine.
Tartu Lennujaam	Lindude, eriti harede jt rändlindude arvu vähendamine lennuohutuse tagamiseks.
AS Ropka Liiv	Aardlapalu liivamaardla laiendamine ja ammendamine.
Harrastuskalastajad	Kalaptüügivõimaluste säilimine Aardla järvel jt kaitseala veekogudel, vaba ligipääs Emajõe.
Loodusteadlased ja looduskaitseühingud	Loodusväärtuste säilimine ja parandamine, uurimis- ja seiretööd.
Ulenurme jahiselts	Veetaseme madalal hoidmine ja jahipidamise võimaldamine.
Puhkajad	Teede ja radade ning liikumisvõimaluse säilimine.
Linnuvaatlejad	Ala väärtuste ja taristu ning liikumisvõimaluse säilimine.

Joonis 3. Ropka-Ihaste LKA kõlvikuline jaotus (2015)

1.4. Kaitsekord

Ropka-Ihaste LKA moodustati Vabariigi Valitsuse 17.10.2014 määrusega nr. 162 „Ropka-Ihaste looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“ (lisa 7.1). Ala kaitse-eesmärgiks on Ropka-Ihaste luha kui olulise lindude rändepeatus- ja pesitsuspaiga kaitse ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse. Eesmärgiks on kaitsta linnuliike, mis on nimetatud linnidirektiivi I lisas, samuti I, II ja III kategooria kaitsealuste liikide ja I lisast puuduolevate rändlinnuliikide elupaikade kaitse ning elupaigatüüpide, mis on nimetatud loodusdirektiivi I lisas, ja II lisas nimetatud liikide kaitse.

Linnudirektiivi I lisas nimetatud ja kaitseala kaitse-eesmärgiks olevad liigid on tutkas (*Philomachus pugnax*), mis on ühtlasi I kategooria kaitsealune liik; hüüp (*Botaurus stellaris*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), väikehuik (*Porzana parva*), rohunepp (*Gallinago media*), väikekajakas (*Hydrocoloeus minuta*), mis on ühtlasi II kategooria kaitsealused liigid; mustviires (*Chlidonias niger*), rukkirääk (*Crex crex*), täpikhuik (*Porzana porzana*), mudatilder (*Tringa glareola*), mis on ühtlasi III kategooria kaitsealused liigid. Lisaks kaitstakse I lisast puuduvate järgmiste rändlinnuliikide elupaiku: luitsnokk-part (*Anas clypeata*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), rabahani (*Anser fabalis*), tuttvart (*Aythya fuligula*), lauk (*Fulica atra*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), kiivitaja (*Vanellus vanellus*), sealhulgas ka II kaitsekategooria liik soopart ehk pahlsaba-part (*Anas acuta*) ja III kaitsekategooria liigid rooruik (*Rallus aquaticus*) ja hallpõsk-pütt (*Podiceps grisegena*).

Loodusdirektiivi II lisas nimetatud ja kaitseala kaitse-eesmärgiks olevad liigid on tiigilendlane (*Myotis dasycneme*) ja tõugjas (*Aspius aspius*), mis on ühtlasi II kategooria kaitsealused liigid, hink (*Cobitis taenia*), võldas (*Cottus gobio*), vingerjas (*Misgurnus fossilis*), laiujur (*Dytiscus latissimus*), suur-kuldtiib (*Lycaena dispar*) ja emaputk (*Angelica palustris*), mis on ühtlasi ka III kategooria kaitsealused liigid. II kaitsekategooria taimeliikidest esineb kaitsealal pehme koeratubakas (*Crepis mollis*), III kaitsekategooria taimeliikidest kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata*), valge vesiroos (*Nymphaea alba*), ahtalehine ängelhein (*Thalictrum incarnata*), siberi võhumõök (*Iris sibirica*), värvi-paskhein (*Serratula tinctoria*) ja künnapuu (*Ulmus laevis*). III kategooria kaitsealustest kahepaiksetest esinevad alal tiigikonn (*Rana lessonae*), rabakonn (*Rana arvalis*), rohukonn (*Rana temporaria*) ja järvekonn (*Rana ridibunda*).

Loodusdirektiivi I lisas nimetatud ja kaitseala kaitse-eesmärgiks olevad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160 - sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt loodusdirektiivi I lisale) ja lamminiidud (6450).

Kaitseala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele Ihaste, Ropka ja Aardla järve skv-ks ning Anne, Aardlapalu ja Poldri pv-ks (lisa 7.1). **Kogu kaitsealal on lubatud** inimestel viibida, korjata marju ja seeni, püüda kala ja pidada jahti arvestades asjaõigusseaduses ja looduskaitseaduses sätestatud. Telkimine ja lõkketegemine kaitsealal on lubatud vaid paikades, mis on kaitseala valitseja poolt selleks ettevalmistatud ja tähistatud. Teedel sõitmine on lubatud, väljaspool teid ning maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel, maatulundusmaal metsamajandustöödel ja põllumajandustöödel, linnirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel.

Kaitseala **valitseja nõusolekuta on keelatud** muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja kõlviku sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid, väljastada metsamajandamiskava, kehtestada detail- ja üldplaneeringut, anda nõusolekut väikeehitise, sh lautri või paadisilla ehitamiseks, projekteerimistingimusi või ehitusluba, samuti rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui 5 m², kui selleks ei ole vaja anda vee-erikasutusluba või ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks.

Kaitsealal on poollooduslike koosluste säilimiseks **vajalik** loomade karjatamine, niitmine, puu- ja põõsarinde harvendamine ning muud elupaikade ja liikide soodsat seisundit tagavad tegevused.

Ihaste **skv** kaitse-eesmärk on luhakoosluste, kaitsealuste taimeliikide ning lindude rändepeatus- ja pesitsuspaiga kaitse. Ropka skv kaitse-eesmärk on luhakoosluste, kaitsealuste taimeliikide ning linnustiku elupaikade kaitse ja Aardla järve skv kaitse-eesmärk on linnustiku elupaikade säilitamine. Skv-des **on lubatud** kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistatud ja kaitseala valitseja poolt tähistatud kohas. Ettevalmistamata ja tähistamata kohas ja rohkem kui 50 osalejaga ettevalmistatud ja kaitseala valitseja poolt tähistatud kohas on lubatud rahvaüritused üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Samuti on lubatud tegevused poollooduslike koosluste ilme ja liigkoosseisu tagamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks ja olemasolevate ehitiste hooldustööd. Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud ka maaparandussüsteemide hoiutööd ja veerežiimi taastamine. Mootorita ujuvvahendiga sõitmine on üldiselt lubatud, v. a. Aardla järve skv-s 20. märtsist 15. juulini, kus mootorita ujuvvahendiga sõitmine on lubatud üksnes järelevalvaja päästetöödel, valitsemisega ja kaitse korraldamisega seotud töödel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.

Skv-des on keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine. Üldiselt on keelatud ka uute ehitiste püstitamine, v. a. valitseja nõusolekul rajatiste rajamine kaitseala tarbeks, Aardla järve skv-s uute ehitiste püstitamine kaitseala tarbeks ja rajatiste rajamine kaitsealal paikneva kinnistu tarbeks ning Ihaste ja Ropka skv-s uute teede rajamine.

Anne **pv** kaitse-eesmärk on luhakoosluste ja väärtuslike linnustiku elupaikade kaitse, Aardlapalu pv-s veelinnustiku elupaiga kujundamine ja Poldri pv-s linnustiku elupaikade säilitamine.

Pv-des **on lubatud** ujuvvahendiga sõitmine ja rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja poolt tähistamata kohas. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja poolt tähistamata kohas on lubatud üksnes valitseja loal. Samuti on pv-s valitseja nõusolekul lubatud uuendusraie, uute veekogude rajamine Anne ja Aardlapalu pv-s, maavara kaevandamine Aardlapalu pv-s, ehitiste püstitamine Anne ja Aardlapalu pv-s, ehitiste püstitamine olemasolevale õuemaale ja veekogude veetaseme reguleerimine Poldri pv-s. **Keelatud on** puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine, biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine ning uue maaparandussüsteemi rajamine.

1.5. Uuritus

1.5.1. Läbiviidud inventuurid ja uuringud

Kaitseala lähedus Tartu linnale on tõenäoliselt põhjuseks, miks alal on läbi viidud suhteliselt palju erinevaid inventuure ja uuringuid, mis jäävad enamasti siiski kümnekonna aasta tagusesse aega. Metoodiliselt on kaitsealal inventeeritud vaid Ihaste lahustüki linnustikku. Enamuse kaitseala linnustikuandmetest moodustavad ala külasthanud linnuvaatlejate või ornitoloogide juhuvaatlused, kes külastavad enamasti vaid linnurikkamaid (Aardla polder) või paremini ligipääsetavaid piirkondi

(Aardla polder, Porijõe tamm). Kuna kogu ala hõlmavat uuringut ega ühegi liigi seiret alal teostatud ei ole, siis ei ole ka algandmed sageli piisavad täpsete hinnangute andmiseks kogu ala kohta. Viimasel kümnendil on kaitsealal läbi viidud peamiselt linnustiku juhuvaatlusi.

Taimestiku seisukohast on kaitsealal põhjalikumalt uuritud Emajõega külgnevaid luhaalasi, vähe on teada Aardla poldri ja Aardla järve taimestiku kohta. Andmed selle piirkonna koosluste ja taimestiku kohta pärinevad botaanikute isiklikest tähelepanekutest ja juhuvaatlustest.

Viimase suurema uuringu tegi Keskkonnaameti tellimisel 2010. a AS Kobras hüdrooloogilise režiimi selgitamiseks käesoleva kava koostamisega paralleelselt.

2000. a. tegid Mare Leis ja Katrin Heinsoo Pärändkoosluste Kaitse Ühingu alal pärändkoosluste (pool-looduslike niitude) inventuuri. Inventuur oli kohati pealiskaudne ega hõlmanud kogu kaitseala luhaalasi.

2001. a. tegid Elle Roosaluste ja Aiki Undrits alal loodusdirektiivi elupaigatüüpide inventuuri, mille alusel on andmed kantud ka Natura standardandmebaasi. Sellest inventuurist edasi on viimastel aastatel paaril korral toimunud pool-looduslike koosluste hooldustööde vastuvõtmise ja kvaliteedi hindamise raames alade ülevaatus niidetavas osas.

1998. a avaldasid Leho Luigujõe, Andres Kuresoo, Arne Ader ja Margus Ots Eesti Ornitoloogiaühingu (EOÜ) ajakirjas Hirundo artikli Ropka-Ihaste luha linnustikust 1992. a. Ihaste luha linnustiku uuringutest perioodil 1992-2004 on M. Laurits koostanud käsikirjalise kokkuvõtte, mis on kättesaadav EOÜ-s. Samasuguse käsikirjalise kokkuvõtte koostasid 2004. a. ka A. Kuresoo ja M. Laurits.

2002. a. koostasid Mati Martin ja Jaan Luig ülevaate potentsiaalsetest Natura 2000 aladest loodusdirektiivi II lisa putukaliikide kaitseks, mis muuhulgas sisaldas ka Aardla piirkonda.

2008. a. teostas Mati Martin loodusdirektiivi putukaliikide inventuuri ja esmase hooldusvõtete määramise Tartumaa kaitsealadel, s.h. ka Ropka- Ihaste kaitseala piirkonnas.

1.5.2. Riiklikseire

Seire peab tagama kõigile kaitse-eesmärgiks olevatele elupaigatüüpidele ja liikidele, millest linnustiku seiret saab teha ka suuremate gruppide kaupa. Elupaigatüüpide seiresamm peaks ühtima riikliku Natura 2000 alade aruandlusperioodiga. Liikide seire tuleks korraldada vastavalt liigispetsiifilisele metoodikale lähtuvalt liikide kaitse tegevuskavadest (vt. ka ptk. 7).

Keskkonnaregistri andmetel on kaitsealal kokku **9 seirejaama**: 1 kiililiste, 1 saarma ja kopra, 3 linnustiku (sh. 2 talilinnustiku ja 1 hanede, luikede, sookurgede) ning 4 ohustatud soontaimede ja samblaliikide seirejaama.

Kaitseala Tartu linnas asuval Ihaste luhal on alates 2007. a toimunud 1-3 korda aastas (juuni-august) **kiililiste seire** ning selle raames on nähtud järgnevaid liike: pruun-tondihobu (*Aeshna*

grandis), harilik hiilgekiil (*Cordulia aenea*), pronkskõrsik (*Sympecma paedisca*), kollatähnlõigukiil (*Sumpetrum flaveolum*), harilik vesineitsik (*Calopteryx virgo*), harilik vesikiil (*Libellula quadrimaculata*), luhakõrsik (*Lestes sponsa*) ja seenliidrik (*Enallagma cyathigerum*).

2007. a seirati riikliku seire raames kaitseala lõunaosas (Tõrvandi-Roiu- Uniküla teest lõunapool) **saarmast** (*Lutra lutra*). Hilisemate seireandmete kohta Keskkonnaregistris kanded puuduvad. 2004. a on kaitsealal seiratud ka **kobrast** (*Castor fiber*).

Talilinnustiku seirel on kaitseala lõunaosas 1999., 2000. ja 2002. a jaanuaris nähtud põialpoissi (*Regulus regulus*), rasvatihast (*Parus major*), ronka (*Corvus corax*), leevikest (*Pyrrhula pyrrhula*), harakat (*Pica pica*), koduvarblast (*Passer domesticus*), põldvarblast (*Passer montanus*), põhjatihast (*Parus montanus*), talvikest (*Emberiza citrinella*) ja hallvarest (*Corvus corone*).

2008. a detsembrist 2009. a märtsini on kohatud hõbekajakat (*Larus argentatus*), rasvatihast, sinikael-parti (*Anas platyrhynchos*), kaelushakki (*Corvus monedula*), kanakulli (*Accipiter gentilis*), harakat, puukoristajat (*Sitta europaea*), künnivarest (*Corvus frugilegu*), siidisaba (*Bombycilla qarrulus*), koduvarblast, sootihast (*Parus palustris*), urvalindu (*Carduelis flammea*), põldvarblast, hallvarest, kodutuvi (*Columba livia*), rohevinti (*Carduelis chloris*), hallrästast (*Turdus pilaris*) ja leevikest.

Kaitsealal kevadel peatuvatest rändlindudest on 2005. a seiratud **suur-laukhane** (*Anser albifrons*) ning 2005. ja 2008. aastal **rabahane** (*Anser fabalis*). Samasuguse 3-aastase intervalliga viiakse läbi ka riiklikku **luikede seiret**.

Kaitsealustest taimeliikidest seirati 2006. a (esmaleidudena) Tartu linnas asuval Ihaste luhal ja Ülenurme vallas asuval Aardla luhal **pehme-koeratubakat** (*Crepis mollis*), hiljem ei ole konkreetse koha osas seiretulemusi registreeritud. Lisaks kahele pehme-koeratubaka seirealale on Ülenurme vallas Aardlapalu tegutseva karjääri vahetus läheduses 2005. a seiratud aasnelki (*Dianthus superbus*) ja siberi võhumõõka (*Iris sibirica*); hilisemaid andmeid registreeritud ei ole.

1.5.3. Inventuuride ja seirevajadus

Elupaigatüübid

Elupaigatüüpide seisundit ja levikut hinnatakse kogu ala elupaikade inventuuri põhjal kaks korda kaitsekorraldusperioodi jooksul. Väljundiks on elupaigatüüpide levikukaart koos pindalade ning liigirikkuse ja esinduslikkuse hinnangutega. Hindamine peaks toimuma vastavalt Pärändkoosluste Kaitse Ühingu väljatöötatud juhisele (PKÜ, 2010) ja andma sisendi kaitse tulemuslikkuse hindamiseks.

Taimestik

Kaitsealuste taimeliikide seisundit tuleb hinnata kaitsekorraldusperioodi keskel (vahehindamisel) ja lõpus. Taimeliikide seisundi hinnangud on aluseks kaitse tulemuslikkuse hindamisel, kusjuures indikaatoriks on vastavalt liigile populatsioonide või isendite arv ja elujõulisus. Teadaolevalt on ka vahetult kaitseala piiri taga mitmeid kaitsealuste liikide leiukohti, kuid hetkel ei peeta otstarbekas kaaluda kaitseala piiride muutmist. AS Kobrase töös on tehtud ettepanek kogu poldriala

kaasamiseks kaitsealasse, mis eeldaks elupaigatüüpide ja liikide inventuuri kogu poldri lõunapoolel, mis hetkel jääb kaitsealast välja.

Linnustik

Haudelinnustiku seisundit hinnatakse **haudelinnustiku inventuuri** põhjal kaks korda kaitsekorraldusperioodi jooksul. Inventeeritavateks objektideks on eelkõige kaitse-eesmärgiks olevad liigid, aga ka teised liigid, kelle jaoks võib ala olulist väärtust omada. Indikaatoriks on haudepaaride, laulvate isendite või mängude arv vastavalt liigile.

Rändlindude seisundit hinnatakse **rändlindude kevad- ja sügisrände loenduse** põhjal kaks korda kaitsekorraldusperioodi jooksul. Inventeeritavateks objektideks on eelkõige kaitse-eesmärgiks olevad liigid, aga ka teised liigid, kelle jaoks võib ala olulist väärtust omada. Indikaatoriks on alal peatuvate isendite arv. Täpne meetodika selgub välitööde kavandamise käigus. Kaitse-eesmärgiks olevate **hane- ja luigeliikide seiret** teostatakse riikliku seire raames 3-aastase sammuga vastavalt neile seiretele kehtestatud meetodikale.

Lisaks kaitsealal kavandatavatele haude- ja rändlindude inventuuridele tuleks samal ajal sama meetodikaga teostada samad inventuurid ka Aardla poldri kaitsealast väljapoole jäävas osas, et hinnata kaitseala laiendamise vajalikkust. Seire läbiviimiseks on vajalik luhaakadel paiknevatek teeradadelt ja muldvallidel vaadete avamine.

Kahepaiksed

Kahepaiksete seisundi hindamiseks tuleb üks kord kaitsekorraldusperioodi jooksul kaardistada **rabakonna** ja nn **roheliste konnade** (järve-, tiigi-, rohu- ja veekom) **kudemisveekogud** ning teha rohu- ja rabakonna **sigimisedukuse seire** (kudupallide loendus). Indikaatoriteks on leiukohtade arv ning tõestatud edukas sigimine leiukohtades.

Putukad

Kaitse-eesmärgiks olevate putukaliikide seisundit hinnatakse tulemusseire kaudu üks kord kaitsekorraldusperioodi jooksul. Väljundiks on leiukohtade kaart ja kohatud isendite arv. Indikaatoriks on liikide esinemine.

Käsiivalised

Tiigilendlaste seisundit hinnatakse tulemusseire kaudu üks kord kaitsekorraldusperioodi jooksul. Indikaatoriks on liigi esinemine ja suhteline arvukus hindamisalal.

Kalad

Kaitse-eesmärgiks olevate kalaliikide seisundit on reaalne hinnata peale **baasinventuuri** läbiviimist hingu ja vingerja puhul, kelle olemasolu ja arvukus tuleks luhaveekogudes ja Emajõe kaldavööndis esmalt välja selgitada Nordic tüüpi seirevõrkudega ning seejärel korraldada **seiret** 10-aastase intervalliga. Indikaatoriks on liikide esinemine ja suhteline arvukus veekogudes.

2. Väärtused ja kaitse-eesmärgid

2.1. Elustik

2.1.1. Kaitseala kaitse-väärtused

Kuna Ropka-Ihaste LKA kaitse-eesmärgiks seatud loodusväärtused võivad olla samas ka linnuala või loodusala kaitse-eesmärgiks, s.t. kaitstud lisaks kaitse-eeskirjale ka looduskaitseseeduse (32), loodusdirektiivi (12) või linnudirektiivi (21) erinevate lisade alusel, siis on alljärgnevas tabelis 2 tehtud koond kaitseala kaitseväärtuste kohta. Sealjuures üks kaitseala kaitse-eesmärgiks seatud liik, suur-kuldtiib, on küll loodusdirektiivi II ja IV lisa liik, kuid ei ole seatud loodusala eesmärgiks. 2 linnuliiki – väikekajakas ja hallpõsk-pütt – ei ole loetletud linnudirektiivi lisades, kuid on seatud kaitseala ja linnuala kaitse-eesmärkideks.

Kokku on Ropka-Ihaste kaitsealal määratletud 45 kaitse-eesmärgiks olevat loodusväärtust, neist 3 loodusdirektiivi elupaigatüüpi, 8 taimeliiki ja 34 loomaliiki (s.h. üks imetaja, 4 kala-, 3 kahepaikse-, 3 putuka- ja 23 linnuliiki). Elupaigatüübid ja 8 liiki (4 kala-, 3 putka- ja üks taimeliik) on ka Ropka-Ihaste loodusala eesmärgiks ning kõik linnuliigid Ropka-Ihaste linnuala kaitse-eesmärgiks.

Tabel 2. Ropka-Ihaste LKA kaitse-eesmärgiks olevad väärtused

Kaitseväärtus	Kaitse-kategooria	LoA eesmärk	LiA eesmärk
Elupaigatüübid			
huumustoitelised järved ja järvikud (3160)		Jah, LoD I lisa	
lamminiidud (6450)		Jah, LoD I lisa	
soostuvad ja soo-ehmtetsad (9080*)		Jah, LoD I lisa	
Taimed			
aasnelk (<i>Dianthus superbus</i>)	II		
emaputk (<i>Angelica palustris</i>)	II	Jah, LoD II ja IV lisa	
pehme koeratubakas (<i>Crepis mollis</i>)	II		
ahtalehine ängelhein (<i>Thalictrum lucidum</i>)	III		
künnapuu (<i>Ulmus laevis</i>)	III		
siberi võhumõök (<i>Iris sibirica</i>)	III		
valge vesiroos (<i>Nymphaea alba</i>)	III		
värvi-paskhein (<i>Serratula tinctoria</i>)	III		
Imetajad			
tiigilendlane (<i>Myotis dasycneme</i>)	II	Jah, LoD II ja IV lisa	
Kalad			
hink (<i>Cobitis taenia</i>)	III	Jah, LoD II lisa	
tõugjas (<i>Aspius aspius</i>)	III	Jah, LoD II ja V lisa	
vingerjas (<i>Misgurnus fossilis</i>)	III	Jah, LoD II lisa	
võldas (<i>Cottus gobio</i>)	III	Jah, LoD II lisa	

Tabel 2 järg...

Kaitseväärtus	Kaitse-kategooria	LoA eesmärk	LiA eesmärk
Kahepaiksed			
rabakonna (<i>Rana arvalis</i>)	III		
rohukonna (<i>Rana temporaria</i>)	III		
tiigikonna (<i>Rana lessonae</i>)	III		
Selgrootud			
laiujur (<i>Dytiscus latissimus</i>)	III	Jah, LoD II ja IV lisa	
suur-kuldtiib (<i>Lycaena dispar</i>)	III	Ei, LoD II ja IV lisa	
suur-rabakiil (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>)	III	Jah, LoD II lisa	
Linnud			
tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>)	I		Jah, LiD I ja II lisa
hüüp (<i>Botaurus stellaris</i>)	II		Jah, LiD I lisa
rohunepp (<i>Gallinago media</i>)	II		Jah, LiD I lisa
soopart (<i>Anas acuta</i>)	II		Jah, LiD II lisa ja III lisa
väikehuik (<i>Porzana parva</i>)	II		Jah, LiD I lisa
väikekajakas (<i>Hydrocoloeus minutus</i>)	II		Jah
väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>)	II		Jah, LiD I lisa
hallpõsk-pütt (<i>Podiceps grisegena</i>)	III		Jah
mudatilder (<i>Tringa glareola</i>)	III		Jah, LiD I lisa
mustviires (<i>Chlidonias niger</i>)	III		Jah, LiD I lisa
rooruik (<i>Rallus aquaticus</i>)	III		Jah, LiD II lisa
rukkirääk (<i>Crex crex</i>)	III		Jah, LiD I lisa
täpikhuik (<i>Porzana porzana</i>)	III		Jah, LiD I lisa
kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)			Jah, LiD II lisa
lauk (<i>Fulica atra</i>)			Jah, LiD II ja III lisa
luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>)			Jah, LiD II ja III lisa
naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>)			Jah, LiD II lisa
rabahani (<i>Anser fabalis</i>)			Jah, LiD II lisa
rägapart (<i>Anas querquedula</i>)			Jah, LiD II lisa
sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)			Jah, LiD II ja III lisa
suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)			Jah, LiD II ja III lisa
tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>)			Jah, LiD II ja III lisa
viupart (<i>Anas penelope</i>)			Jah, LiD II ja III lisa

2.1.2. Taimed

Kaitseala niitudel leidub nii tüüpilisi metsataimi, sootaimi, kuivalembeseid stepitaimi kui ka ininkaaslejaid umbrohtusid. Inimmõjule viitavad näiteks lamba-aruhein (*Festuca ovina*), luhtkastevars (*Deschampsia cespitosa*), harilik tarn (*Carex nigra*), hirsstarn (*Carex panicea*), sinihelmikas (*Molinia caerulea*) ja süstlehine teeleht (*Plantago lanceolata*).

Kaitseala kaitse-eesmärgiks on seatud 8 looduskaitsealust taimeliiki (tabel 3), millest emaputk on ka LoD II ja IV lisa liik. Kokku on kaitsealal leitud 12 kaitsealuste taimeliiki (neist kolm II kat ja 9 III kat), millest ülevaade on esitatud tabelis 3 ning levik joonisel 4.

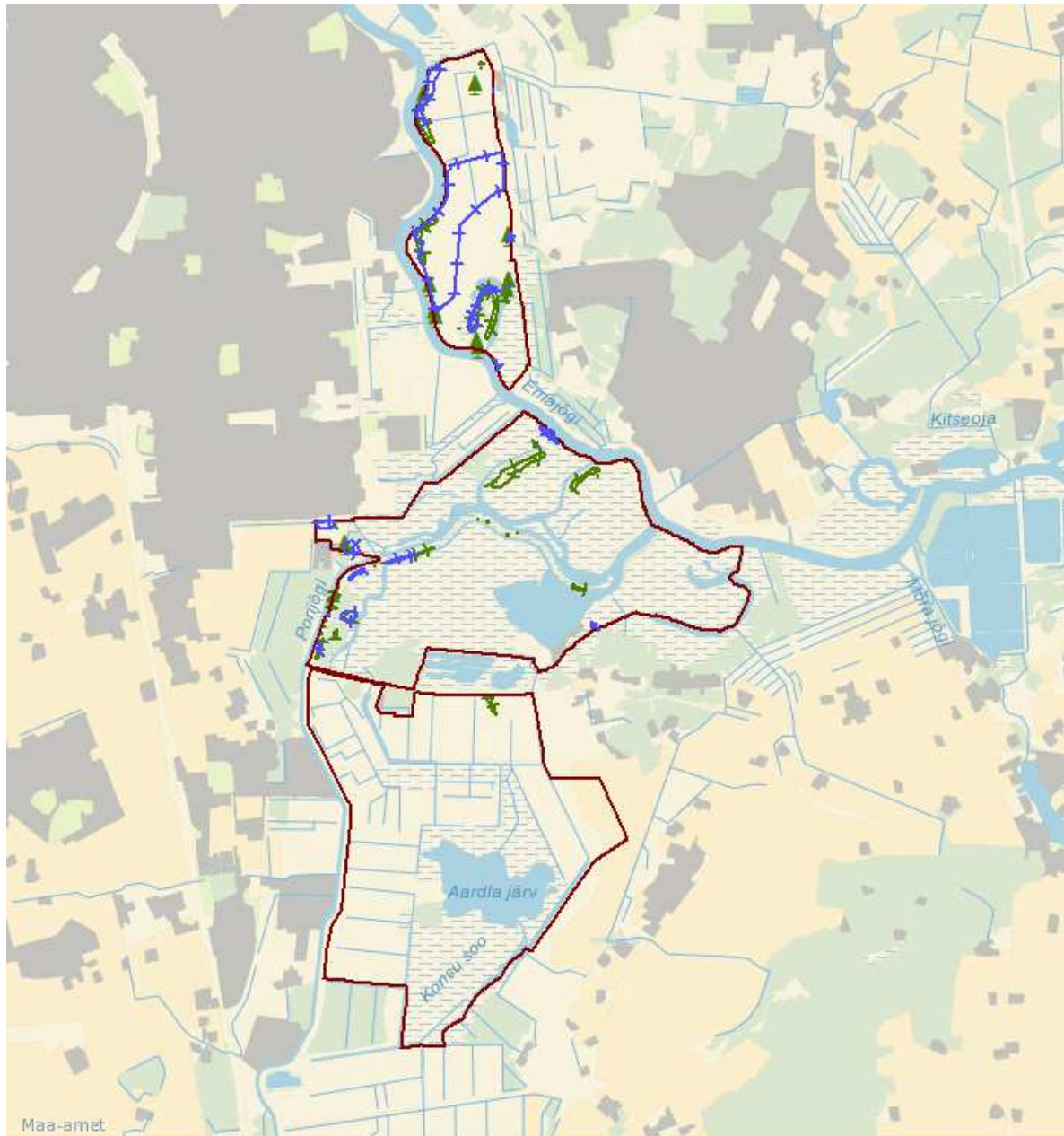
Tabel 3. Ropka-Ihaste LKA kaitsealused taimeliigid

Liik (<i>lad. k</i>)	Kaitsekategooria, kaitstus	Leiukohad, levik/arvukus	Kasvukoht
aasnelk (<i>Dianthus superbis</i>)	II kat, KE – jah, LoA – ei, LiA – ei	KLO9305521, KLO9307799, KLO9307798, KLO9307797, KLO9307796. Kokku 0,07 ha.	Avatud kasvukoht, vähekasutatavad, aga hooldatavad rohumaad.
emaputk (<i>Angelica palustris</i>)	II kat, LoD II lisa, KE – jah, LoA – jah; LiA – ei	KLO9323790, KLO9323789, KLO9322951, KLO9323788, KLO9310559, KLO9323787, KLO9322952, KLO9307767, KLO9322954, KLO9309246, KLO9310945, KLO9311996, KLO9309233, KLO9309245. Kokku 31,55 ha.	Avatud kasvukoht; kuna monokarpne, peab saama viljuda augustis-septembris.
pehme koeratubakas (<i>Crepis mollis</i>)	II kat, KE – jah, LoA – ei, LiA – ei	KLO9310302, KLO9310301, KLO9310305. Kokku 1,71 ha / 163 taime.	Avatud alade ja põõsastike/ metsatukkade vaheldumine, vähekasutatavad, aga siiski hooldatud rohumaad.
ahtalehine ängelhein (<i>Thalictrum incarnata</i>)	III kat, KE – jah, LoA – ei, LiA – ei	KLO9323440, KLO9323449, KLO9323448, KLO9323452, KLO9323456, KLO9323457, KLO9307785, KLO9307786, KLO9307787, KLO9307788, KLO9307789, KLO9317125, KLO9309247, KLO9309230, KLO9327966, KLO9327964, KLO9321230, KLO9321226. Kokku 2,66 ha.	Avatud kasvukoht, vähekasutatavad, aga hooldatavad rohumaad.
künnapuu (<i>Ulmus laevis</i>)	III kat, KE – jah, LoA – ei, LiA – ei	KLO9309222, KLO9309223, KLO9309224, KLO9309225, KLO9309226, KLO9309234. Kokku 6 puud.	Jõelammid ja lammime tsad.

Tabel 3 järg

Liik (<i>lad. k</i>)	Kaitsekategooria, kaitstus	Leiukohad, levik/arvukus	Kasvukoht
siberi võhumõök (<i>Iris sibirica</i>)	III kat, KE – jah, LoA – ei, LiA – ei	KLO9306836, KLO9323264, KLO9323269, KLO9323267, KLO9323268, KLO9303439, KLO9323266, KLO9323270, KLO9323271, KLO9323272, KLO9323273, KLO9323274, KLO9312850, KLO9331138, KLO9328008, KLO9323265, KLO9323289, KLO9323288, KLO9323290, KLO9323291, KLO9323292, KLO9323300, KLO9323298, KLO9323299, KLO9307776, KLO9311566, KLO9311565, KLO9309249. Kokku 7,18 ha.	Avatud kasvukoht, vähekasutatavad, aga hooldatavad rohumaad.
valge vesiroos (<i>Nymphaea alba</i>)	III kat, KE – jah, LoA – ei, LiA – ei	KLO9309250 Kokku 0,002 ha.	Seisva vee või tasase vooluga mudase põhjaga veekogud, kaitsealal sobivad jõekäärud, vanajõed ja soodid.
värvi-paskhein (<i>Serratula</i> <i>tinctoria</i>)	III kat, KE – jah, LoA – ei, LiA – ei	KLO9309221, KLO9327967. Kokku 0,03 ha / 54 taime.	Avatud kasvukoht, vähekasutatavad, aga hooldatavad rohumaad.
balti sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza</i> <i>Baltica</i>)	III kat, KE – ei LoA – ei, LiA – ei	KLO9320754 Kokku 0,02 ha.	Avatud kasvukoht, vähekasutatavad, aga hooldatavad rohumaad.
hall käpp (<i>Orchis militaris</i>)	III kat, KE – ei LoA – ei, LiA – ei	KLO9323365, KLO9323366. Kokku 0,03 ha / 3 taime.	Avatud kasvukoht, vähekasutatavad, aga hooldatavad rohumaad.
kahkjaspunane sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza</i> <i>incarnata</i>)	III kat, KE – ei LoA – ei, LiA – ei	KLO9323037, KLO9311558, KLO9320769, KLO9320767. Kokku 0,04 ha.	Avatud kasvukoht, vähekasutatavad, aga hooldatavad rohumaad.
suur kööpõll (<i>Listera ovata</i>)	III kat, KE – ei LoA – ei, LiA – ei	KLO9331135, KLO9328009. Kokku 0,01 ha / 3 taime.	Avatud kasvukoht, vähekasutatavad, aga hooldatavad rohumaad.

Kaitse tulemuslikkust hinnatakse kaitsekorralduskava uuendamisel üksnes kaitse-eesmärgiks seatud liikide alusel, kuna ülejäänud nelja liigi puhul on tegu suhteliselt levinud käpaliste liikidega, millel ei ole kaitsealal teadaolevaid esinduslikke populatsioone – tegu üksikute juhuheidudega.

M: 1: 40000

- II kategooria kaitsealused taimed
- Ropka-Ihaste looduskaitseala välispiir
- III kategooria kaitsealused taimed

Joonis 4. Looduskaitsealuste taimeliikide levik Ropka-Ihaste LKA-1

Ropka skv-s levib niiske pärisaruniidu kasvukohatüüp ning Aardlapalu pv-s liigivaene soostunud niidu kasvukohatüüp, kus kasvavatest liikidest kaitse-eesmärgiks on seatud II kategooria kaitsealused liigid **pehme-koeratubakas** ja **emaputk** ning III kategooria kaitsealustest taimeliikidest **valge vesiroos**, **ahtalehine ängelhein**, **siberi võhumõök**, **värvi-paskhein** ja **künnapuu**, mis kõik on ka ala kaitse-eesmärgiks. Neile lisandub veel ka kuivematel aladel kasvukoha leidnud II kaitsekategooria **aasnelk**. 2010. a. leiti nü kaitsealaga piirnevalt alalt kui kaitsealalt ka balti sõrnkäppa (*Dactylorhiza baltica*), mis ei ole ala kaitse-eesmärgiks, kuid kuulub III kaitsekategooriasse.

Aasnelk (*Dianthus superbus*) on Eestis väheneva arvukusega taim, mis on Eesti punase nimestiku järgi ohustatud ning on arvatud looduskaitseeaduse alusel vähearvuka ja ohustatud liigina II kategooria kaitsealuste liikide hulka. Pääaegu kolmandik kogu aasnelgi Eesti populatsioonist (kõige enam levinud Harju-, Hiiu-, Tartu- ja Läänemaal) kasvab keskkonnaregistri järgi Tartu maakonnas. Liigi peamiseks ohuteguriteks on niitude (arunitude) võsastumine niitmise või karjatamise katkemisel. Aasnelgi isendeid on kaitsealal vähe ja nende seisund suhteliselt kesine, kaitse tagamiseks tuleb vältida kasvukoha võsastumist.

Emaputk (*Angelica palustris*) on Eestis väheneva arvukusega taim, mis on Eesti punase nimestiku järgi ohustatud seisus ning on arvatud looduskaitseeaduse alusel vähenevate elupaikade ja väheneva arvukusega liigina II kaitsekategooria kaitsealuste liikide hulka. Emaputke kasvab keskkonnaregistri andmetel peamiselt Lääne-Eestis või Tartus ja selle lähiumbruses. Liigi peamiseks ohuteguriteks on metsamajanduslik tegevus, ehitus ja soode kuivendamine. Emaputke seisundit kaitsealal ohustab luhtade kinnikasvamine.

Pehme koeratubakas (*Crepis mollis*) on Eestis väheneva arvukusega taim, mis on Eesti punase nimestiku järgi ohustatud seisus ning on arvatud looduskaitseeaduse alusel haruldase ja hävimisohus liigina II kaitsekategooria kaitsealuste liikide hulka. Pehmet koeratubakat kasvab keskkonnaregistri andmetel üksnes Tartu linnas ja selle lähimates valdades. Liigi peamiseks ohuteguriks on niitude (lamminiitude) võsastumine niitmise või karjatamise katkemisel. Pehme koeratubaka seisundit kaitsealal ohustab luhtade kinnikasvamine.

Ahtalehine ängelhein (*Thalictrum lucidum*) on Eestis stabiilse arvukusega taim, mis on Eesti punase nimestiku järgi ohuvälises seisus ning on arvatud looduskaitseeaduse alusel vähenevate elupaikade ja väheneva arvukusega liigina III kaitsekategooria kaitsealuste liikide hulka. Ahtalehise ängelheina enamik leiukohti jäävad keskkonnaregistri andmetel Tartu linna ja selle ümbruse luhtadele, seega asuvad nendel luhtadel järelikult teadaolevalt kõige sobivamad biotoobid liigile. Ahtalehise ängelheina seisundit hinnatakse kaitsealal heaks.

Künnapuu (*Ulmus laevis*) on Eestis hajusalt levinud puu, mis on Eesti punase nimestiku järgi ohulähedases seisus ning on arvatud looduskaitseeaduse alusel vähenevate elupaikade ja väheneva arvukusega liigina III kaitsekategooria kaitsealuste liikide hulka. Künnapuu kasvab peamiselt salu- ja lammimetsades ning põõsastikes. Liigi peamiseks ohuteguriteks on raie ja ehitustegevus (sobivate kasvukohtade raadamine). Künnapuud kasvavad kaitsealal hajusalt üksikute puudena kaitsealal ühes väheses sobilikus kohas – lamminiidul –, seega on oluline neid Ropka-lhaste kaitsealal kaitsta.

Siberi võhumõök (*Iris sibirica*) on Eestis väheneva arvukusega taim, mis on Eesti punase nimestiku järgi ohulähedases seisus ning on arvatud looduskaitsealuse alusel vähenevate elupaikade ja väheneva arvukusega liigina III kaitsekategooria kaitsealuste liikide hulka. Liigi elupaigaks on märgadel muldadel asuvad niidud (lammi- ja soovikuniidud). Liigi peamisteks ohuteguriteks on niitude (lamminiitude) võsastumine, ehitustegevus ja soode kuivendamine. Kaitsealal on liik heas seisundis, tema esinduslikke leiukohti on kaitseala kõigil lahustükkidel.

Valge vesiroos (*Nymphaea alba*) on Eestis väheneva arvukusega veetaim, mis on Eesti punase nimestiku järgi ohulähedases seisus ning on arvatud looduskaitsealuse alusel vähenevate elupaikade ja väheneva arvukusega liigina III kaitsekategooria kaitsealuste liikide hulka. Liigi elupaigaks on huumustoitelised, segatoitelised ja rohketoitelised järved, millest tulenevalt ohustavad liiki kõik järve seisundit oluliselt mõjutavad tegurid (süvendamine, paisutamine, kaldajoone muutmine). Kaitsealal kasvab liik Ihaste lahustüki jõesoodil ja on hetkel heas seisundis.

Värvi-paskhein (*Serratula tinctoria*) on Eestis väheneva arvukusega taim, mis on Eesti punase nimestiku järgi ohualtis seisus ning on arvatud looduskaitsealuse alusel vähenevate elupaikade ja väheneva arvukusega liigina III kaitsekategooria kaitsealuste liikide hulka. Värvi-paskheina kasvab keskkonnaregistri andmetel peamiselt Lääne-Eestis või Tartus ja selle lähiumbruses. Liigi peamiseks ohuteguriteks on niitude (kuivade lamminiitude) võsastumine niitmise või karjatamise katkemisel. Värvi-paskheina seisundit hinnatakse kaitsealal heaks.

Pikaajaline kaitse-eesmärk: kaitseala kaitse-eesmärgiks oleva 8 liigi arvukuse ja levila säilitamine vähemalt tabelis 3 esitatud tasemel.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: kaitseala kaitse-eesmärgiks oleva 8 liigi arvukuse ja levila säilitamine vähemalt tabelis 3 esitatud tasemel.

Mõjutegurid ja meetmed:

- Niitude, karjamaade jt. poollooduslike koosluste võsastumine ja kulustumine
- Monokarpsete liikide hävimine liiga varase/sageda niitmise tõttu

Meede: Niitmine kaitseväärtusest lähtuvalt sobival ajal alates suve teisest poolest 2-3-aastase intervalliga või harvem.

Meede: Niitude taastamine (võsaraie).

- Kuivendamine (vee pumpamine)

Meede: Pumpamine minimeerida AS Kobras poolt soovitatud tasemeni 31,30 m.

- Üleraie luhaniitude taastamisel

Meede: Puuderiba säilitamine ja niitmise vältimine jõe kaldal.

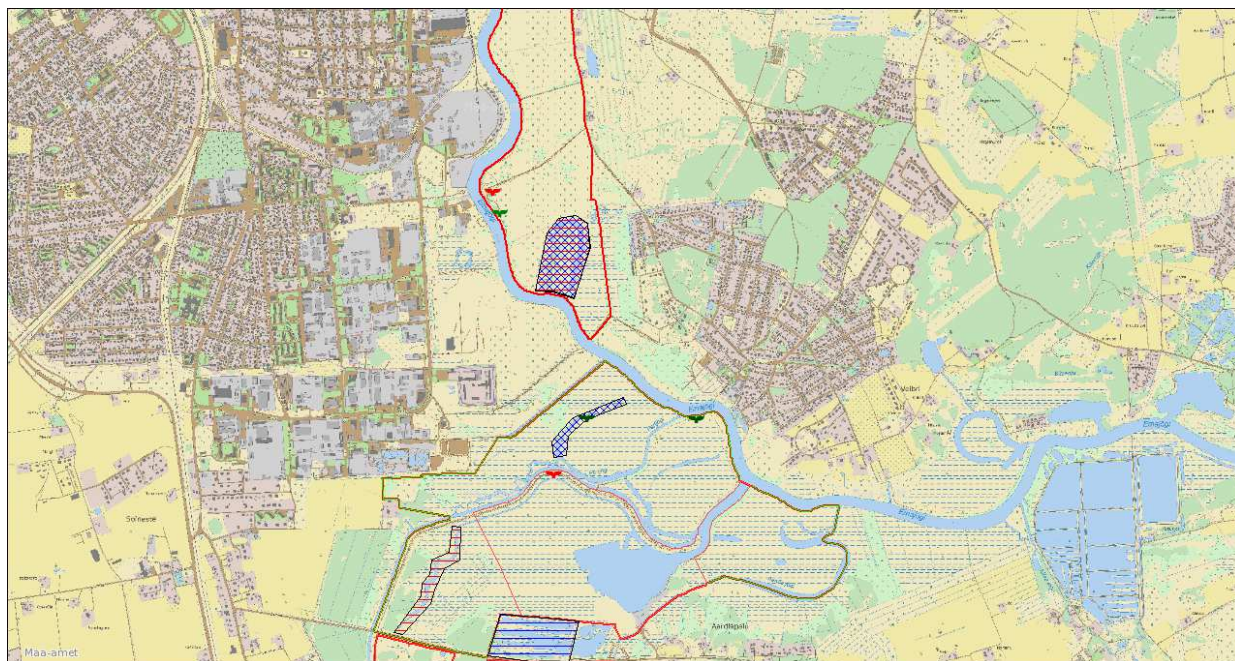
2.1.3. Putukad

Kaitseala putukafauna kohta on kirjalikke andmeid ja teostatud uuringuid vähe, eriti Aardla poldri osa kohta. Viimase osas võiks olla põhiliseks elupaigaks veeputukatele Aardla järv, kuid vaatlused ja püügid põhjakaapijaga on näidanud, et järv on vähemalt kiilide osas väga vaene. Põhjuseks võib olla veelindude rohkus, kes putukavalmikud ja putukavastsed, sealhulgas ka kiilivastsed ning valmikud hävitavad. Kaitsealal on registreeritud viie III kaitsekategooria putukaliigi esinemine: **laiujur** (*LoD II ja IV lisa*), **valgelaup-rabakiil** (*LoD IV lisa*), **suur-rabakiil** (*LoD II ja IV lisa*), **rohe-vesihobu** (*Ophiogomphus cecilia: LoD IV lisa*) ja **suur-kuldtiib** (*LoD II ja IV lisa*). Ala kaitse-eesmärgiks on neist laiujur, suur-rabakiil ja suur-kuldtiib.

Laiujur (*Dytiscus latissimus*; III kat, LoD – II ja IV lisa, KE – jah, LoA- jah, LiA – ei)

Kaitseala kaitse-eesmärgiks olev laiujur eelistab puhtaveelisi, oligotroofseid seisuveekogusid (erineva suurusega järved, rabalaukad, jõgede soodid), kus vee sügavus on 1 m ja rohkem. Veekogu pind peab vähemalt osaliselt olema vaba taimede ujulehtedest. Hea lendajana satub sageli ka muudesse veekogudesse. Peamine oht on veekogude eutrofeerumine ning pestitsiidid. Vastseid söövad kalad ja linnud. Valmikud jäävad sageli peenesilmalistesse kalavõrkudesse.

Laiujur on kaitseala liiginimistusse kantud ilmselt 2002. a. Emajões (kaitsealast väljaspool) tehtud täiskasvanud isendi juhuleiu põhjal. Samal aastal alal tehtud putukate uuringu käigus (Martin, Luig) ei õnnestunud liiki kaitsealalt leida. Kuna laiujurit on mõned aastad tagasi juhuslikult leitud ka Emajõe kaldalt, umbes kilomeeter Ihaste lahustükist ülesvoolu linna servast, siis on võimalik, et liik võiks siiski asustada ka kaitsealale jäävaid jõesoote (joonis 5).

Joonis 5. Laiujuri potentsiaalsed elupaigad (ruudulisega), suur-kuldtiiva (rohelised märgid), suur-rabakiili (punased märgid ja viirutus) ja valgelaup-rabakiili (sinine viirutus) leiukohad

Suur-kuldtiib (*Lycaena dispar*; III kat, LoD – II ja IV lisa, KE – jah, LoA- ei, LiA – ei)

Suur-kuldtiib elab niisketel luhanitudel ja jõelammidel, soistel niitudel ja veekogude kallastel, kus kasvab rööviku toidutaim jõgioblikas (*Rumex hydrolaphathum*). Esineb hajusalt ning liblikad liiguvad laialt ringi. Käesoleval ajal levinud üle kogu Eesti, esineb Tartu ümbruses kogu Emajõe oru ulatuses. Kaitsealal on kohatud üksikuid isendeid (joonis 5). Kuna tegemist on laialt ringilendavate isenditega, siis ei saa kindlalt väita, et liik just kaitseala piires elab. Liigil on paremaid esinemisalasid ka Tartu lähistel ja loodav kaitseala ei oma selle liigi jaoks suurt looduskaitselist tähtsust.

Suur-kuldtiivale on probleemiks aeg-ajalt toimuvad suured üleujutused. Täielikult üleujutataval alal liik arvatavasti eksisteerida ei saa. Küll aga elab liik kohtades, mis jäävad üleujutatavalt alalt väljapoole. Seega võib ala olla valmikute toitumiskohaks, kuid suurele üleujutusele järgneval aastal arenevad röövikud arvatavasti mujal. Liblikate säilimiseks on piisav niiskete jõeluhtade säilimine, mille tagab nende mõõduka režiimiga hooldamine.

Suur-rabakiil (*Leucorrhina pectoralis*; III kat, LoD – II ja IV lisa, KE – jah, LoA- jah, LiA – ei)

Kaitsealalt on leitud ka suur-rabakiili (Martin, 2002, 2006 ja 2008; joonis 5). Talle sobivad elupaigaks vanajõgede sopid ja võib arvata, et kaitsealal elab väikesearvuline populatsioon.

Lisaks on Aardlapalu liivakarjääri alalt leitud **valgelaup-rabakiili** (*Leucorrhina albifrons*; Martin, 2008) ja **rohe-vesihobu** (*Ophiogomphus cecilia*), kes kuuluvad kaitstavate liikide III kategooriasse ning Euroopa Liidu loodusdirektiivi IV lisasse. Võib arvata, et liik elutseb ka kaitsealal vanajõgedes ning jõgede soppides. Kaitseala ei ole kummalegi liigile väga oluline elupaik ja isendite arv on seal väike.

Kuna kõigi eelpool loetletud liide puhul on tegu väikesearvuliselt esinevate liikidega, kelle jaoks pole kaitseala kõige esinduslikum ja olulisem esinemisala, siis kaitsekorralduslikke eesmärke eraldi ei seata, sest liikide kaitse tagatakse poollooduslike koosluste ja märgala kaitsega.

Meede: Liikide esinemise kontrollimine 1 kord kaitsekorraldusperioodi jooksul

2.1.4. Kahepaiksed

Kahepaiksetele on sobivaimad eeskätt kaitseala kõrgemad servaalad, kus kevadine suurvesi ei ole niivõrd pikaajaline. Ala keskosa on sobivam rabakonnale, servaalad on aga rohukonna, kärnkonna, tügikonna ja tähnikvesiliku kudemisalad. Kaitse-eesmärgiks olevate konnaliikide – **tügikonn**, **rabakonn** ja **rohukonn** soodsa seisundi tagamiseks vajalikud tingimused on esitatud tabelis 4. Kahepaiksete kohta on alalt andmeid üsna vähe ja kõik need põhinevad juhuvaatlustel, spetsiaalseid uuringuid teadaolevalt teostatud ei ole. Samuti puuduvad kahepaiksete täpsemad arvukuse hinnangud, mistõttu on kahepaiksete elupaikade täpsem piiritlemine olemasolevate andmete põhjal raskendatud. Peab arvestama ka andmete vananemisega, kuna olulised muutused kahepaiksete populatsioonides võivad ilmneda üsna lühikese aja jooksul (5-10 a). Kindlasti on kahepaiksed kaitsealal oluliselt laiemalt levinud kui kajastavad keskkonnaregistri kanded. Kahepaiksete seisundi

hinnangud põhinevad taustaandmetel, piirkonna aerofotodel ja kahepaiksete arvukuse ning populatsioonitrendide andmetel, mis on teada muudelt Lõuna-Eestis asuvatelt aladelt (nt Otepäält).

Tabel 4. Kahepaiksete liikide soodsa seisundi tagamiseks vajalikud tingimused

Liik	Tingimused soodsa seisundi tagamiseks
tiigikonn (<i>Rana lessonae</i>)	Eelistavad alalisi suuremaid ja sügavamaid veekogusid – tüike, laiemaid kraave, vanajõgesid ja järvede kaldaalasi. Väga oluline on hästi taimestunud kaldaala olemasolu. Talvitumiseks kudemis- ja toitumisaladest mitte kaugemale kui 500 m jäävad lehtpuusalud, kivikangrud, põõsastikud, kus leidub näriliste urge.
rabakonn (<i>Rana arvalis</i>)	Sigimiseks sobivad suhteliselt madalaveelised ajutised veekogud luhaaladel, kus vesi soojeneb kiiresti ja milles pole kalu, ka reostumata ja kalavabad seisva veega kraavid, vanajõed ja tiigid. Oluline madalaveeliste kaldaalade olemasolu. Toitumisalaks sobivad enamasti avatud luhaalad, ka metsatukad, pargid, aiad. Talvitumiseks kudemis- ja toitumisaladest mitte kaugemale kui 500 m jäävad lehtpuusalud, kivikangrud, põõsastikud, kus leidub näriliste urge.
rohukonn (<i>Rana temporaria</i>)	Sigimiseks sobivad suhteliselt madalaveelised ajutised veekogud luhaaladel, kus vesi soojeneb kiiresti ja milles pole kalu, ka reostumata ja kalavabad seisva veega kraavid, vanajõed ja tiigid. Oluline on madalaveeliste kaldaalade olemasolu. Toitumisalaks sobivad enamasti avatud luhaalad, ka metsatukad, pargid, aiad. Talvitumiseks allikalised kohad veekogude põhjas, vanajõgedes või ka jõekäärudes.

Kuivendamine ja alade avatuna hoidmine on kahepaiksete seisundi kõige olulisemad mõjutegurid. Kuivendamisega kaasneb kahepaiksete kudemispaikade hävinine või oluline veetaseme muutus sigimisveekogudes. Kraavitamise ja drenaažiga seotud veetaseme muutused põhjustavad kudemisveekogude liiga varase ärakuivamise, mistõttu kullel ei jõua enne kudemisveekogu kuivamist moonet läbida ja hukuvad. Ropka-Ihaste LKA puhul tuleb arvestada, et ala kahepaiksete fauna on mitmekesine ning liikide kudemisveekogude eelistused on erinevad. Nii koevad harilik kämkonn ja rohelised konnad (järvekonn, tiigikonn) sügavamates veekogudes, rohukonn ja rabakonn aga eelistavad ajutisi lompe ja üleujutusalasid või veekogude madalamaid osi. Eestis on eelkõige rabakonna puhul sigimishooaja jooksul toimunud veetaseme suured kõikumised olnud negatiivse mõjuga. Kevadise kõrge veetaseme ajal koevad rabakonnad sageli madalatesse lompidesse, mis suve alguses, enne kulleste moondumist, võivad ära kuivada (Suislepp, avaldamata andmed 2010). Seetõttu võib 0,5 m veetaseme langus paljusid rabakonna kudemisveekogusid negatiivselt mõjutada. Veetaseme kunstlikku muutmist tuleks kahepaiksete sigimishooaja jooksul vältida (rohu- ja rabakonna puhul 1. aprillist 1. juulini; kui pumpamisaladel on roheliste konnade sigimisveekogud, siis tuleks vältida pumpamist 15. juulini, kuna tolle loomarühma kullelised ja täiskasvanud on kauem veekogudes).

Rohumaade, eelkõige luhaalade niitmine on oluline kõigile kahepaiksetele, eriti aga raba- ja rohukonnale elupaiga ja kudemisalade säilimiseks. Kuna kahepaiksete arvukus ja paiknemine alal ei ole hästi teada, siis ei ole võimalik ka täpselt öelda vajaliku niitmispinna asukohti ja pindala. Kuna võib oletada, et kahepaiksed on alal laialt levinud ja arvukad, siis tuleks niita võimalikult suures ulatuses. Niitmise aja suhtes kahepaiksete osas piiranguid ei ole ning niitma ei pea igal aastal, piisab 2-3-aastasest intervallist.

Pikaajaline kaitse-eesmärk: Kaitsealal esinevad tiigi-, rohu- ja rabakonn.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: Kaitsealal esinevad tiigi-, rohu- ja rabakonn. Nende liikide peamised kudealad on välja selgitatud.

Mõjutegurid ja meetmed:

- Üleujutatud luhaalade, vanajõgede ja tiikide võsastumine või roostumine.

Meede: Niitmine (eelkõige rohu- ja rabakonna asurkondade säilimiseks) igal 2. või 3. aastal.

- Sigimis- ja toitumisalade kuivamine või kuivendamine

Meede: Pumpamise vältimine rohu- ja rabakonna puhul 1. aprillist 1. juulini; järvekonna sigimisveekogudes 15. juulini

- Hukkumine rändel

Meede: Rändekoridori täpsustamine kaitsealal, vajadusel kevadise rände ajal hoiatusmärkide paigaldamine.

- Kulupõlengud

Meede: Teavitamine ja järelevalve; põletamine looduskaitseelisel eesmärgil on lubatud 1. novembrist 1. märtsini.

Meede: Niitmine, mis väldib tuleohtliku kulu tekkimist

- Veekogude eutrofeerumine

Meede: Pumpamise minimeerimine ja Aardlapalu prügila minipoldri toimimise järelevalve.

2.1.5. Linnustik

Linnustiku arvukus, levik, seisund ja kaitse-eesmärgid

Kaitseala kõige olulisemaks looduskaitseeliseks väärtuseks on linnustik. Ala kuulub rahvusvahelise tähtsusega linnualade hulka, mis vastab globaalse ja üle-euroopalise tähtsusega linnuala kriteeriumidele ning on üle-euroopalise kaitsealade võrgustiku Natura 2000 linnuala. Tegemist on ühe tähtsama veelindude rändepeatuspaiga ja pesitsusalaga Ida-Eestis. Ühtlasi on tegemist ühe Eesti liigirikkama alaga - siin on kokku registreeritud 222 linnuliigi esinemine (lisa 7.3.). Aastatel 2004-2009 koostatud Eesti haudelindude levikuatlase andmetel on Aardla järve atlaseruudus (5x5 km) pesitsusajal kohatud rohkem kui 150 linnuliiki, kellest mõned siin tegelikult ei pesitse.

Peamise ja väärtuslikuma osa kaitseala linnustikust moodustavad veelise ja poolveelise eluviisiga liigid, kelle jaoks kaitseala on oluline nii pesitsus-, toitumis- kui rändepeatuspaigana. Kõige silmatorkavam osa linnustikust moodustavad hanelised (luigid, haned, pardid, vardid, sõtkas) ning kurvitsalised (kiivitaja, tutkas, tildrid, kajakad, viired ja tüürid). Pesitsejatest esinevad siin kõik tüüpilised luha- ja järvelinnud. Ala kuivemad rohumaad on üheks paremaks rukkiräägu pesitsusalaks Eestis. Parimatel aastatel pesitseb siinsetel üleujutatud rohumaadel sadu

täpikhuikusid, ka Eestis haruldane väikehuik on siin regulaarne pesitseja. Niitudel on isebomulikeks liikideks kiivitaja, sookiur, kadakatäks, lambahänilane, aga ka haruldane kuldhänilane, kes Lõuna-Eestis pesitseb regulaarselt ainult Aardla poldril. Tüüpiliseks asukaks niisketel rohumaadel on ka looduskaitsealiselt oluline liik rohunepp. Roostikes pesitsevad kõrkja-, tiigi- ja rästas-roolind, roo-ritsiklind, rootsiitsitaja ning hütü. Veelindudest on karakterliikideks hallpõsk-pütt, tuttpütt, lauk, sinikael-part, rääkspart, rägapart, luitsnökk-part, piilpart, tuttvart, punapea-vart. Vähearvukad, aga tüüpilised pesitsejad on väikekajakas, jõgitüür ja mustviires. Viireste hulgas võib kohata haruldast valgetiib-viirest, kes on siin paaril aastal isegi pesitsenud. Kahlajatest on siin tavalised pesitsejad tikutaja, vihitaja, kiivitaja, aga siin on pesitsenud ka Eestis väga haruldane lammitünder. Ropka-Ihaste kaitseala on rahvusvahelise tähtsusega linnuala (IBA) pesitsevatest liikidest täpikhuigale, rukkiräägule, rohunepile ja mustviirele.

Tuntud on kaitseala aga eeskätt lindude rändepeatuspaigana. Kevadrändel peatub siin, peamiselt Aardla poldril, massiliselt raba- ja suur-laukhanesid, keda on koos ümbritsevate rohumaadega loendatud isegi üle 40 000 isendi ja tegemist on Eesti ühe olulisema hanede rändepeatuspaigaga. Parimatel aastatel on siin kohatud kuni 5000 tutkast, 2000 mudatildrit, tuhandeid parte. Suurema ülejutusega kevadetel peatub Aardla poldril kuni 500 väikeluik. Ropka-Ihaste kaitseala on rahvusvahelise tähtsusega linnuala rändlindudest väikeluigele ning raba- ja suur-laukhanele.

Nii pesitsevate kui rändel peatuvate lindude arvukuse, liigilise koosseisu ja paiknemise kaitsealal määrab suuresti kevadise ülejutuse ulatus ja kestus. Kõrgema veetaseme ja kestvama ülejutusega aastatel peatub alal rohkem linde, viimasel kümnendil on parimad aastad olnud 2002 ja 2010. Kõrgema veetasemega aastatel on vähem ruumi ja seega vähem arvukad kuivemaid rohumaid eelistavad liigid nagu rukkirääk ja rohunepp. Samas võivad väga madala veetasemega aastatel veelinnud ja kurvitsalised alalt hoopis puududa, esinedes väikesearvuliselt vaid veekogude ääres. Neil aastatel on enam kuivi alasid eelistavaid liike.

Linnustikku on metoodiliselt inventeeritud vaid Ihaste lahustükil, enamuse andmetest moodustavad juhuvaatlused. Kuna kogu ala hõlmavat uuringut ega ühegi liigi seiret alal teostatud ei ole, siis ei ole ka algandmed enamasti piisavad täpsete hinnangute andmiseks kogu ala kohta. Kui rändel peatuvate lindude arvukuse kohta saab juhuvaatlustega suhteliselt täpse ülevaate, siis pesitsevate paaride arvukuse hindamine ilma vastavate loendusteta on üsna ligikaudne. Ebatäpsust lisab ka asjaolu, et linnuvaatlajate jaoks moodustab kogu Aardla polder ühe terviku ning vaatluste aruannetes ei eristata tavaliselt kaitseala sellest väljapoole jäävatest aladest.

KKK-s esitatud arvukushinnangud, liikide seisundi hinnangud ja muu teave põhineb peamiselt varasemate koostatud andmete analüüsil ja kava linnustiku osa ekspertide hinnangutel (tabel 5). Seisundi hindamist raskendab asjaolu, et rändlinnuliikide arvukuse muutused võivad olla tingitud muutustest nende talvitus- või pesitsuspaikades või kogu populatsiooni arvukuse muutustest ja neid on sageli raske eristada kohalikest põhjustest. Kuna paljude liikide kohta täpsem kogu ala hõlmav teave puudub, siis on seisundi hinnangud üldised:

- hea** – arvukus stabiilne, elupaikade pindala ja kvaliteet ei ole palju vähenenud;
- keskmine** – arvukuse mõõdukas langus või elupaikade pindala või kvaliteet vähenenud;
- halb** – arvukuse tugev langus, elupaikade pindala või kvaliteet oluliselt vähenenud.

Tabel 5. Linnuliikide arvukuse eesmärgid Natura standardandmebaasis ja seisundi hinnangud

Liik	Arvukus	Seisund	Seisundi hinnang
tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>)	5000 is	C	Seisund keskmine, arvukus pisut langenud, põhjuseks võib olla luhaniitude kinnikasvamine ja kulustumine ning ala kuivendamine rändepeatuse ajal.
hüüp (<i>Botaurus stellaris</i>)	4-5 paari	C	Seisund hea, soodustavaks teguriks ala roostumine ja võsastumine.
rohunepp (<i>Gallinago media</i>)	10 is	C	Vajalik täpsem loendus, arvatav mõõdukas arvukuse langus on ilmselt põhjustatud rohumaade kulustumisest ja võsastumisest.
soopart (<i>Anas acuta</i>)	500 is	C	Seisundi hindamiseks vajalik põhjalikum tegurite hindamine.
väikehuik (<i>Porzana parva</i>)	1-15 paari	A	Seisundi hindamiseks vajalik täpsem loendus, soodustavaks teguriks ala kulustumine ja võsastumine.
väikekajakas (<i>Hydrocoloeus minutus</i>)	10-50 paari	C	Pesitsejana seisundi hindamiseks vajalik täpsem loendus. Rändepeatujana ilmselt seisund hea.
väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>)	450 is	C	Seisund keskmine, arvukuse langus on põhjustatud ilmselt kogu populatsiooni vähenemisest, kaasa aitab ala kulustumine ja võsastumine.
hallpõsk-pütt (<i>Podiceps grisegena</i>)	3-5 paari	C	Seisund keskmine. Arvukuse mõõduka languse põhjused teadmata.
mudatilder (<i>Tringa glareola</i>)	2000 is	C	Seisundi hindamiseks vajalik täpsem loendus, arvukuse langus võib olla tingitud rohumaade kulustumisest ja võsastumisest.
mustviires (<i>Chlidonias niger</i>)	90-200 paari	B	Seisundi hindamiseks vajalik täpsem loendus. Rändepeatujana seisund ilmselt hea. Soodustavaks teguriks võib olla rohumaade kulustumine.
rooruik (<i>Rallus aquaticus</i>)	20 paari	B	Seisundi hindamiseks vajalik täpsem loendus.
rukkirääk (<i>Crex crex</i>)	70-80 paari	C	Seisund ilmselt keskmine, vajalik täpsem loendus. Negatiivseks teguriks rohumaade kulustumine ja võsastumine.
täpikhuik (<i>Porzana porzana</i>)	200-300 paari	B	Seisund ilmselt hea, vajalik täpsem loendus. Väga kõikuva arvukusega ja raskesti hinnatav.
kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)	20-30 paari	C	Seisund pesitsejana ja rändepeatujana ilmselt keskmine, vajalik täpsem loendus. Negatiivseks teguriks rohumaade kulustumine ja võsastumine.
lauk (<i>Fulica atra</i>)	30-50 paari	C	Seisund pesitsejana ja rändepeatujana ilmselt hea, kuid vajalik täpsem loendus. Positiivseks teguriks võib olla rohumaade kulustumine ja võsastumine.
luitsnökk-part (<i>Anas clypeata</i>)	300 is	C	Seisundi hindamiseks vajalik täpsem loendus ja tegurite hindamine.
naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>)	2000-10000 paari	B	Seisundi hindamiseks vajalik täpsem loendus. Suur arvukuse langus on tingitud elupaiga hävimisest seoses reoveepuhasti renoveerimisega ning ei ole taastatav. Rändepeatujana seisund hea.

Tabeli 5 järg...

Liik	Arvukus	Seisund	Seisundi hinnang
rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	4000 is	C	Seisund hea, arvukuse suur tõus tingitud ilmselt kogu populatsiooni suurenemisest. Negatiivseks teguriks rohumaade kulustumine ja võsastumine.
rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	65 is	C	Seisundi hindamiseks vajalik täpsem loendus ja tegurite hindamine.
sinkael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	40-60 paari (2200 is rändel)	C	Seisund nii pesitsejana kui rändepeatujana hea.
suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)	10000 is	C	Seisund hea, arvukuse suur tõus tingitud ilmselt kogu populatsiooni suurenemisest. Negatiivseks teguriks rohumaade kulustumine ja võsastumine.
tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>)	20-40 paari	C	Seisund pesitsejana ja rändepeatujana keskmine, vajalik täpsem loendus ja tegurite hindamine.
viupart (<i>Anas penelope</i>)	1200 is	C	Rändepeatujana seisund hea.

Liikide teadaolevad levikualad ja leiukohad on esitatud joonistel lisas 7.3. Skeemidel on märgitud pesitsevate liikide järgmised andmed:

- täpikhuik – vaid EELIS-es olevad 2004. a. Ihaste luha inventuuri pesitsusaegsed leiukohad; muid täpsemaid andmeid ei ole ja üleujutatud rohumaadel paiknevad pesitsuskohad muutuvad sõltuvalt veetasemest ja tingimustest igal aastal.
- väikehuik – kõik teadaolevad pesitsusaegsed leiukohad, mis muutuvad igal aastal sõltuvalt veetasemest ja tingimustest.
- rohunepp – ala ainus mänguline liik, kaardile märgitud kõik teadaolevad mängukohad. Võrreldes EELIS-e andmetega on üks leiukoht Aarda poldri lääneosas kustutatud, kuna tegemist oli tõenäoliselt juhusliku rändeage se vaatlusega. Pesitsusalad on piiritletud vaid teadaolevates kohtades EELIS-e andmetel.
- hüüp – piiritletud kõik teadaolevad pesitsus- ja toitumisalad.
- hallpõsk-pütt – piiritletud kõik teadaolevad pesitsus- ja toitumisalad.
- rukkirääk – EELIS-es olevad 2004. a. Ihaste luha inventuuri pesitsusaegsed leiukohad, muid täpsemaid andmeid ei ole, pesitsuskohad muutuvad igal aastal sõltuvalt veetasemest ja tingimustest.
- naerukajakas, väikekajakas, mustviies – kõik teadaolevad pesitsusalad aastatel 2008-2010, nende paiknemine sõltub veetasemest ja tingimustest ja võib aastati olla erinev.
- luk, rooruik, kiivitaja – täpsed pesitsuskohad ei ole teada, need sõltuvad veetasemest ja tingimustest ja muutuvad igal aastal.

Toitumisalad ei ole enamusel pesitsevatest liikidest piiritletud, kuna ei ole piisavalt andmeid või on toitumiskohaks üleujutatud rohumaad või muud elupaigad, mille veetase ja tingimused on igal aastal väga erinevad ja neid ei ole võimalik piiritleda. Rändepeatujatel võrdub peatumisalad ka toitumisalaga. Rändepeatujate aruande kaartidele on märgitud teadaolevad peamised koondumiskohad aastatel 2008-2010. Partide ja vartide, kahlajate, hanede ja lukede kaardid on esitatud iga grupi kohta koos, kuna kõik selle grupi liigid kasutavad samasid alasid. Peatumisalade piirid on skemaatilised, sõltudes veetasemest ja tingimustest.

Linnustikku mõjutavad tegurid ja meetmed

Kuna linnustik on Ropka-Ihaste LKA üheks olulisemaks väärtuseks, on allpool mõjutegurid ning nende negatiivsete mõjude leevendamise meetmed lähemalt lahti selgitatud.

1. Veetaseme muutused

Veetaseme reguleerimine puudutab peamiselt kaitseala Aardla poldrile jäävat osa, kus toimub vee ärापumpamine maade kuivendamise eesmärgil. Mujal avaldavad negatiivset mõju vaid rajatud kraavid ja kanalid, mis kiirendavad vee äravoolu ja sellega ka maade kuivamist. Kõigile ala kaitse-eesmärgiks olevatele linnuliikidele mõjub maade kuivendamine rändepeatuse või pesitsuse ajal negatiivselt. Väga kõrge liigvee (nagu nt 2010. a.) ärajuhtimine võib küll parandada mitteüleujutatud alasid vajavate liikide tingimusi (rukkirääk, rohunepp, mudatilder, tutkas ja kiivitaja), kuid sel juhul on sellel positiivne mõju siiski vaid keskmise üleujutusasteme saavutamiseni ja ei ole looduslikel tingimustel vajalik.

Enamus liike vajavad kõrget veetaset turvaliseks pesitsemiseks ujuvpesades, veest välja ulatuvatel mätastel või kõrgematel põndakutel. Veetaseme kiire alanemine enne pesitsusperioodi lõppu suurendab oluliselt pesarüüste ohtu ning enamasti sellistes tingimustes kurnad või pojad hukuvad. Seega ei tohiks alal enne lindude peamise pesitsusperioodi lõppu kunstlikult vett alandada. Pesitsusaja lõpuks võib lugeda aega, kus enamus pesapoegi on saanud kas lennuvõimeliseks või on võimelised iseseisvalt liikuma ja varjuma. Ala kaitse-eesmärgiks olevatest liikidest on kõige hilisemateks pesitsejateks rukkirääk, rohunepp ja mustviires, kelle pesitsus lõppeb umbes **15. juulil**.

Rändepeatujatele pakuvad üleujutusala kas turvalist võimalust toitumiseks (veega ümbritsetud) või liigniisketele aladele tekkiv ohter mikrofauna rikkaliku toidubaasi. Enamus ala läbivaid rändlindude peatub siin aprillis ja mais ning lahkub hiljemalt juunis, seega on nende jaoks vajalik ala loodusliku veerežiimi säilitamine hiljemalt juuni lõpuni.

Linnustiku seisukohalt on ala kuivendamine vajalik vaid rohumaade niitmise võimaldamiseks peale pesitsus- ja kevadrände perioodi. **Põllumajanduslikul eesmärgil võib ala kuivendada samuti alates 15. juulist.** Enne seda võib veetaset vajadusel alandada vaid tasemeni 31,30 m, mis säilitab soodsad peatumis- ja pesitsustingimused kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele, kuid võimaldab vältida üleujutusohu ja vähendada kahjustusi elamutele ja teedele.

2. Kulustumine ja võsastumine

Rohumaade kulustumine ja võsastumine mõjub ala kaitse-eesmärgiks olevatele linnuliikidele üldiselt negatiivselt, kuid näiteks partlastele, kajakatele ja viirestele võib kulustumine olla positiivne pesapaikade loomisel (partlased rajavad pesa kulu varju või kasutatakse kulu alusena ujuvpesa rajamiseks) ja põõsaste olemasolu on soodne näiteks ruigale, laugule ja huikadele, kes rajavad pesa sageli põõsa varju. Üldiselt tuleb kulustumist ja võsastumist võtta siiski negatiivse tegurina, kuna kulu ja põõsaid asendavad edukalt ka tihedama taimestikuga alad või mätastunud maastik. Ala majandamisel on optimaalne niitmise intervall üle 1-2 aasta, mis võimaldab tekkida vaid vähesel kulul ja tihedamal taimestikul, kuid väldib ala kinnikasvamist ja võsastumist. Lisaks säilitab selline majandamine ka pisut mätastunud ja ebahühtlase taimestiku katvusega pinna.

3. Intensiivne majandamine

Peamiseks ohuks alal on liiga varajane niitmine, mis hävitab lindude lennuvõimetud pojad või kumad või jätab linnud varjeta. Ala kaitse-eesmärgiks olevatest liikidest on rohumaadel kõige hilisemateks pesitsejateks rukkirääk ja rohunepp, kelle pesitsus lõppeb umbes 15. juulil, mil enamuses pesakondades on pojad pesast lahkunud ja võimelised nüiduki eest varjuma. Sama negatiivselt mõjub ka lindudele ebasobivate niitmisvõtete kasutamine, nt keskele kokku niitmine.

Üheks uueks ohuteguriks lindudele on Eestis rohumaade niitmine nn purustaja või hekseldajaga, mis on eriti levinud just keerulisemates niitmisoludes nagu liigniisked mätastunud rohumaad või juhul, kui niitmisaja püürangute tõttu ei ole võimalik niidetavat heina otstarbekalt kasutada. Sellise tehnika kasutamine tasandab ühest küljest mättad, mis on paljudele linnuliikidele oluliseks elemendiks, teisest küljest tekitab purustatud heina mahajätmine eriti kõrge produktiivsusega aladel paksu kuluva ba, mis takistab paljudel maas toituvatel linnuliikidel toidu kättesaamist.

Hetkel on kaitseala maad kasutuses vaid rohumaadena, kuid kuivendamise võimaldamisel ja maaomanike huvi suurenemisel maade kasutamiseks võivad maaomanikud soovida kuivematel aladel ka põllumaad harida. Selline muutus on negatiivne kõigile ala kaitse-eesmärgiks olevatele linnuliikidele, v.a. hanedele. Seetõttu tuleks kogu ala majandada rohumaadena.

4. Häirimine

Häirimine on alal peamiselt kahte tüüpi: Aardla järve ja teisi veekogusid kasutavate kalameeste poolt ning bodusehuviliste, puhkajate jt poolt. Kalameeste poolt on kõige negatiivsem mõju ujuvvahenditega liikumine Aardla järvel ja seda ümbritsevatel kraavidel ja veekogudel, mis mõjutab enim seal peatuvaid ja pesitsevaid liike nagu halpõsk-pütt, viired ja kajakad, aga ka hüüp. Mujal kasutatakse kalameeste poolt jalgradu, millel liikumine linde vähem häirib. Teiseks häirimisteguriks on loodushuviliste ja puhkajate liikumine peamiselt Aardla poldril. Eriti oluline on selline häirimine ilmselt hanelistele, kes häiringu peale korraga lendu tõusevad ja on sunnitud kohta vahetama, sageli isegi tuhanded isendid. Lisaks häirivad peamiselt Ihaste luha osas linde ka lõastamata koerad.

5. Pesarüüste

Seoses väikekiskjate (peamiselt rebane, kährik, mink) arvukuse kasvuga on pesarüüste kogu Eestis maas pesitsevale linnustikule väga tugeva mõjuga ja Ropka-Ihaste kaitseala piirkond on nende liikide elupaigaks ka väga soodne. Kaitsealal lisanduvad neile Tartu linna läheduse tõttu ka varesed ja rongad, kes võivad isegi suuremat mõju avaldada. Pesarüüste muutub eriti oluliseks faktoriks, kui veelindude pesad loodusliku veetaseme alanemise või kuivenduse tõttu kuivale jäävad.

6. Reostus

Reostus võib lähtuda suletud Aardlapalu prügila sadevetest. Selle ohu mõju on selgusetu, kuna pole teada, kuidas linnud veekogude suurenevale toitainete sisaldusele reageerivad ja millise koostisega sadevett kuivendussüsteemidesse võib sattuda. Mõjud võivad ilmnedagi nii otseste mürgitusjuhtumite kui ka toidubaasi hävimise näol vee-elustikust toituvate lindude puhul. Tõenäosus selle mõjuteguri ilmumiseks on siiski väga väike, kuna Aardlapalu prügila on suletud viisil, mis peaks välistama mistahes ülejutused ka kõrgeima võimaliku veetaseme korral.

Kaitse-eesmärgiks olevate linnuliikide seisundit mõjutavad tegurid, meetmed liigipõhiselt on esitatud kaitseväärtuste koondtabelis 7, kuid alljärgnevalt on esitatud linnustiku kaitse üldised eesmärgid, mõjurid ning vajalikud meetmed.

Pikaajaline kaitse-eesmärk: Kaitse-eesmärgiks seatud 23 linnuliigi arvukus on säilinud vähemalt tabelis 5 toodud ulatuses.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: Kaitse-eesmärgiks seatud 23 liigi arvukus on säilinud vähemalt tabelis 5 toodud ulatuses.

Mõjutegurid ja meetmed:

- Veetaseme muutused (kuivendamine, kinnikasvamine): hallpõsk-pütt, hüüp, väikeluik, sinikael-part, soopart, viupart, rägapart, luitsnökk-part, tuttvart, lauk, rooruik, täpikhuik, väikehuik, rohunepp, tutkas, mudatilder, naerukajakas, väikekajakas, mustviires ja kiivitaja.

Meede: Aardla poldril vee pumpamise lubamine 15. juulist 31. detsembrini, et kuivendada ala niitmise jm hooldustööde eesmärgil. 1. jaanuarist 15. juulini on vajadusel lubatud veetaseme alandamine tasemeni 31,30 m, et vältida üleujutusi elamupiirkondades.

- Kulustumine, võsastumine: väikeluik, suur-laukhani, rabahani, sinikael-part, soopart, viupart, rägapart, luitsnökk-part, tuttvart, lauk, rukkirääk, rohunepp, tutkas, mudatilder, naerukajakas, väikekajakas, mustviires ja kiivitaja.

- Intenstiivne majandamine (kultuuristamine ning võsastunud, mätastunud alade ja roostike kadumine): soopart, viupart, rägapart, luitsnökk-part, tuttvart, rooruik, täpikhuik, väikehuik, rohunepp, tutkas ja mudatilder.

Meede: Poollooduslike koosluste taastamine (võsast puhastamine 1. augustist kuni 1. märtsini) ja hooldamine looduskaitsealadel eesmärkidel keskkonnasõbralikul meetodil alates 15. juulist, soovitatavalt üle 1-2 aasta, iga-aastast niitmist võimalusel vältida.

- Häirimine: hallpõsk-pütt, hüüp, suur-laukhani ja rabahani.

Meede: Teavitustegevus, infotahvlid, info levitamine maaomanikele ja hooldajatele, kalastajatele

Meede: Tammitee sulgemine.

- Pesarüüste: sinikael-part, rägapart, luitsnökk-part, tuttvart, rägapart, luitsnökk-part, tuttvart, rukkirääk, rohunepp, naerukajakas, väikekajakas, mustviires ja kiivitaja.

Meede: Väikekiskjate arvukuse vähendamine. Tegemist on üleriigilise probleemiga. Sellise avatud ala puhul nagu Ropka-Ihaste ei ole teada tõhusat ja kuluefektiivset lahendust. Lahenduste väljatöötamisel rakendada.

Meede: Vajadusel vareslaste röövlust vähendav pöösaste ja puude eemaldamine avatud rohumaadelt (ei panda esialgu tegevuskavasse).

- Reostus: hallpõsk-pütt ja hüüp.

Meede: Aardlapalu prügilä minipoldri toimimise järelevalve.

2.1.6. Kalad

Kaitseala kaitse-eesmärgiks olev **tõugjas** elutseb suurtes jõgedes, näiteks Emajões, ja tegutseb ilmselt ka sellesse suubuvate jõgede suudmealadel. Ilmselt jäävad tema olulisemad esinemisalad siiski kaitsealast väljapoole. **Hink** elab nii jõgedes, järvedes kui rannikumeres, kaitsealal on talle sobivaks aeglase vooluga ja kõvema liivase või savise põhjaga soodid ja jõed, eriti nende suudmealad. **Võldas** on Eestis laialt levinud kalaliik nii jõgedes, järvedes kui rannikumeres. Jõgedes elab see liik kivise, kruusase või liivase põhjaga puhtaveelistes jõgedes, eelistades mõõduka või kiire vooluga paikasisid. **Vingerjas** elutseb aeglase voolu, soostunud kallaste ja mudase põhjaga jõgedes ja seisuveekogudes, milleks kaitsealal on peamiselt Emajõe soodid ja vanajõed, kuid ilmselt sobivad talle ka kaitseala kraavid ja Aardla järv. Kõigi nimetatud kalaliikide seisundit pole kaitsealal uuritud ja seega on teada vaid nende esinemine, kuid mitte arvukus ega seisund.

Kaitseala suuremad ja väiksemad järved, soodid ning järvikud on headeks kudemispaikadeks ja noorjärkude kasvulavaks kaladele.

Liikide täpsemad elupaigad ega arvukus kaitsealal ei ole teada ja kaitsekorralduslike eesmärgid eraldi ei seata. Liikide kaitse tagatakse nende tõenäoliseks elupaigaks olevate veekogude kaitsega.

Meede: Liikide esinemise kontrollimine 1 kord kaitsekorraldusperioodi jooksul

2.1.7. Käsitivalised ja teised imetajad

Emajõgi ja selle äärsed luhad on toitumisalaks ka mitmele käsitivalise liigile, kellest **tiigilendlane** on ka ala kaitse-eesmärgiks. Tiigilendlase pesitsemise kohta infot ei ole. Toitumisalana vajab see liik väiksemaid järvi, tiike või aeglase vooluga jõgesid või kanaleid, mille kohal putukaid püüab. Otsestest ohutegurid teada ei ole, liigi toitumisalade säilimiseks on vajalik üleujutatavate luhaniitude avatuna hoidmine.

Kaitsealal on soodsad tingimused vee-elulistele imetajatele nagu kobras, mink ja mügri. Siin on kohatud ka kaitsealal esinevatele elupaikadele mittetüüpilisi loomaliike, kellele kaitseala on varjupaigaks ümbritsevates kultuurmaastikes (näiteks metskits, halljänes, rebane, tuhkur, kärp, nirk, saarmas ja metsnugis). Imetajaid on alal kohatud vähemalt 20 liiki, kuid pisiimetajaid on vähe uuritud ning info nende kohta on puudulik. Reptiilidest on kohatud rästikut ja arusisalikku.

Pikaajaline kaitse-eesmärk: Tiigilendlane esineb alal.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: Tiigilendlane esineb alal.

Mõjutegurid ja meetmed:

- luhtade võsastumine.

Meede: Pool-looduslike koosluste võsast puhastamine ja niitmine nende avatuna hoidmiseks.

Meede: Tiigilendlase esinemise kontrollimine 1 kord kaitsekorraldusperioodi jooksul

2.2. Elupaigad

2.2.1. Elupaigatüüpide ülevaade

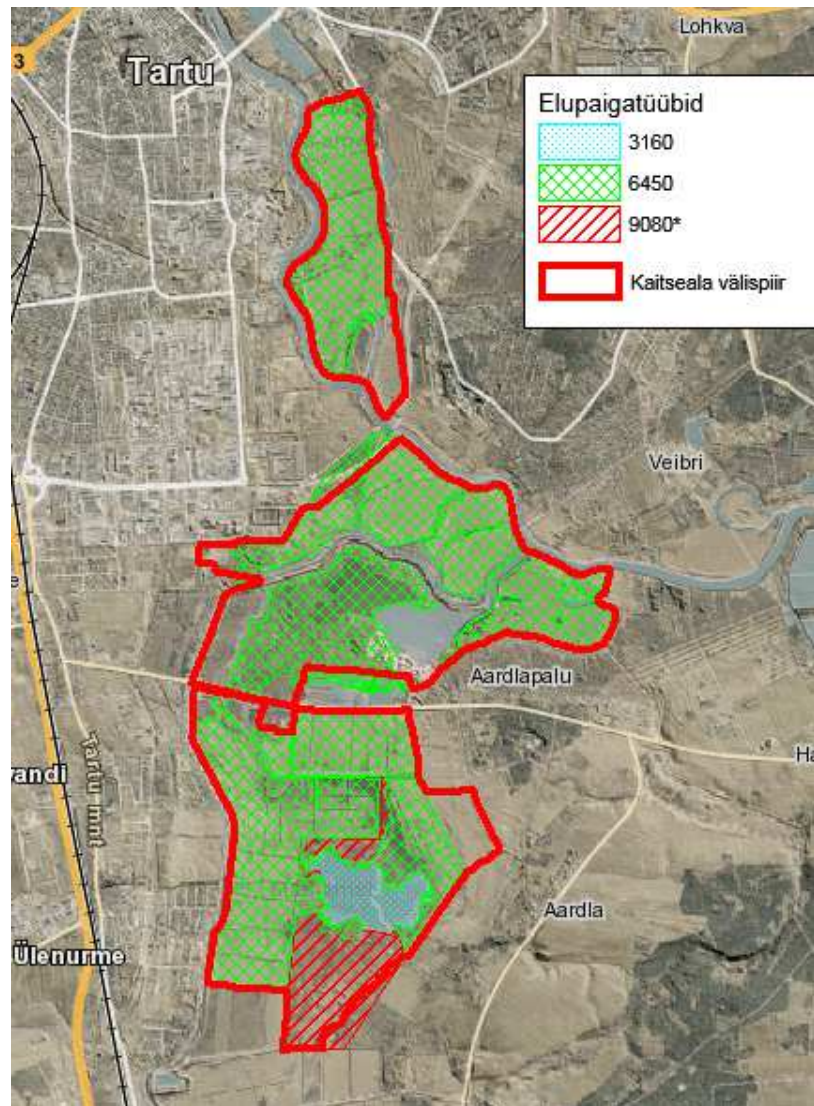
Kaitsekorralduskava on koostatud varasemate andmete, teadmiste ning põgusate visuaalsete vaatluste alusel; kava koostamisel inventuure ette ei nähtud.

Ropka-Ihaste LKA elupaigatüüpide (tabel 6) ja elustiku iseloomu määrab peamiselt selle veerežiim. Enamus alast on perioodiliselt üleujutatav ja liigniiske ning seetõttu on valdavad lammi- ehk luhaniidud ja niisked rohumaad. Kõige väärtuslikumaks taimekoosluseks kaitsealal ongi luhad (65,4% ala kogupindalast), eeskätt Ropka skv ja Ihaste lahustükk (Ihaste skv ja Anne pv). Ihaste lahustüki ja Aardla poldri osas leidub kraavituse ja kuivenduse tõttu ka kuivemaid kultuurrohumaad. Enamus alast on avatud, põõsastikuga on kaetud vaid Aardlapalu pv ning Ropka skv lõunaosa ja üksikud laigud ka selle lääneosas. Aardla poldri lõunaosas asuvad kultuurheinamaad on tänu niitmisele püsinud avatud, aga kesk- ja põhjaosas on niidud võsastumas ja soostumas. Aardla järve (3,9% alast) ümber laiub võsastunud roostik. Ka kaitsealal asuvate jõgede ja jõesootide kaldad on kohati roostunud või võsastunud. Alal esinevad metsatukad on enamasti soostuvad või soolehtmetsad (7,8% alast).

Tabel 6. Ropka-Ihaste LKA loodusdirektiivi I lisa elupaigatüübid ja nende seisund (Natura standardandmebaas, 2015).

Elupaigatüüp	Pindala (osakaal)	Esindusliikkus	Kirjeldus je ettepanekud
3160 Huumustoitelised järved ja järvikud	30,5 ha (3,9%)	B	Veetaseme ja pindala järsud muutused. Järv on pigem segatoimeline, võimalik reostus seoses endise Aardlapalu prügilaga. Teadaolevalt uuringud puuduvad. Seisundi paranemisele aitaks kaasa pumpamise lõpetamine.
6450 lamminiidud	517,0 ha (65,4%)	B	Enamus alast on aastaid hooldamata ning seetõttu kulustunud ja võsastunud. Osa niitudest on kaetud keskmise või tiheda võsaga või põõsagruppidega, kuid suurt osa on võimalik kohe niitma hakata. Niidetud on poldri kuivemaid alasid ning Ihaste lahustüki põhjaosa. Hästi on säilinud ka Emajõe paremkalda luhad, mis on püsinud avatuna ilmselt kõrgete ja püsivate üleujutuste tõttu. Taastada hooldus ja maakasutus.
9080* soostuvad ja soolehtmetsad	62,0 (7,8%)	A	Ilmselt tänu kuivendamisele tekkinud või kunstlikult rajatud mets, millest suurem osa on madala esindusliikkusega seoses pumpamise katkemise ja üleujutustega 1997-2004. Metsana hetkel väärtus madal, soodsa seisundi saavutamine on võimalik vaid pika aja jooksul, kui veerežiim muutuks soodsamaks. Samas soodustab kaitseala kaitsekord elupaigatüübi taastumist ja kujunemist, mistõttu võib eeldada, et aja möödudes migis ulatuses seda elupaigatüüpi siiski alal esineb.
KOKKU	609,5 (77,1%)		

Vastavalt 2009. a uuendatud Natura standardandmebaasile on kaitseala elupaigatüübid hea kuni väga hea esinduslikkusega (tabel 6). Uuemad ametlikud andmed kaitseala elupaigatüüpide leviku ja esinduslikkuse kohta puuduvad (joonis 6). Kava koostamisel hindas elupaigatüüpide seisundit ekspert Silvia Pihu vaid visuaalselt ja lähtudes otsesest hooldusvajadusest (võsastunud, kulustunud vm).

Joonis 6. Loodusdirektiivi I lisa elupaigatüübid Ropka-Ihaste LKA-I (© Maa-amet, 2015)

2.2.2. Huumustoitelised järved ja järvikud (3160)

(KE – jah, LoA – jah, LiA – ei, LoD - jah)

Elupaigatüüpi 3160 kuuluvad huumustoitelised rabaveekogud – pruuniveelised järved ja rabalaukad, mille vesi on happeline ning rohke humiinaine sisalduse tõttu üsna tume (Paal, 2007). Sellesse

elupaigatüüpi on arvatud kaitseala lõunaosas asuv Aardla järv, keskmise pindalaga 30,5 ha, mille seisundit on hinnatud heaks. Aardla järv on kaitsekorralduskava koostajate andmetel (2011) pigem segatoimeline, on väärtuslik ennekõike linnustiku kaitse seisukohast.

Järve veetase ja sellest tingituna ka pindala kõigub väga suures ulatuses. Järve ja selle taimeistiku seisukohalt on poldri pumpamine pigem kahjulik ja pumpamisest võiks seega üldse loobuda. AS Kobras uuringus (2011) on poldri edasise majandamise ühe võimalusena välja toodud ka loodusliku veerežiimi taastamine. See võib olla pikas perspektiivis soodsaim ala linnustikule ja muudele väärtustele, kuid on võimalik vaid kogu poldri kaasamisel. Samas on kogu poldrisüsteem üles ehitatud pumpamisele ning looduslike tingimusi on sedavõrd muudetud, et pumpamise lõpetamisel ei pruugi looduslik režiim iseenesest taastuda ja koosluste seisund paraneda. Loodusliku veerežiimi taastamise võimalikkuse selgitamiseks ja lahenduste leidmiseks on vajalikud täpsemad uuringud, mille vajadust hinnatakse eeldatavasti järgmisel kaitsekorraldusperioodil, peale poldri lõunaosa kaitseväärtuste kaardistamist.

Seoses kaitsealast lõunasse jäänud Aardlapalu prügilaga, mis praeguseks on suletud, võib järve setetesse olla akumulunud ka pinnavetega sinna kandunud reostust, kuid meetmeid nende eemaldamiseks ei kavandata, kuna sel tegevusel võib olla järve ökosüsteemi pöördumatut muutev mõju ning seepärast eeldatakse järve isepuhastumist ja ei kavandata käesoleva kaitsekorraldusperioodi vältel ka vastavat Aardla järve seisundi uuringut.

Pikaajaline kaitse-eesmärk: elupaigatüüp 3160 on säilinud keskmiselt 30,5 ha ulatuses, esinduslikkusega B.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: elupaigatüüp 3160 on säilinud keskmiselt 30,5 ha, esinduslikkusega B.

Mõjutegurid ja meetmed:

+ Aardla järve kaitse on tagatud SKV režiimiga.

- Vee pumpamine

Meede: Pumpamise lõpetamine või minimeerimine AS Kobras poolt soovitatud tasemeni 31,30 m; veerežiimi seire.

- Rostus Aardlapalu suletud prügilast

Meede: Aardla järve võimalikult loodusliku veerežiimi tagamine ja keskkonnaohutuse järelevalve

2.2.3. Lamminiidud (6450)

(KE – jah, LoA – jah, LiA – ei, LoD - jah)

Elupaigatüüpi 6450 kuuluvad lamminiidud ehk luhad esinevad jõgede ja ojade, samuti järvede üleujutatavatel lammidel. Sõltuvalt kasvukoha kõrgusest lammil, samuti jõe voolukiirusest, võib

üleujutuse kestus ning tulvaveega toodud setete hulk olla üsna erinev. Setted on luha viljakuse aluseks. Niiskustingimused lammi eri osades võivad varieeruda ajuti kuivadest kuni pidevalt veega küllastatuseni (Paal, 2007).

Kaitsealal on elupaigatüübina 6450 määratletud 517,0 ha (65,4%), mille üldseisund on hinnatud heaks. Kaitseala lamminiitude väärtus Tartu linnas ja selle lähikümbruses seisneb peamiselt linnustikule elupaiga pakkumises ning puhveralana toimimises üleujutuste ajal. Lisaks on Emajõe kallal üks ulatuslikumaid suurte jõgede kallastel säilinud lamminiitude alasid Eestis. Mitmekesiste keskkonningimustega lamminiidud on elupaigana olulised ka eri liigirühmadele (nt putukad, taimed, linnud, kahepaiksed), keda lammiialade käekäik otseselt mõjutab, sealhulgas linnu- ja loodusdirektiivi liike või ka ainult Eesti mastaabis kaitstavaid liike. Suurimaks ohuteguriks lamminiidule on hooldamise lakkamine, millega kaasneb alade võsastumine, liigirikkuse langus ning niitude pindala vähenemine.

Luhtade hoolduskava (2011) järgi on Ropka-Ihaste lamminiidud ühed esinduslikumad Eestis. 2001. aastal toimunud bodusdirektiivi elupaigatüüpide inventuuri andmetel varieeruvad kaitsealal olevate lamminiitude esinduslikkuse hinnangud vahemikus A–C (üliväärtuslik kuni küllaltki vääruslik). A-esinduslikkusega lamminiidud moodustavad kaitsealast 25%, B-esinduslikkusega 26% ja C-esinduslikkusega 12%.

Kaitseala luhakoosluste ja liikide seisundi kõige olulisemad mõjutegurid on niitmine ning Aardla poldri osas kuivendamine. Luhaniitude säilimiseks, eriti kuivematel aladel, on niitmine vajalik. Märjematel aladel püsivad luhasood liigniiskuse tõttu ka niitmiseta vähemalt mõnda aega võsastumata. Selle heaks näiteks on Ropka skv Emajõega külgnevad alad, kus eramus luhaalast on säilinud avatuna tänu pidevale liigniiskusele. Luhakoosluste esinduslikkuse säilimiseks on siiski vajalik nende niitmine vähemalt kuivematel aladel ja vähemalt igal teisel või kolmandal aastal. Ala kuivendamine mõjub kooslustele pigem negatiivselt, kuid võib olla vajalik niitmise võimaldamiseks kõrgema veeseisuga aastatel või piirkondades.

Kaitseala pool-looduslike koosluste hooldusvajaduse ja mahtude hindamiseks tuleks igal aastal alal läbi viia maakasutuse visuaalne kaardistamine, et anda hooldajatele võimalikult täpsed tööjuhised.

Pikaajaline kaitse-eesmärk: elupaigatüüp 6450 on säilinud 517,0 ha ulatuses vähemalt esinduslikkusega B.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: elupaigatüüp 6450 on säilinud 517,0 ha ulatuses vähemalt esinduslikkusega B.

Mõjutegurid ja meetmed:

- + Liigniisked niidud püsivad suhteliselt pikka aega võsastumata.
- + Osasid niitusid on suudetud igal aastal hooldada.
- Niitmise lakkamine, võsastumine, kulustumine

Meede: Võsa eemaldamine ja niitmine vastavalt kavas seatud prioriteetidele ja ulatusele, niitmine 2-3 aasta tagant (joon. 14-17).

Meede: Maakasutuse kaardistamine hooldusalade täpsustamiseks ning hooldusvõtete määramiseks.

- Kuivendamine

Meede: Aardla poldril pumpamise lõpetamine ja loodusliku veerežiimi taastamine või pumpamise minimeerimine AS Kobras poolt soovitatud tasemeni 31,30 m; veerežiimi seire.

2.2.4. Soostuvad ja soolehtmetsad (9080*)

(KE – jah, LoA – jah, LiA – ei, LoD - jah)

Elupaigatüüpi 9080* kuuluvad soostuvad ja soo-lehtmetsad on pinnavee mõjul ja tavaliselt igal aastal üle ujutatud. Need metsad on niisked või märjad, kujunenud on (õhuke) turbakiht. Taimkate on tulenevalt erinevast veerežiimist mosaiikne, iseloomulikud on tüvemättad. Elupaigatüüp hõlmab Eestis soostuvaid lehtmetsi (soovikumetsi), madalsoometsi ja lodumetsi. Puurindes võivad valitseda kuusk, aru- ja sookask ning sanglepp. Jõelammidel kasvavad lodumetsad ning kuuse enamusega soovikumetsad ja männi enamusega siirdesoometsad siia ei kuulu (Paal, 2007).

Ropka-Ihaste looduskaitsealal on elupaigatüübina 9080* määratletud kokku 62,0 ha (7,8% kaitseala kogupindalast), mille esinduslikkus on hinnatud väga heaks. **Kaitsekorralduskava koostamisel (2011) antud visuaalse hinnangu alusel on enamik kaitsealal asuvatest metsadest madala esinduslikkusega** – ilmselt pumpamise lõppemisel tekkinud üleujutuste tingimustes – ega kvalifitseeru enam elupaigatüübiks. Metsaregistri 2012. aasta takseerandmete järgi on elupaigatüübina 9080* määratletud alal peamiselt kuivendusest mõjutatud keskealised ja valmivad kaasikud või pajupõõsastikud.

Pikaajaline kaitse-eesmärk: elupaigatüüp 9080* on kaitseala ja loodusala kaitse-eesmärkidest eemaldatud või korrigeeritud kaitse-eesmärke vastavalt tegelikult säilinud ja metsakasvuks sobivate alade tegelikule ulatusele

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk: elupaigatüüpide inventuuri põhjal on tehtud ettepanek elupaigatüüp 9080* kaitse-eesmärkidest eemaldada või korrigeerida kaitse-eesmärke vastavalt tegelikult säilinud ja metsakasvuks sobivate alade tegelikule ulatusele

Mõjutegurid ja meetmed:

- Üleujutusest tingitud järskude keskkonnamuutuste tõttu on enamik kaasikuid hukkunud.

Meede: Elupaigatüübi inventuur, mille tulemusena määratakse säilinud metsaosade tegelik pindala ja seisund ning vormistatakse vastavalt ettepanekud elupaigatüübi kaitse-eesmärkide korrigeerimiseks.

Kaitse tulemuslikkuse näitajana elupaigatüüpi ei kasutata.

Tabel 7. Kaitseväärtuste koondtabel

Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegurid	Meetmed	Oodatavad tulemused
Elustik (2.1)				
Taimed (2.1.2)				
Kaitse-eesmärgiks seatud taimed: aasnelk; emaputk; pehme koeratubakas; ahtalehine ängelhein; künnapuu; siberi võhumõök; valge vesiroos; värvi-paskhein	Kaitseala kaitse-eesmärgiks oleva 8 liigi arvukuse ja levila säilitamine vähemalt tasemel: aasnelk 0,07 ha; emaputk 31,55 ha; pehme koeratubakas 1,71 ha (163 is); ahtalehine ängelhein 2,66 ha; künnapuu 6 is; siberi võhumõök 7,18 ha; valge vesiroos 0,002 ha ja värvi-paskhein 0,03 ha (54 taime).	- Niitude, karjamaade jt. poollooduslike koosluste võsastumine ja kulustumine - Monokarpsete liikide hävimine liiga varase/sageda niitmise tõttu	- Niitude taastamine (võsaraie). - Niitmine kaitseväärtusest lähtuvalt sobival ajal alates suve teisest poolest 2-3-aastase intervalliga või harvem.	Kaitseala kaitse-eesmärgiks oleva 8 liigi arvukuse ja levila säilitamine vähemalt tasemel: aasnelk 0,07 ha; emaputk 31,55 ha; pehme koeratubakas 1,71 ha (163 is); ahtalehine ängelhein 2,66 ha; künnapuu 6 is; siberi võhumõök 7,18 ha; valge vesiroos 0,002 ha ja värvi-paskhein 0,03 ha (54 taime).
		- Kuivendamine (vee pumpamine)	- Pumpamine minimeerimine AS Kobras poolt soovitatud tasemeni 31,30 m.	
		- Üleraie luhaniitude taastamisel	- Puuderiba säilitamine ja niitmise vältimine jõe kaldal	
Putkad (2.1.3)				
Kaitse-eesmärgiks seatud putkad: laiujur, suur-rabakiil ja suur-kuldtiib	Kaitse-eesmärke ei seata	Samad, mis poollooduslike kooslustel ja märgalal	Kaitse tagatakse poollooduslike koosluste ja märgala kaitsega - Liikide esinemise kontrollimine 1 kord kaitsekorraldusperioodi jooksul	Kaitse-eesmärke ei seata
Kahepaiksed (2.1.4)				
Tiigikonn, rabakonn, rohukonn	Kaitsealal esinevad tiigi-, rohu- ja rabakonn	- Üleujutatud luhaalade, vanajõgede ja tiikide võsastumine või roostumine.	- Niitmine (eelkõige rohu- ja rabakonna asurkondade säilimiseks) igal 2. või 3. aastal.	Kaitsealal esinevad tiigi-, rohu- ja rabakonn. Nende liikide peamised kudealad on välja selgitatud.
		- Sigimis- ja toitumisalade kuivamine või kuivendamine	- Pumpamise vältimine rohu- ja rabakonna puhul 1. aprillist 1. juulini; järvekonna sigimisveekogudes 15. juulini	
		- Hukkumine rändel	- Rändekoridori täpsustamine kaitsealal, vajadusel kevadise rände ajal hoiatusmärkide paigaldamine.	
		- Kulupõlengud	- Teavitamine ja järelevalve; põletamine looduskaitselisel eesmärgil on lubatud 1. novembrist 1. märtsini. - Niitmine, mis väldib tuleohtliku kulu tekkimist	

Tabeli 7 järg...

Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegurid	Meetmed	Oodatavad tulemused
Tiigikonn, rabakonn, rohukonn	Kaitsealal esinevad tiigi-, rohu- ja rabakonn	- Veekogude eutrofeerumine	- Pumpamise minimeerimine ja Aardlapalu prügila minipoldri toimimise järelevalve.	Kaitsealal esinevad tiigi-, rohu- ja rabakonn. Nende liikide peamised kudealad on välja selgitatud.
Linnud (2.1.5.)				
Kaitse-eesmärgiks seatud 23 linnuliiki: tutkas, hüüp, rohunepp, soopart, väikehuik, väikekajakas, väikeluik, hallpõsk-pütt, mudatilder, mustviires, roonuik, rukkirääk, täpikhuik, kiivitaja, lauk, luitsnökk-part, naerukajakas, rabahani, rägapart, sinikael-part, suurlaukhani, tuttvart ja viupart	Kaitse-eesmärgiks seatud 23 linnuliigi arvukus on säilinud vähemalt tabelis 5 toodud ulatuses	- Veetaseme muutused (kuivendamine, kinnikasvamine): hallpõsk-pütt, hüüp, väikeluik, sinikael-part, soopart, viupart, rägapart, luitsnökk-part, tuttvart, lauk, roonuik, täpikhuik, väikehuik, rohunepp, tutkas, mudatilder, naerukajakas, väikekajakas, mustviires ja kiivitaja	- Aardla poldril vee pumpamise lubamine 15. juulist 31. detsembrini, et kuivendada ala niitmise jm hooldustööde eesmärgil. 1. jaanuarist 15. juulini on vajadusel lubatud veetaseme alandamine tasemeni 31,30 m, et vältida üleujutusi elamupiirkondades.	Kaitse-eesmärgiks seatud 23 linnuliigi 23 liigi arvukus on säilinud vähemalt tabelis 5 toodud ulatuses
		- Kulustumine, võsastumine: väikeluik, suurlaukhani, rabahani, sinikael-part, soopart, viupart, rägapart, luitsnökk-part, tuttvart, lauk, rukkirääk, rohunepp, tutkas, mudatilder, naerukajakas, väikekajakas, mustviires ja kiivitaja	- Pool-looduslike koosluste taastamine (võsast puhastamine 1. augustist kuni 1. märtsini) ja hooldamine looduskaitselistel eesmärkidel keskkonnasõbralikul meetodil alates 15. juulist, soovitatavalt üle 1-2 aasta, iga-aastast niitmist võimalusel vältida.	
		- Intensiivne majandamine (kultuuristamine ning võsastunud, mästatunud alade ja roostike kadumine): soopart, viupart, rägapart, luitsnökk-part, tuttvart, roonuik, täpikhuik, väikehuik, rohunepp, tutkas ja mudatilder	- Pool-looduslike koosluste taastamine (võsast puhastamine 1. augustist kuni 1. märtsini) ja hooldamine looduskaitselistel eesmärkidel keskkonnasõbralikul meetodil alates 15. juulist, soovitatavalt üle 1-2 aasta, iga-aastast niitmist võimalusel vältida.	
		- Häirimine: hallpõsk-pütt, hüüp, suurlaukhani ja rabahani.	- Teavitustegevus, infotahvlid, infolevitamine maaomanikele ja hooldajatele, kalastajatele - Tammitee sulgemine	

Tabeli 7 järg...

Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohute gurid	Meetmed	Oodatavad tulemused
Kaitse-eesmärgiks seatud 23 linnuliiki: tutkas, hüüp, rohunepp, soopart, väikehuik, väikekajakas, väikeluik, hallpõsk-pütt, mudatilder, mustviires, rooruik, rukkirääk, täpikhuik, kiivitaja, lauk, luitsnokk-part, naerukajakas, rabahani, rägapart, sinikael-part, suur-laukhani, tuttvart ja viupart	Kaitse-eesmärgiks seatud 23 linnuliigi arvukus on säilinud vähemalt tabelis 5 toodud ulatuses	- Pesarüüste: sinikael-part, rägapart, luitsnokk-part, tuttvart, rägapart, luitsnokk-part, rukkirääk, rohunepp, naerukajakas, väikekajakas, mustviires ja kiivitaja.	- Väikekiskjate arvukuse vähendamine. Tegemist on üleriigilise probleemiga. Sellise avatud ala puhul nagu Ropka-Ihaste ei ole teada tõhusat ja kuluefektiivset lahendust. Lahenduste väljatöötamisel rakendada. - Vajadusel vareslaste röövlust vähendav pöödsaste ja puude eemaldamine avatud rohumaadelt.	Kaitse-eesmärgiks seatud 23 linnuliigi arvukus on säilinud vähemalt tabelis 5 toodud ulatuses
		- Reostus: hallpõsk-pütt ja hüüp	- Aardlapalu prügila minipoldri toimimise järelevalve	
Kalad (2.1.6.)				
Kaitse-eesmärgiks seatud kalaliigid: hink, võldas, vingerjas ja tõugjas	Kaitse-eesmärke ei seata	Samad, mis veekogudel	- Liikide esinemise kontrollimine 1 kord kaitsekorraldusperioodi jooksul	Kaitse-eesmärke ei seata
Käsitäiivalised (2.1.7.)				
Tiigilendlane	Liik esineb alal	- Luhtade võsastumine	- Pool-looduslike koosluste võsast puhastamine ja niitmine nende avatuna hoidmiseks - Liigi esinemise kontrollimine 1 kord kaitsekorraldusperioodi jooksul	Liik esineb alal
Elupaigad (2.2)				
3160 huumustoitelised järved ja järvikud	Elupaigatüüp 3160 on säilinud keskmiselt 30,5 ha ulatuses, esinduslikkusega B.	- Vee pumpamine	- Pumpamise lõpetamine või minimeerimine AS Kobras poolt soovitatud tasemeni 31,30 m; veerežiimi seire	Elupaigatüüp 3160 on säilinud keskmiselt 30,5 ha ulatuses, esinduslikkusega B.
		- Reostus Aardlapalu suletud prügilast	- Aardla järve võimalikult loodusliku veerežiimi tagamine ja keskkonnaohutuse järelevalve	

Tabeli 7 järg...

Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegurid	Meetmed	Oodatavad tulemused
6450 lamminiidud	elupaigatüüp 6450 on säilinud 517,0 ha ulatuses vähemalt esinduslikkusega B.	Niitmise lakkamine, võsastumine, kulustumine	Võsa eemaldamine ja niitmine vastavalt kavas seatud prioriteetidele ja ulatusele, niitmine 2-3 aasta tagant <hr/> Maakasutuse kaardistamine hooldusalade täpsustamiseks ning hooldusvõtete määramiseks	elupaigatüüp 6450 on säilinud 517,0 ha ulatuses vähemalt esinduslikkusega B.
		Kuivendamine	Aardla poldril pumpamise lõpetamine ja loodusliku veerežiimi taastamine või pumpamise minimeerimine AS Kobras poolt soovitatud tasemeni 31,30 m; veerežiimi seire.	
9080* soostuvad ja soolehtmetsad	Elupaigatüüp 9080* on kaitseala ja loodusala kaitse-eesmärkidest eemaldatud või korrigeeritud kaitse-eesmärke vastavalt tegelikult säilinud ja metsakasvuks sobivate alade tegelikule ulatusele	- Üleujutusest tingitud järskude keskkonnamuutustetõttu on enamus kaasikuid hukkunud.	Elupaigatüübi inventuur, mille tulekäigud määratakse säilinud metsaosade tegelik pindala ja seisund ning vormistatakse vastavalt ettepanekud elupaigatüübi kaitse-eesmärkide korrigeerimiseks.	Elupaigatüüpide inventuuri põhjal on tehtud ettepanek elupaigatüüp 9080* kaitse-eesmärkidest eemaldada või korrigeerida kaitse-eesmärke vastavalt tegelikult säilinud ja metsakasvuks sobivate alade tegelikule ulatusele.

3. Ala ja selle väärtuste tutvustamine ning külastuskorraldus

3.1. Visioon ja eesmärk

Kuna ala jääb vahetult Tartu linna territooriumile või piirneb sellega, on kaitseala külastussurve väga suur, kuigi suured niisked või märjad luhaalad tervikuna ei ole üleujutusperioodidel looduslike tingimuste tõttu külastatavad. Samas on kõik võimalikud juurdepääsuteed ja rajad kaitsealal kuivemal perioodil aktiivselt kasutuses.

Kaitseala Ihaste lahustükil ning Ropka luha osas (Ropka skv ja Aardlapalu pv) avalikult kasutatavad sõiduteed puuduvad. Vajadusel on hea läbivusega sõidukitega (näiteks niidukiga traktor) võimalik juurdepääs Ihaste lahustükile Tartu linnas asuvalt Ihaste teelt mööda tunnelkollektori tammiteed. Ropka luha osas on luhtadele ligipääs olnud Ülenurme-Kurepalu teelt piki Porijõe Emajõeni kulgeva tammitee kaudu, kuid see on võsastunud ja lagununud ning ei ole suurematele sõidukitele läbitav. Ebaseadusliku prügiladestuse ja sõidukitega liiklemise takistamiseks on selle maantee poolsesse otsa kaevatud ristkraav, kuid sõidukitega on leitud siiski võimalus sellest ümber sõita. Kaitseala Aardla poldri osas on säilinud poldri rajamise käigus rajatud teedevõrgustik, mis enamasti on sõidetav tavalise sõiduautoga, kuid kõrge veeseisu korral võib kohati olla kõigile sõidukitele läbimatu. Suuremateks üldkasutatavateks teedeks kaitsealal on Ülenurme-Kurepalu asfalttee (kulgeb kaitseala Ropka ja Aardla lahustükkide vahelt ning ei ole kaitseala osa), piki kaitseala poldri osa lääneserva ja Porijõe poldri tammil kulgev kruusakattega tee ning kaitseala idaservas Ülenurme-Kurepalu teed Aardlapalu-Reola teega ühendav kruusakattega tee. Mõlemad nimetatud teed jäävad väljapoole kaitseala piire. Kaitseala Ihaste lahustükki läbib kõrgepingeliin.

Kaitseala, peamiselt Aardla poldri osa, on linnuvaatlejate seas populaarne. Emajõe ja Aardla järve, aga ka teisi kaitseala veekogusid kasutavad aktiivselt harrastuskalastajad, kelle tegevuse tulemusel on tekkinud veekogudeni ja piki Emajõe kaldaid kulgevad teerajad. Ala Aardla poldri osa kasutavad aktiivselt ka puhkajad vaba aja veetmiseks (jooksmine, rattasõit, koerte jalutamine, auto pesemine jm). Kahjuks kasutatakse kaitseala ka õastamata linnakoerte jalutuspaigana, kes häirivad ja ohustavad luhalinnustikku. Teiseks suuremaks ohuks on omavoliline lõkketegemine selleks ettevalmistamata kohtades, mis võib põhjustada ulatuslikke kulupõlenguid.

Kaitseala piire ega vööndeid ei ole veel tähistatud piiritähiste ega muude märgistustega. Samuti ei ole alal matkaradu, õpperadu vms. Kaitseala ainsad puhkemajanduslikud objektid on Aardla järve kagunurka Tartmaa Keskkonnateenistuse projekti raames rajatud omanikuta **linnuvaatlustorn** ja praeguseks hävinud puitalusega **infotahvel** (joonis 7). Linnuvaatlustorn on väga amortiseerunud, ei taga enam külastajate turvalisust ning tuleks kiiresti uuendada, rajades uue torni samasse asukohta. Kaaluda võiks sealjuures seintega vaatluspunkti rajamist, mis vähendaks lindude häiritust ja tagaks vaatlejatele ka mugavamad vaatlustingimused. Vaatlustorni juurde **tuleks sõidetavalt autoteelt rajada kõrgem laudtee**, et torn oleks juurdepääsetav ka suurvee perioodil. Kindlasti tuleb **kaitseala tähistada ning varustada infotahvlitega** nii Ihaste, Ropka kui Aardla lahustükil.

Joonis 7. Vaatlustorni ja infotahvli asukoht Aardla poldril (sinine ristkülik).

Lisaks olemasoleva taristu korrastamisele ja täiendamisele laudteega on 2000. a. Ere Hainase lõputöös „Ropka-Ihaste luhakaitseala potentsiaalne õpperaja kirjeldus, taimekooslused, taimestik ja loomastik“ kavandatud ka **õpperaja rajamine Ihaste luhale** (joonis 21; kaardikiht nimega „Opperada“; lisa 7.2). Looduse õpperaja lähtekoht asub Ihastesse viivalt asfaltteelt paremale pöörates, sissesõidukeelumärgiga tähistatud kruusatee alguses. Seljataha jääb Tartu Annelinn, ees avaneb avar vaade Emajõe luhale. Töös on detailselt lahti kirjutatud nii raja marsruut kui ka 7 punkti. Sellise raja rajamine oleks kooskõlas ka ala linnukaitseliste eesmärkidega. Rada oleks suurepäraseks võimaluseks luhaelustiku tutvustamiseks linnakeskkonnas.

Visioon

Kaitsealal on realiseerunud suurepärase potentsiaal olla populaarsem linnuvaatlusala Ida-Eestis, kusjuures vaatlemine on tagatud hästi toimiva taristuga ega häiri elustikku.

Eesmärk

Kaitsealal on välja arendatud ajakohastele nõuetele vastav külastustaristu, tagatud külastajate piisav informeeritus alal kehtivast kaitsekorrast ja väärtustest, kindlustades nii ka säästva ning kestliku külastuse.

3.2. Ala mõjutavad arendused

Ropka-Ihaste looduskaitseala on unikaalne oma inimõjude poolest. Kava koostamise ajal toimusid või olid kavandatud kaitseala piirides või selle läheduses mitmed tegevused, mis võivad mõjutada ala kaitse-eesmärke ning millele tuleb ka edaspidi tähelepanu pöörata. Neist enamuse

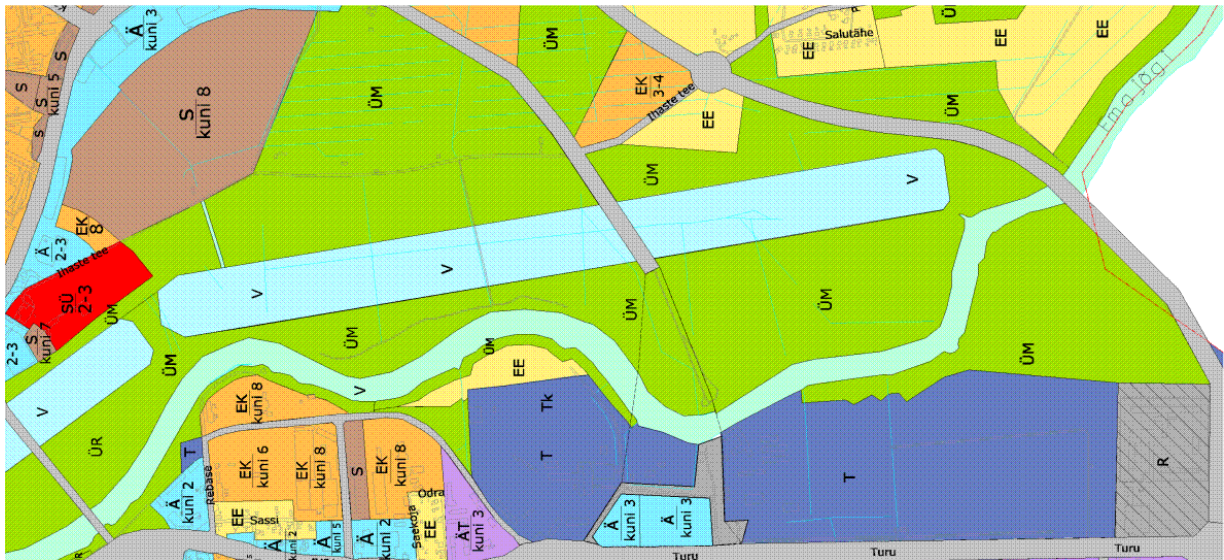
realiseerimine eeldab Natura ja keskkonnamõjude hindamise läbiviimist või on see juba tehtud, mistõttu kava annab olulisematest arendustest vaid ülevaate.

Tartu lennuväli

Ropka-Ihaste looduskaitseala loomise protsessis on Ülenurme valla territooriumil paiknev Tartu Lennujaam korduvalt rõhutanud konflikti kaitsealast edela suunas jääva lennuvälja ja kaitseala eesmärkide vahel (oht lennuliikluse turvalisusele, lisas 7.4). Lennujaama vastuseisu on suurendanud asjaolu, et lennuväljal on alustatud regulaarlendudega inimeste veoks. Samas ei peetud linde oluliseks piiravaks teguriks lennuvälja laiendamisel (Tartu lennuvälja rekonstrueerimise detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne, Hendrikson & Ko 2007). Lennujaama territooriumil toimub pidev lindude tõrje, sh ka surmamine, kuid kaitse-eesmärgiks olevate liikide seisundit kaitsealal need tegevused ei mõjuta.

Sõudekanal

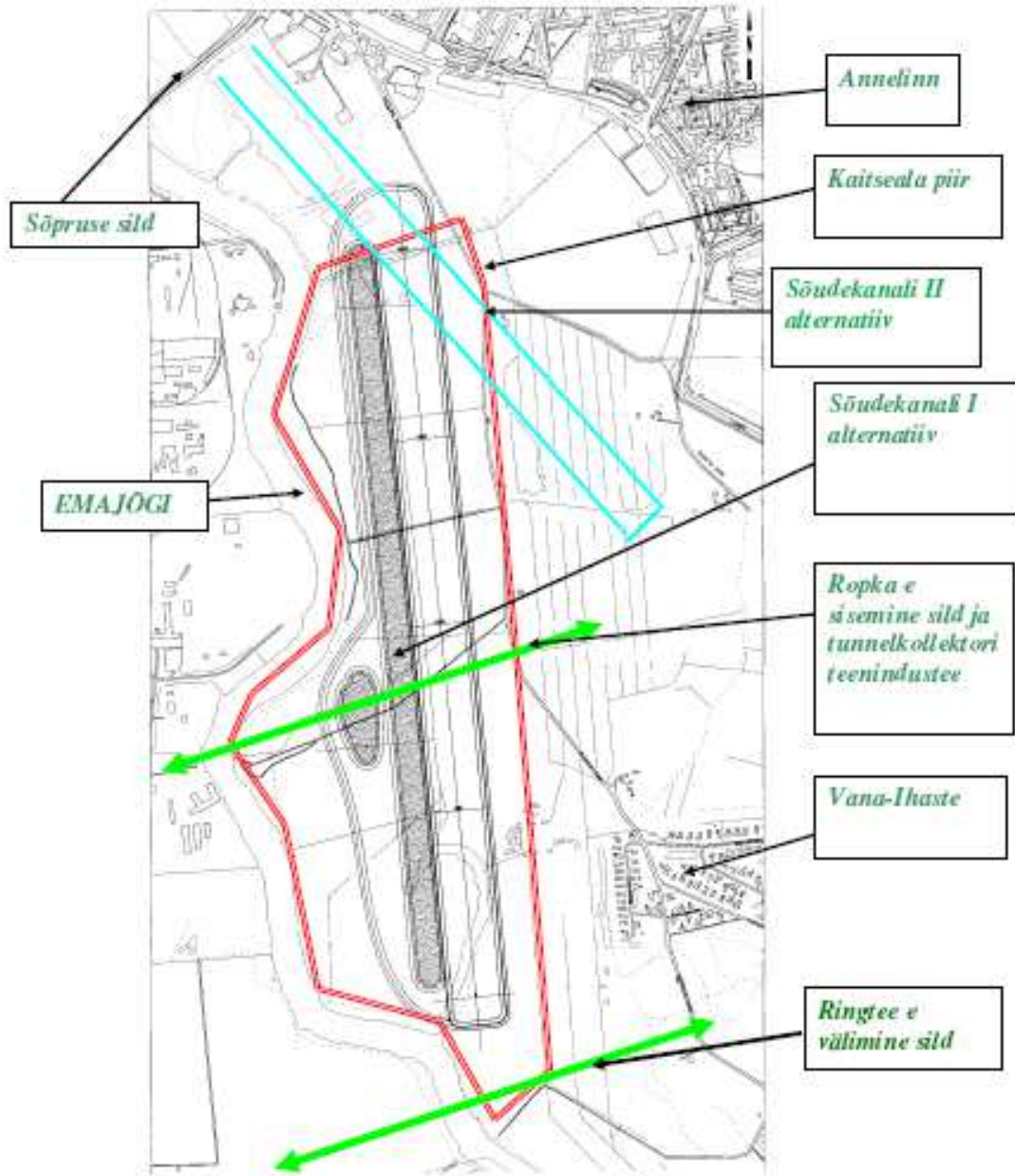
Veesportlaste algatusel on Tartu Linnavalitsuses alates 1998. a. arutatud Anne kanali pikendamist rahvusvaheliste võistluste normidele vastavaks sõudekanaliks. Kanal paikneks täielikult või osaliselt kaitseala Anne pv-s ja Ihaste skv-s (joonised 8 ja 9). 2003. a. on Eesti Ornitoloogiaühing oma eksperthinnangus leidnud: *“Vaatomata rakendatavate meetmetega kaasnevatele piirangutele ja võimalikule majanduslikult kulukamate variantide rakendamise vajadusele ei garanteeri need projekteeritava Ropka-Ihaste kaitseala põhjaosa väärtuse säilimist lindude elupaigana.”* (“Experthinnang Anne kanali rekonstrueerimisest ja eksploateerimisest tulenev mõju linnustikule Ihaste luhal”, Eesti Ornitoloogiaühing 2003). Keskkonnaministeeriumi poolt *BirdLife International*’ilt tellitud ekspertiisis (Szabolcs Nagy, 2006) leitakse samuti, et sõudekanali rajamisel kavandatud ulatuses kaotaks Ihaste lahustükk oma looduskaitsealase väärtuse. Kava koostamise ajal kehtiv Tartu linna üldplaneering (joonis 8) näeb siiski ette nimetatud sõudekanali rajamise täies mahus. Käesolevaks ajaks on kanali rajamine siiski aktuaalsuse minetanud.

Joonis 8. Tartu linna üldplaneering Ihaste ja Emajõe vahelisel alal.

Sillad

Tartu linna kehtiv üldplaneering näeb Ihaste ja Ropka linnaosade ühendamiseks ette ka kahe silla rajamist, millest üks kulgeks läbi Ihaste skv (nn Ropka sild) ning teine Ihaste ja Ropka skv vahelt külgnedes kaitseala piiridega ja lõigates Ihaste skv-d (nn Ida-Ringtee sild, joonis 9).

Joonis 9. Ropka-Ihaste LKA Ihaste lahustükil kavandatavad ja toimunud arendused

Mõlema silla kohta on algatatud detailplaneering ning läbi viidud planeeringu keskkonnamõjude hindamine. Eesti Omitoloogiaühing on oma seisukohtades välistanud Ropka silla ning kompromissina pidanud võimalikuks Ida-Ringtee silla rajamist. *BirdLife International*'i ekspertis

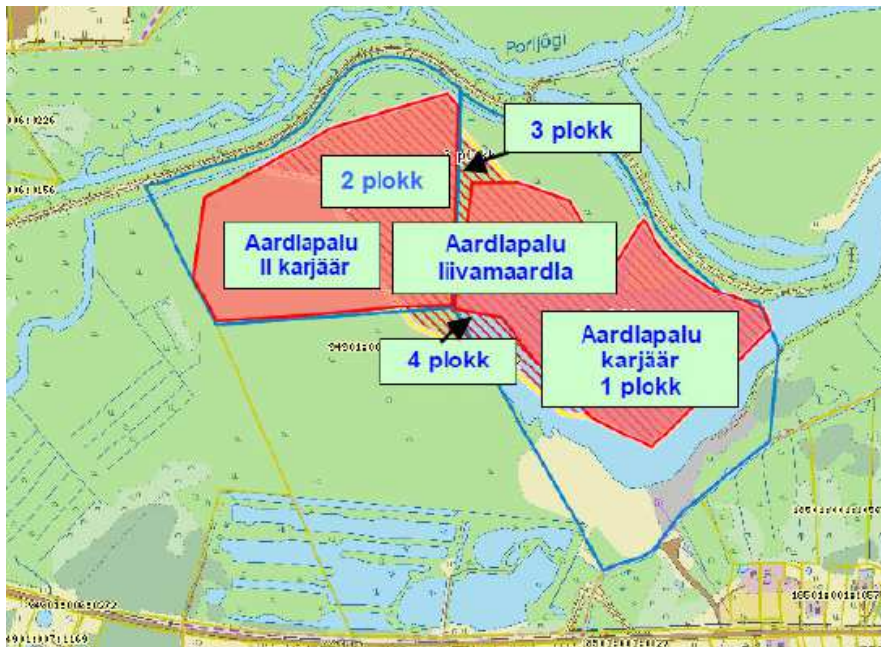
leidis 2006. a., et sildade rajamisel on küll negatiivsed mõjud kaitse-eesmärkidele, kuid teatud leevendavate meetmete korral on sildade rajamine kaitseala kaitse-eesmärke oluliselt kahjustamata siiski võimalik. Vähemate mõjudega hinnati seejuures Ida-Ringtee silda, mille I etapp koos silla rajamisega üle Emajõe on käsolevaks hetkeks ka teostunud.

Annelinna tunnelkollektori teenindustee

Läbi Ihaste skv kulgeb maanteest jõeni Annelinna tunnelkollektori teenindamiseks rajatud tammitee (joonis 9). AS Kobras poolt 2008. a koostatud töös „Ropka silla, selle juurdepääsude ja sadamaraudtee koridori (lõigus Väike kaar–Turu tn) kavandatava tänava ja lähiala detailplaneeringuga kavandatavate tegevuste KSH aruanne“ leitakse järgmist: „Tunnelkollektori teenindustee takistab vee ja setete liikumist üle lammiala. Tammi alla on rajatud kaks truupi, mis ei ole piisavad üleujutusvee läbilaskmiseks. Lammi loodusliku seisundi säilimise saab tagada tee likvideerimise või piisava arvu truupide rajamisega. Truupide vajaliku arvu ning asukoha määramiseks tuleks teostada pinnavee üleujutusaegse dünaamika modelleerimine, mis võimaldaks hinnata vastava meetme tõhusust.“ Samas leitakse, et teenindustee mõjusid ja lahendusi tuleks hinnata koos kavandatava Ropka silla ehitusprojekti keskkonnamõjude hindamisega. Kuna tegemist võib olla kaitseala väärtusi negatiivselt mõjutava probleemiga, tuleb kaitseala valitsejal tellida ekspertis hindamaks kas, millised ja kui olulised on need mõjud kaitse-eesmärkidele (liigid ja kooslused) ning vastavalt tulemustele võtta kasutusele meetmed mõjude vähendamiseks.

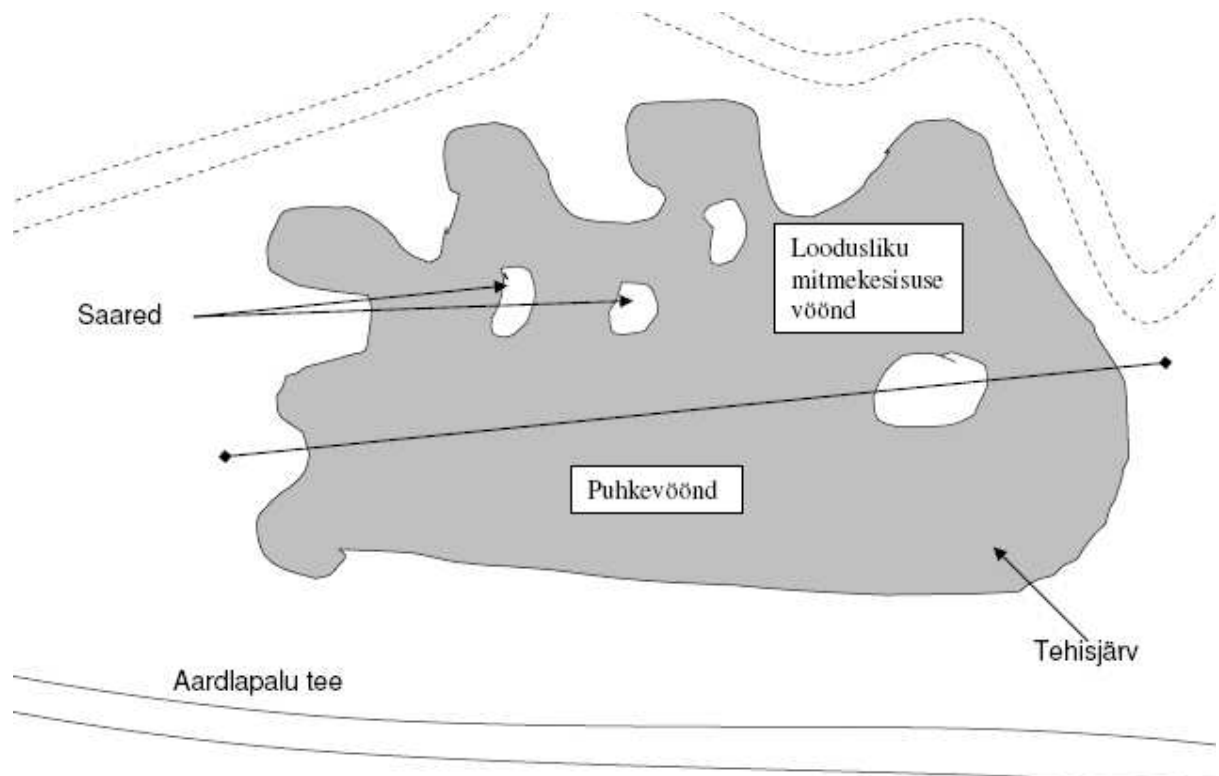
Kaevandus

Kaitseala Aardlapalu pv-s asub AS-ile Ropka Liiv kuuluv Aardlapalu liivakaevandus (joonis 10). 2010. a esitas AS Ropka Liiv Aardlapalu II liivakarjääri maavara kaevandamise loa taotluse, millega soovitakse kaevandusala laiendada lääne suunas (joonisel 10 Aardlapalu II karjäär).

Joonis 10. Aardlapalu karjääri skeem.

KKK koostamise ajal viidi läbi korrastatava Aardlapalu liivakarjääri ja taotletava Aardlapalu II liivakarjääri tegevustega kaasneva keskkonnamõju hindamine (OÜ Inseneribüroo Steiger, 2011). Vastavalt KMH aruande kinnitamise otsusele (Keskkonnaameti Jõgeva-Tartu regioon, 07.06.2011 nr JT 10-5/17074-18) tuleb korrastatav Aardlapalu karjäär rekultiveerimisel kujundada veekoguks, kus oleksid sobilikud tingimused linnustikule (saared, kaldataimestik jmt) ning kaldad kujundada selliselt, et veekogu saaks kasutada rekreatsioonialana (joonis 11). Enne kaevandamise lõppu peab kaevandaja Keskkonnaametilt taotlema ala korrastamisprojekti tingimused.

Joonis 11. Aardlapalu kaevandusala korrastamise skeem.

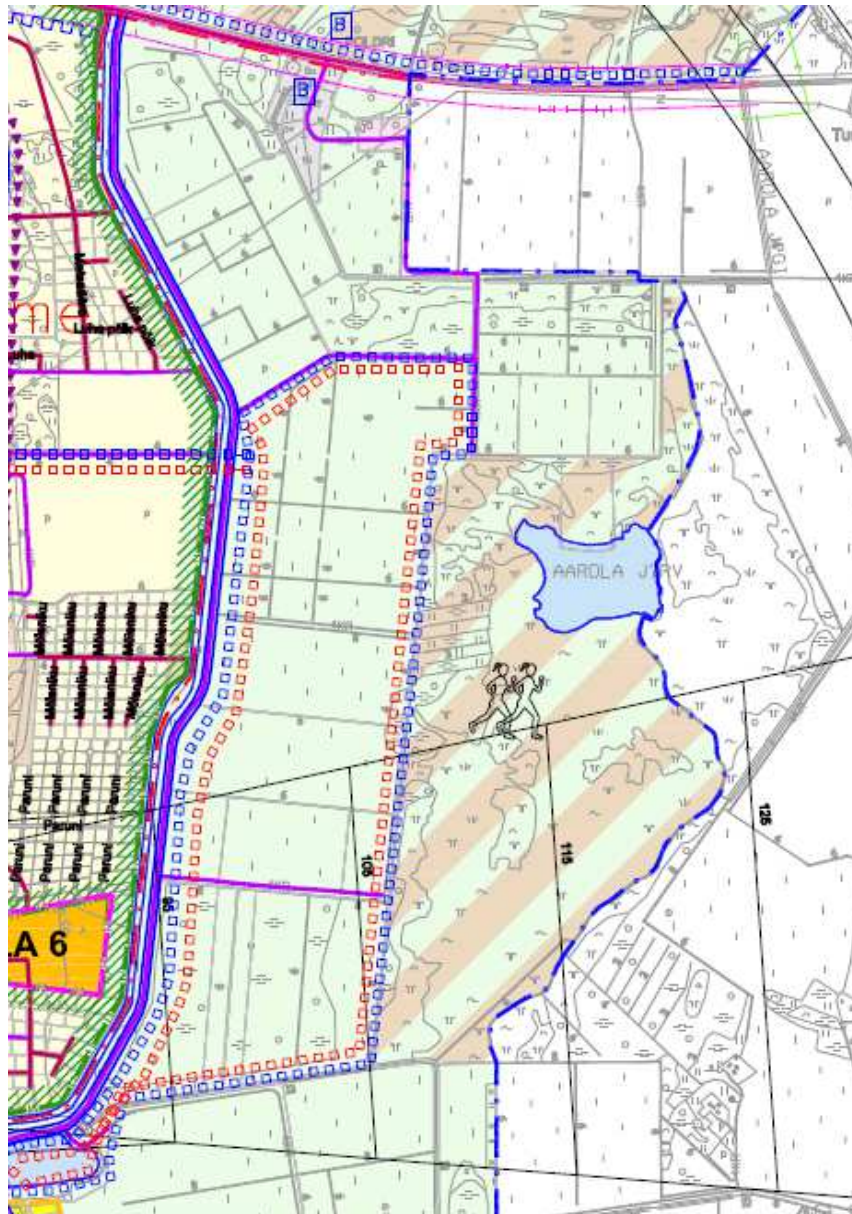
1999. a kaevandusala korrastamise kavas (“Aardlapalu puhkeala ehitamise graafik koos etappide äranäitamisega”, AS Ropka Liiv, 1999) nähakse ette karjääriala lõunaosale puhkeala rajamist koos parkla, supelranna, mänguväljakute, välikohviku, paatide ja vesijalgrataste laenutuse ja muude veeatraksioonidega. Karjääri põhjaosa jääks kava kohaselt loodusliku mitmekesisuse vööndiks. Kõige olulisem küsimus on, kuidas tagatakse liikumise piiramine ja häirimise vältimine ala põhjaosas, mis on mõeldud lindude elupaigaks. Kui seda ei ole võimalik tagada, ei saa ala põhjaosa kujuneda ilmselt ka lindudele oluliseks pesitsus- või toitumiskohaks nagu see on kavandatud. Juba praegu kasutavad kogu karjääriveekogu aktiivselt paatidega kalastajad.

Aardlapalu prügilala

Peale Aardlapalu prügilala sulgemist 2012. a on prügilala kasutusel biogaasi tootmiseks ja sorteerimisjaamana. Sulgemise kavale tehtud keskkonnamõjude hindamise kohaselt vähenes kaitseala veekogude seisundit negatiivselt mõjutanud reostus ning ka kajakate ja vareslaste arv, kes on kaitsealal olulised pesarüüstajad. Prügilala sulgemisel negatiivseid mõjusid alale ette näha ei ole.

Puhkerajatised, matkateed jm

Ülenurme valla üldplaneeringuga on bodava kaitseala Poldri piiranguvööndi Aardla järvest läände jäävale osale ette nähtud aastaringse kergliiklustee ja suusaraja rajamine (joonis 12). Kuna tegemist on ühe peamise haneliste ja kurvitsaliste rändepeatuskohaga, kõrgema veetasemega aastatel ka pesitsuskohaga, siis tuleb sellise kergliiklustee rajamist ümber peatuskoha vältida.

Joonis 12. Ülenurme valla üldplaneeringuga kavandatav kergliiklustee (punane punktiir).

4. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused ja eelarve

4.1. Inventuurid, seire ja uuringud

4.1.1. Elupaigatüüpide inventuur

Inventuuride ja seire läbiviimise põhjalikumad selgitused on esitatud ala uuritust käsitlevas punktis 1.5., kus p. 1.5.3 käsitletakse ka vajalikke inventuure. Nendega seonduvaid probleeme on käsitletud peatükis 5. Kõik inventuuride ja seire maksumused on hinnangulised, tuginedes varasemale kogemusele ja vastava ala ekspertide arvamusele. Inventuuride ja seire prioriteetsus sõltub otseselt kaitstava väärtuse olulisusest.

Elupaigatüüpide seisundit ja levikut hinnatakse kogu ala elupaikade inventuuri põhjal kaks korda kaitsekorraldusperioodi jooksul – kaitsekorraldusperioodi keskel, vahehindamise raames, ja lõpus. Tööde korraldajaks on KeA, tegu on I prioriteedi töödega.

AS Kobrased poolt tehti ettepanek kogu poldriala kaasamiseks kaitsealasse, milleks tuleb teha elupaigatüüpide ja liikide inventuuri kogu poldri lõunapoolel (ca 200 ha), mis hetkel jääb kaitsealast välja. Tööde korraldajaks on KeA, tegu on III prioriteedi töödega.

4.1.2. Kaitsealuste taimeliikide inventuur ja seire

Kaitsealuste taimeliikide seisundit hinnatakse kaitsekorraldusperioodi keskel (vahehindamisel) ja lõpus. Tööde korraldajaks on Keskkonnaagentuur (KAUR), tegu on I prioriteedi töödega.

AS Kobrased töös on tehtud ettepanek kogu poldriala kaasamiseks kaitsealasse, mis eeldaks ka taimeliikide inventuuri kogu poldri lõunapoolel (ca 200 ha), mis hetkel jääb kaitsealast välja. Tööde korraldajaks on Keskkonnaamet, tegu on III prioriteedi töödega.

4.1.3. Linnustiku inventuurid ja seire

Haudelinnustiku seisundit hinnatakse **haudelinnustiku inventuuri** põhjal kaks korda kaitsekorraldusperioodi jooksul – vahehindamisel ja lõpus. Inventeeritakse eelkõige kaitse-eesmärgiks olevaid liike, aga ka teisi liike, kelle jaoks võib ala olulist väärtust omada.

Rändlindude seisundit hinnatakse **rändlindude kevad- ja sügisrände loenduse** põhjal kaks korda kaitsekorraldusperioodi jooksul. Inventeeritavateks objektideks on eelkõige kaitse-eesmärgiks olevad liigid, aga ka teised liigid, kelle jaoks võib ala olulist väärtust omada. Inventuuride korraldajaks on KeA, tegu on II prioriteedi töödega.

Kaitse-eesmärgiks olevate **hane- ja luigeliikide seiret** teostatakse riikliku seire raames 3-aastase sammuga vastavalt neile seireteke kehtestatud meetodikale. Tööde korraldajaks on Keskkonnaagentuur (KAUR), tegu on I prioriteedi töödega.

Lähtuvalt AS Kobrase ettepanekust kaasata kaitsealasse ka Aardla poldri lõunaosa, tuleks **inventuurid** läbi viia ka **kaitsealast väljapoole jäävas poldriosas**, et hinnata ettepaneku põhjendatust. Inventuuri korraldajaks on KeA, tegu on III prioriteedi tööga.

4.1.4. Kahepaiksete inventuur

Kahepaiksete seisundi hindamiseks tuleb üks kord kaitsekorraldusperioodi jooksul kaardistada kahepaiksete – rabakonna, rohukonna ja tügikonna kudemisveekogud ning läbi viia ka rohu- ja rabakonna kudupallide loendus. Inventuuril tuleb täpsustada ka kahepaiksete rändekoridorid kaitsealal, vajadusel paigaldada kevadise rände ajal hoiatusmärgid. Inventuuri korraldajaks on KeA, tegu on I prioriteedi tööga.

4.1.5. Putukate inventuur

Kaitse-eesmärgiks olevate putukaliikide – laiujuri, suur-kuldtiiva ja suur-rabakiili seisundit hinnatakse üks kord kaitsekorraldusperioodi jooksul. Inventuuri korraldajaks on KeA, tegu on I prioriteedi tööga. Inventuuri korraldajaks on KeA, tegu on I prioriteedi tööga.

4.1.6. Tiigilendlase inventuur

Tiigilendlase seisundit, s.o. eisnemist ja arvukust hinnatakse üks kord kaitsekorraldusperioodi jooksul. Inventuuri korraldajaks on KeA, tegu on I prioriteedi tööga.

4.1.7. Kalade inventuur ja seire

Kaitse-eesmärgiks olevate kalaliikide – hink, võldas, tõugjas ja vingerjas – seisundit on reaalne hinnata peale **baasinventuuri** läbiviimist eeskätt hingu ja vingerja puhul, kelle olemasolu, elupaiku ja arvukust tuleks luhaveekogudes ja Emajõe kaldavööndis esmalt välja selgitada Nordic tüüpi seirevõrkudega ning seejärel korraldada **seiret** 5-aastase intervalliga. Inventuuri korraldajaks on KeA, tegu on I prioriteedi tööga, seire korraldajaks on KAUR, tegu on I prioriteedi tööga.

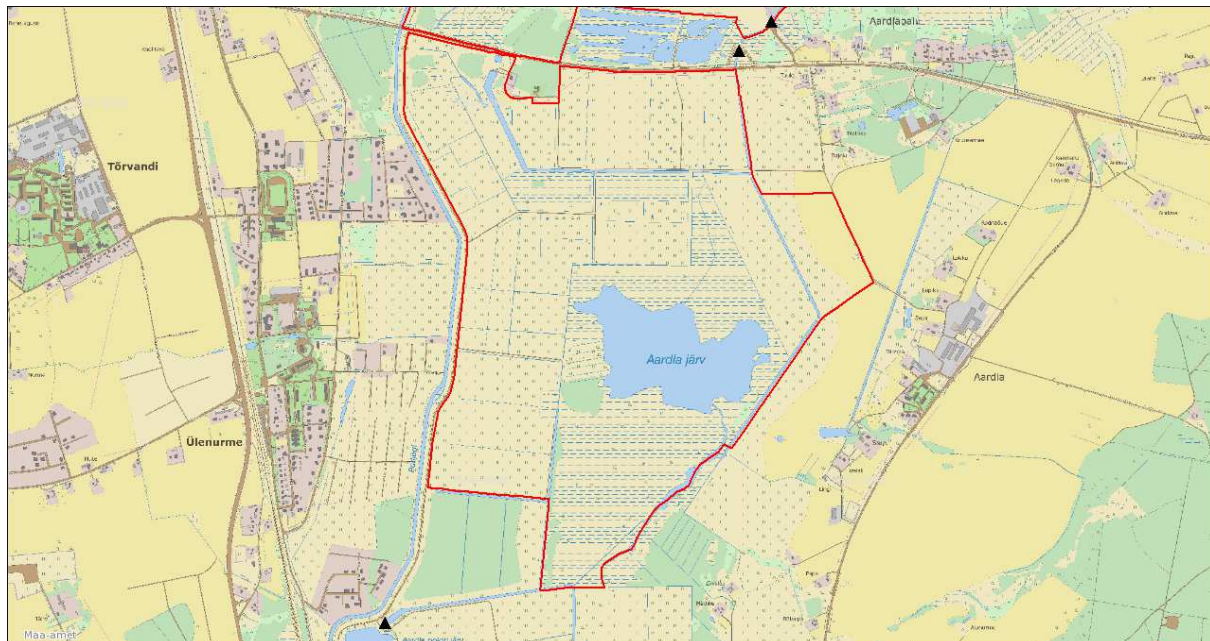
4.1.8. Maakasutuse inventeerimine

Niiduhoolduse korraldamiseks tuleb kord aastas, peale hooldusperioodi lõppu ala pool-looduslikud kooslused ja taastamist vajavad alad inventeerida ja vajadusel maaomanikke või -kasutajaid küsitleda. Kaardil tuleb piiritleda võsastunud alad koos võsa tiheduse ja ulatusega, niitmata ja niidetud rohumaad koos kasutatud niitmismärgidega (niide ja äravedu või purustamine), karjatatavad alad koos karja tõu, karjatamise perioodi ja koormusega ning muud teostatud tööd koos nende kirjeldusega (maaparandussüsteemide hooldus, võsalõikus vaadete avamiseks jm). Sama meetodikaga tuleb maakasutus kaardistada ka Aardla poldri kaitsealast väljapoole jäävas osas, et võrrelda kaitse tulemuslikkust kaitsealal ning hinnata kaitseala laiendamise vajalikkust. Töö korraldajaks on KeA, tegu on II prioriteedi tööga.

4.1.9. Veerežiimiseire

Pumpamise (s.o. veerežiimi) seireks on vajalik kolme veemõõdulati paigaldamine: 1) Aardla poldri II pumpala külge, 2) vabavooluregulaatori poldri poolsesse külge ning 3) Aardlapalu kaevanduse

sissepääsutee lähedusse selle alt kulgevasse kanalisse (joonis 13). Seire käigus tuleb vähemalt 1. märtsist 15. juulini vähemalt kaks korda kuus üles märkida veetaseme näidud kõigis mõõtmispunktides. Lisaks on vajalik taotleda samade mõõtmispäevade veetaseme näidud Tartumaa Kvissentali ja Reola mõõtmispunktide kohta Eesti Meteoroloogia- ja Hüdroloogia Instituudist. Aardla poldri pumpamise eest vastutavalt isikult või asutuselt tuleb seire käigus taotleda ka pumpade sisse- ja väljalülitamise kuupäevad, neil kuupäevadel pumbajaamas registreeritud veetase ning vabavooluregulaatori avamise ja sulgemise kuupäevad. Eelarves on arvestatud andmete tasuta saamist. Tegevus on vajalik veerežiimi ja selle reguleerimise mõjude hindamiseks kaitse-eesmärgiks olevate liikide seisundile ning vajadusel vastavate tegevuste korrigeerimiseks. Töö korraldaja on KeA ja tegu on I prioriteedi tööga.

Joonis 13. Veemõõdulattide paigalduskohad (mustad kolmnurgad; © Maa-amet, 2015).

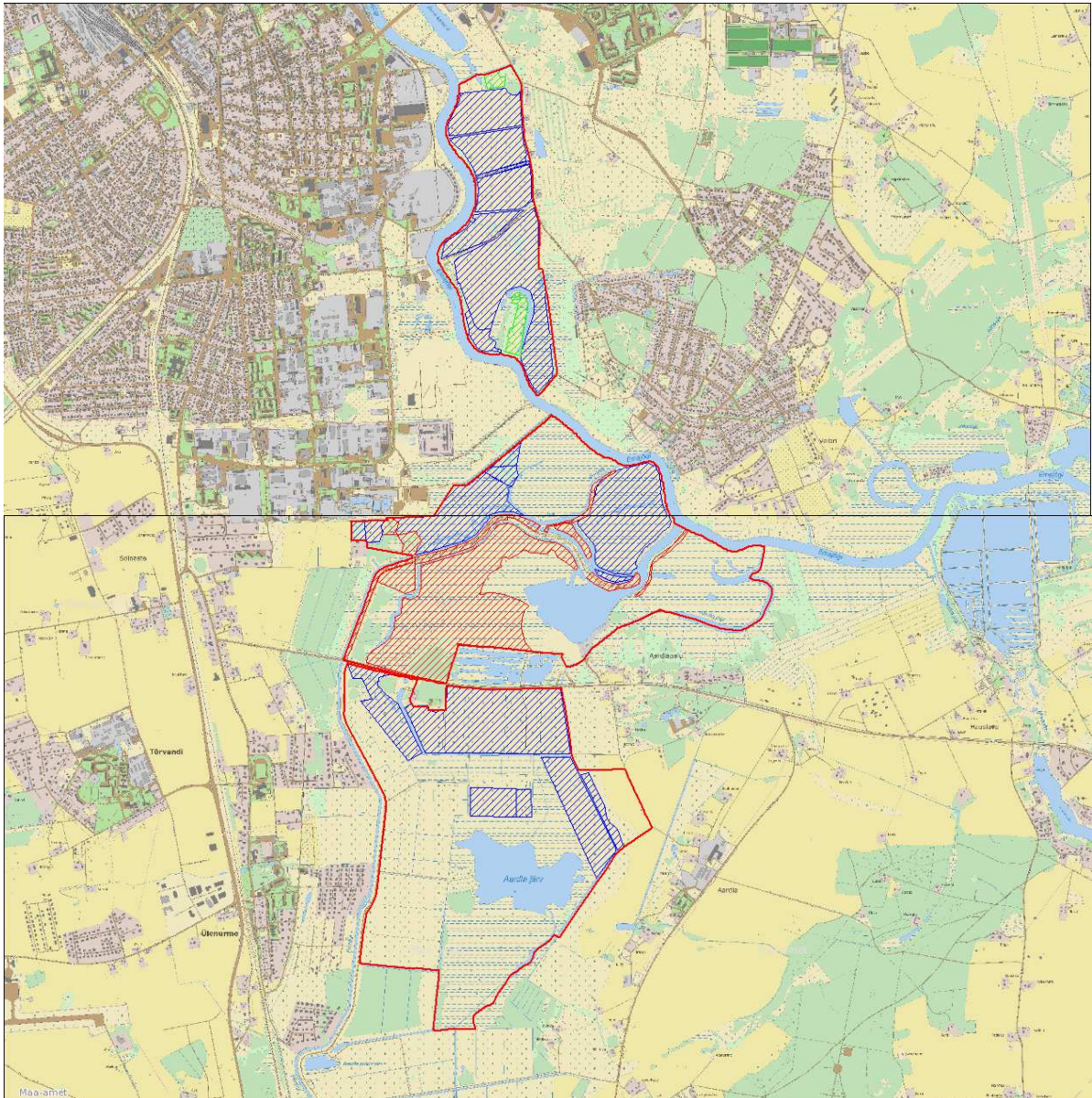
4.2. Hooldus, taastamine ja ohjamine

4.2.1. Pool-looduslike koosluste taastamine

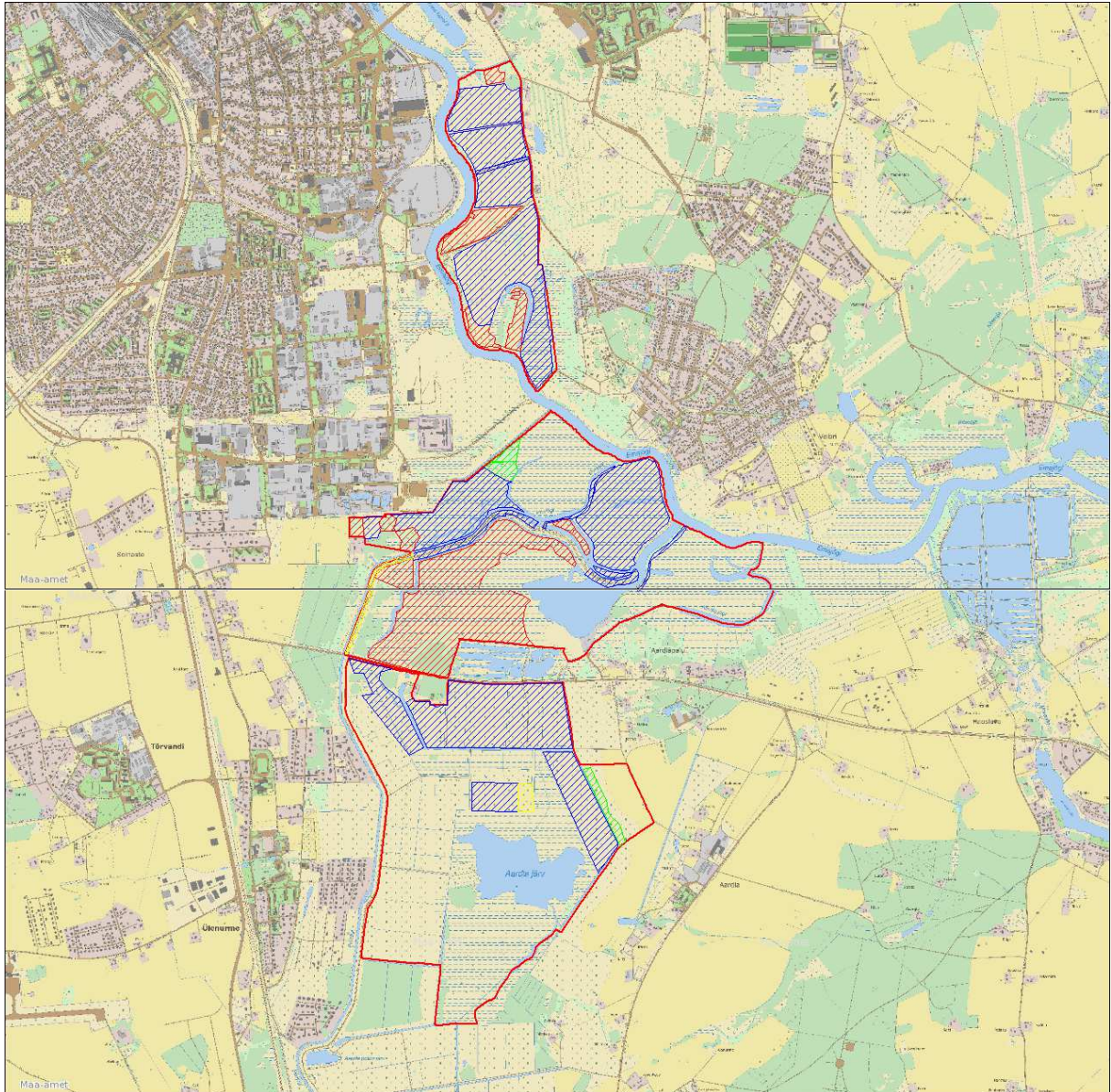
Enamus kaitsealast on koheselt niidetav, kuid üha suurem osa on hakanud ka võsastuma või tekkinud põõsagrupid. Ala niitmise võimaldamiseks tuleb põõsad eemaldada. Põõsad võivad jääda kasvama kraavide servadele (välja arvatud võsaraie kaartidel näidatud alad) ja elektriliinide postide ümber, nende puudumisel jätta kasvama üks põõsas või väiksem põõsagrupp iga 15 ha kohta. See pakub varje- ja pesitsusvõimalusi mitmele kaitse-eesmärgiks olevale liigile.

Võsaraiet vajavate alade prioriteetidid on näidatud joonisel 14 ja võsa tihedusastmed joonisel 15. Võsaraiet vajavate alade pindalad on esitatud tabelis 8. Maksumuste arvestamisel on eelarve koostamisel lähtutud keskkonnaministri vastava määrusega kehtestatud kategooriatest ja määradest

(„Loodushoiutoetuse taotlemise, taotluse läbivaatamise ja toetuse maksmise kord, nõuded toetuse maksmiseks ja toetuse määrad”, RT I, 12.01.2011, 12). Paljudel aladel vajavad eemaldamist vaid üksikud põõsad või põõsagrupid. Sellise töö kohta ei ole nimetatud määruses toodud maksumuse määrasid, seetõttu on need eelarves arvestatud hinnangulise maksumusega 50 EUR/ha. Kuna taastamine võtab võsastunise astmest lähtuvalt mitu aastat, on erineva prioriteetsusega alade taastamistegevusi ette nähtud kolmele aastale.

Joonis 14. Võsaraet vajavad alad vastavalt prioriteedile (sinine - I; roheline - II; punane - III).

Joonis 15. Võsaraiealad vastavalt võsa tihedusele (sinine – üksikud põõsad või põõsagrupid; kollane - hõre kõrge võsa; roheline – keskmise tihedusega kõrge võsa; punane – tihed kõrge võsa).

Võsa lõikamine on lubatud 1. augustist 1. märtsini. Soovitatav võsaraie aeg on august, mis tagab minimaalse võsude arenemise. Niidetud võsa tuleb alalt eemaldada hiljemalt 1. märtsiks. Külmunud pinnasel võib eemaldatud võsa ka põletada. Võsast puhastatud alal tuleb koheselt alustada ka niitmist (vt joonis 16), et vältida uue võsa teket ja kulutusi mitmekordsele võsaraiele.

Kokku on erineva tihedusega võsaga taastatavaid pool-looduslike kooslusi kaitsealal 316,8 ha (tabel 8), s.h. I prioriteedi pool-looduslike kooslusi 221,1 ha, II prioriteediga 5,4 ha ja III prioriteediga 90,3 ha

Tabel 8. Võsa eemaldamist vajavate alade pindala ja prioriteet.

Võsa tüüp	Prioriteet	Elupaigatüüp ja pindala (ha)		
		Lamminiit (6450)	Teadmata	Kokku
Uksikud põõsad	I	175,4	24,6	199,9
Hõre kõrge võsa	I	1,9	0,3	2,3
	III		2,5	2,5
Keskmise tihedusega kõrge võsa	I	3,8	3,0	6,8
Tihe kõrge võsa	I	10,7	1,4	12,1
	II	1,7	3,7	5,4
	III	66,5	12,4	78,9
Vaadete avamine (2,8 km)	III	2,2	6,7	8,9
	Kokku	262,2	54,6	316,8

Töö korraldajateks on KeA ja RMK ning töö prioriteet varieerub I kuni III.

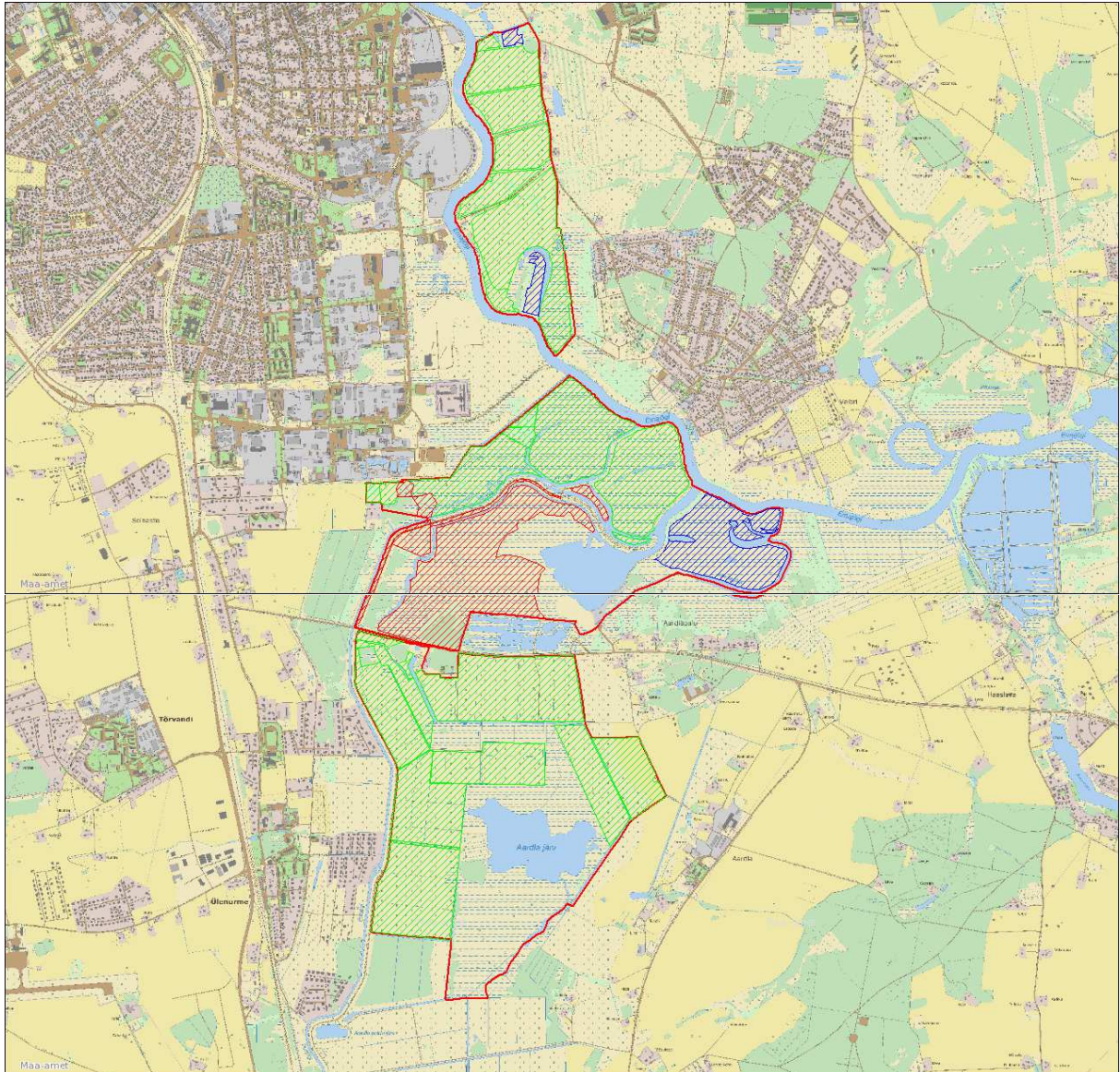
4.2.2. Pool-looduslike koosluste hooldamine

Peamiseks hooldusvõtteks kaitsealal on niitmine koos niidetud heina eemaldamisega alalt. Aardla poldri osas võiks kuivematel aladel olla lubatud ka teatud põllukultuuride kasvatamine, kuid kuna praeguste õigusaktide alusel ei ole võimalik reguleerida, mida ja mis ulatuses võiks kasvatada, siis tuleb kultuuristamist vältida., kuid lubatud on ka karjatamine. Sobiv karjatamiskoormus on 0,2-0,8 lü/ha. Täpsemat koormust ei ole võimalik prognoosida, kuna see sõltub pinnase iseloomust, niiskusest jm teguritest. Karjatatavatel aladel tuleb kasutatud koormuse mõju hinnata ja korrigeerida vastavalt taimestiku ja linnustiku seire tulemustele. Karjatamise soovitatav algus on 15. mai, mis tagab rändlindudele toidubaasi kevadrände ajal.

Kogu alal on eelistatud rohumaade niitmine, mis on looduskaitsealadel eesmärkidel vajalik 2-3 aasta järel, minimaalselt igal 5. aastal. Niitmist vajavate alade prioriteet on esitatud joonisel 16, jaotus vastavalt eelkõrdele joonisel 17 ja alade pindalad tabelis 9; prioriteete hinnati vastavalt ala seisundile (võsastunud, kulustunud vm) ja looduskaitselele potentsiaalile (nt sobiv elupaik kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele). Iga-aastast niitmist tuleks võimalusel vältida, aga maaomanike või kasutajate soovil võib seda lubada. Ala hooldamisel tuleb järgida Luhtade hoolduskavas (Jaak-Albert Metsoja, 2011, käsikiri) toodud soovitusi. Niitmine on kogu alal lubatud alates 15. juulist, kasutades keskkonnasõbralikke meetodeid (servast serva või keskest lahku). Niide tuleb kokku koguda ja alalt eemaldada, sh heinapallid, hiljemalt niitmisele järgneva aasta 1. märtsiks. Purustaja või hekseldaja kasutamine on lubatud vaid ala taastamisel, kus niitmine pole võimalik ning karjatatavatel aladel peale karjatamist. Kulu põletamist võib lubada vaid külmunud pinnaselt 1. novembrist 1. märtsini, kui see on kaitse-eesmärkidest lähtuvalt vajalik.

AS Kobras tehtud uuringu järgi („Aardla poldri...“, 2011) peaks looduslik veetase langema igal aastal tasemele, mis võimaldab kogu ala niita. Poldriala saab vajadusel pumpamisega kuivendada, kuid looduskaitsealade kulude optimeerimiseks tuleks seda teha vaid juhul, kui kogu ala ei ole olnud võimalik niita neli varasemat aastat. Eelarves on niitmist kavandatud igal 2. aastal. Niitmise hinnanguliste kulude arvutamisel on aluseks võetud keskkonnaministri vastavates määrustes esitatud tasude määrad, mille alusel on poldril asuvate rohumaade niitmise määraks arvestatud 179

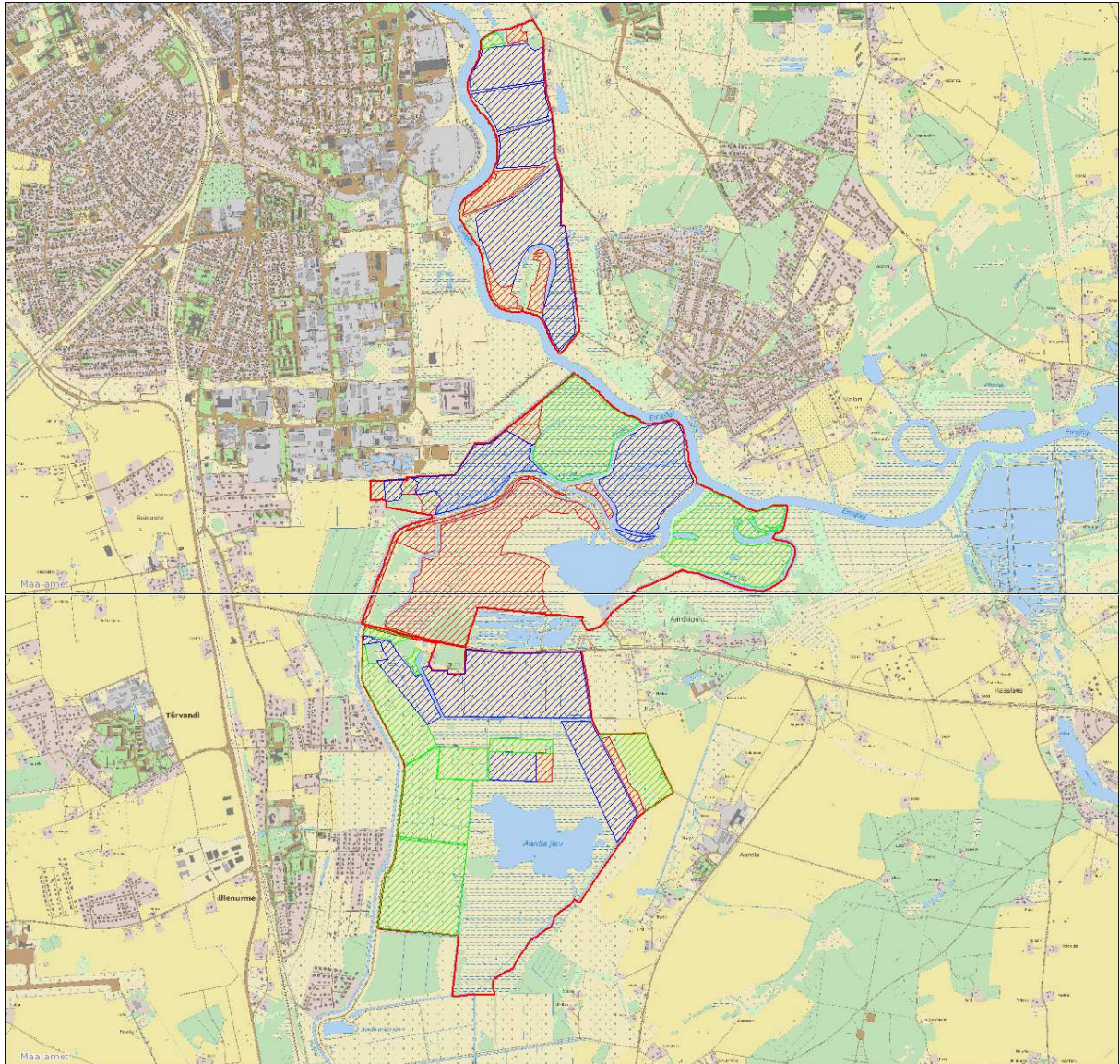
EUR/ha ning väljaspool poldrit 185,98 EUR/ha. Sama määraga on arvestatud ka teadmata elupaigatüübi puhul. I-III prioriteediga töö korraldajaks on KeA ja RMK, teostajaks huvilised.

Joonis 16. Nütmist vajavad alad vastavalt prioriteedile (roheline – I; sinine – II, punane – III).

Tabel 9. Niidetavate alade prioriteet ja pindala.

Prioriteet	Elupaigatüüp ja pindala (ha)		
	Lamminiit (6450)	Teadmata	Kokku
I	330,9	43,0	373,9
II	38,9	3,7	42,6
III	67,3	16,2	83,5
Kokku	437,1	62,9	500,0

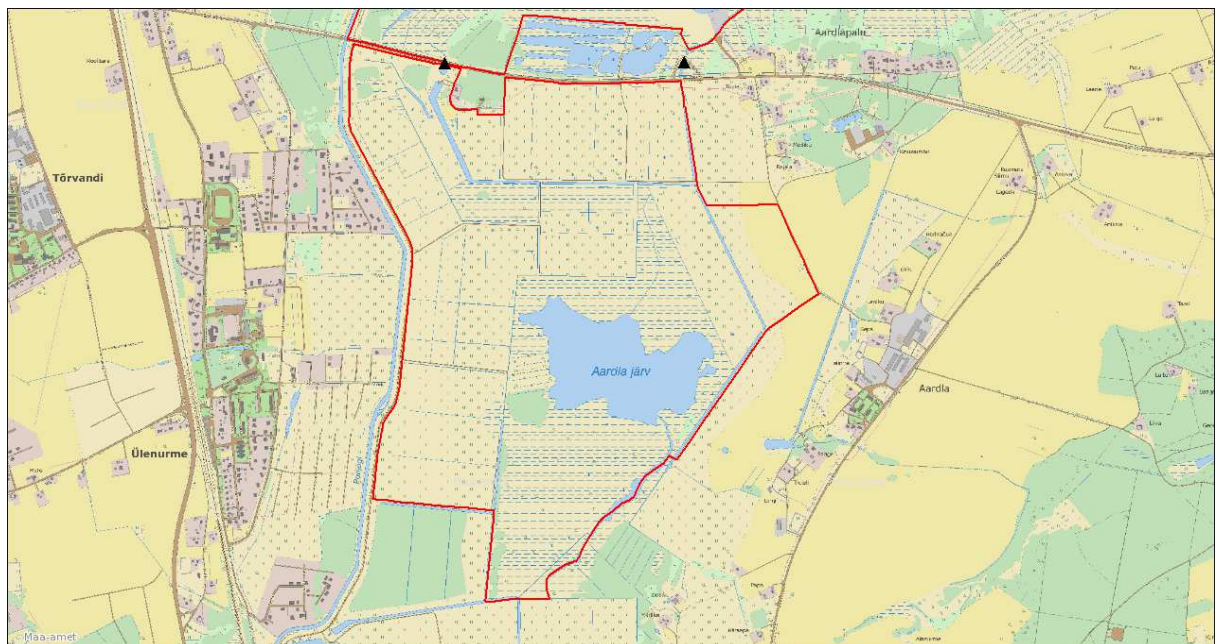

Joonis 17. Taastamise vajadused (roheline – võimalik kohe niita; sinine – vajalik üksikute põsaste või põsagruppide eemaldamine; punane – eelnevalt vajalik võsa eemaldamine).

Kaitsealadel on probleemiks peale niidet maha jäetud heinapallid. Need eemaldatakse küll vastavalt toetuse nõuetele niidetavalt alalt, kuid ladustatakse vahel ilma maaomaniku loata niidetava ala piiri taha, kust kõrgvesi need hiljem alale tagasi võib kanda. Enne töö teostamist tuleb soovitada hankida maaomaniku kirjalik nõusolek, kelle maale hein on kavas ladustada.

4.2.3. Veetasemereguleerimine poldril

Kaitseala Aardla poldri osas on võimalik veetaseme reguleerimine pumpla ja vabavooluregulaatori abil (joonis 18). Nende asukohad ja kirjeldused ning veetaseme reguleerimist puudutav on detailselt kirjeldatud AS Kobras poolt tehtud Aardla poldri veetaseme reguleerimise uuringus (2011). Kava koostamise ajal oli pumpamise korraldajaks ja Aardla poldri kuivendussüsteemide haldajaks Aardla maaparandusühistu. Lähtuvalt ala kaitse-eesmärkidest võib ala kuivendamist lubada alates 15. juulist kuni 31. detsembrini. Muul ajal on lubatud veetaseme alandamine tasemeni 31,30 m. See on kaitse-eesmärkidest lähtuvalt veel sobiv veetase, mis samas välistab üleujutusi elamualadel ja teedel. Kuivendussüsteemide hooldustöid võib teostada 15. juulist 1. märtsini.

Joonis 18. Aardla poldri toimiva pumpla ja vabavooluregulaatori asukoht (kolmnurgad).

AS Kobras hinnangul alaneb poldril veetase igal aastal niitmistöde teostamiseks looduslikul teel piisavalt madalale ja sel eesmärgil pumpamine ei ole vajalik. Kui niitmine ei ole siiski vähemalt 4 aastal olnud võimalik kogu niitmist vajaval alal, tuleb niitmise võimaldamiseks kaitseala valitsejal tellida vee pumpamine pumplate haldajalt. Sellise töö maksumus on eelarvetabelis arvestatud vastavalt Aardla maaparandusühistu esimehe esitatud keskmistele andmetele ja maksumusele 2010. a seisuga. Kuna selline vee alandamine on ka maaomanike huvides, siis on võimalik, et kulusid saab jagada kõigi maaomanike vahel proportsionaalselt või vastavalt maaparandusühistu kehtestatud reeglitele. Kui poldriala maaomanikud soovivad vee pumpamist sagedamini kui igal 5. aastal, siis tuleks ka Keskkonnaministeeriumil selle kulude katmisel osaleda võrdsest teiste maaomanikega vähemalt üle aasta eeldusel, et see on vajalik niitmise võimaldamiseks või maaparandussüsteemide hoolduseks ning samal aastal toimub ka poldrialade niitmine.

Seni on ebaselge Aardla maaparandusühistu tulevik, kuna alustatud on pankrotimenetlust ja käimas olid ühistuga seotud kohtuasjad. Sellega seoses on ka ebaselge, kellele kuuluvad või saavad kuuluma poldri pumplad, ülevooluregulaator ja kuivendussüsteemid ja ei ole võimalik oletada nende edasise kasutuse korda ega sõlmida kokkuleppeid nende kasutamiseks ja riigi osaluseks. Riigi esindajal tuleb kindlasti edaspidi toimuvate muutustega kursis olla ning otsuste langetamisel osaleda, et tagada ala kaitse-eesmärkidele soodne majandamine.

Maaparandusseaduse mõistes on maaparandus ja maaparandusühistute tegevus seotud ainult maatulundusmaaga (Maaparandusseadus, RT I 2003, 15, 84). Maa sihtotstarbe muutmisel maatulundusmaast muuks maaks, loetakse maaparandussüsteemi kasutusotstarve sellel kinnistul lõppenuks ja tehakse vastav muudatus maaparandussüsteemide registris. Seetõttu on vee pumpamise, kuivendussüsteemide hoolduse jm kuludest vabastatud Aardla poldril olevad riigimaad, mille sihtotstarve on muudetud looduskaitseks maaks. Samas on ka looduskaitse eesmärkidel kuivendamise võimaldamine ja süsteemide korrashoid neil maadel siiski vajalik. Seetõttu tuleks ka riigi esindajal nende maade omanikuna osaleda võrdselt teiste osanikega maaparandusühistu vm kuivendussüsteemi ja rajatise haldava asutuse tegevuses ja rahalistes kohustustes. Looduskaitse maad võiks kohustustest vabastada vaid juhul, kui poldril taastatakse looduslik veerežiim (piisav läbivool jm). Vastavalt tuleks muuta ka maaparandusseadust, mis looks võrdsed õigused ja kohustused. Praegu on maaparandusühistu kohustuslike liikmetena pumpamise ja hooldustööde rahastamisel sunnitud osalema ka need maaomanikud, kes ei ole huvitatud poldri kuivendamisest ega saa maast otsest kasu.

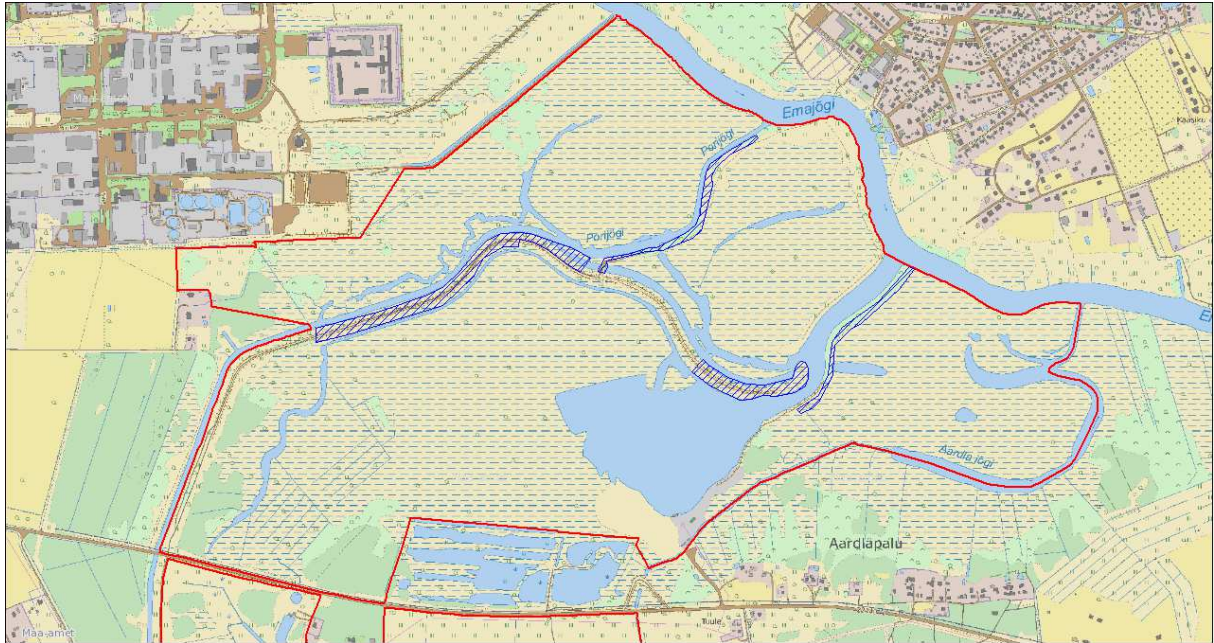
Poldri vabavooluregulaator võimaldab isevoolselt poldrit veest tühjendada, kui selle veetase on kõrgem Emajõe veetasemest, ning hoida ülekujutuse eest, kui veetasemed on vastupidised. Pumpamiskulude minimeerimiseks on sellist reguleerimist soovitanud AS Kobras oma uuringus ning selliselt reguleerimist alal ka kasutatakse. Ala kaitse-eesmärke arvestades tuleks 1. märtsist 15. juulini eelistada aga looduslikku veerežiimi ehk hoida vabavooluregulaator pidevalt avatuna ning sulgeda see vaid juhul, kui veetase poldril tõuseb üle taseme 31,30 m ja Emajõe veetase ületab poldri veetaseme. Kuna aga poldri veetase tõuseb loomulikult teel ka peale regulaatori sulgemist, siis tuleb koheselt alustada ka vee pumpamist, et hoida tase allpool 31,30 m. Sellisel tingimusel pumpamise eest tasumine tuleb korraldada kaitseala valitsejal. Kuna ei ole võimalik ette ennustada pumpamist vajavaid aastaid ega tööde mahtu, ei ole eelarves vastavat kulu arvestatud.

Tegu on I prioriteedi tööga, mida peab korraldama KeA ja millest sõltub poldriala kaitse-eesmärkide täitmise ja inimestele tekkivate võimalike majanduslike kahjude habras tasakaal.

4.2.4. Vaadete avamine seireks

Emajõe luhaaladel paiknevatel teeradadel ja muldvallidel on vajalik vaadete avamine (joonis 19). Tegevuse eesmärgiks on linnustiku inventuuride ja seire teostamise võimaldamine, aga see avab alad ka külastajatele. Tegevuse maksumus on hinnanguiline, töö tegelik maht ja täpsed vaadete avamise kohad selguvad selle teostamisel, kuna kiire võsastumise tõttu ei ole võimalik tegevusi pikalt ette planeerida.

Töö tuleb läbi viia ala tundvate ornitoloogide kohapealsel juhendamisel. Töö korraldajaks on RMK, tegu on III prioriteedi tööga.

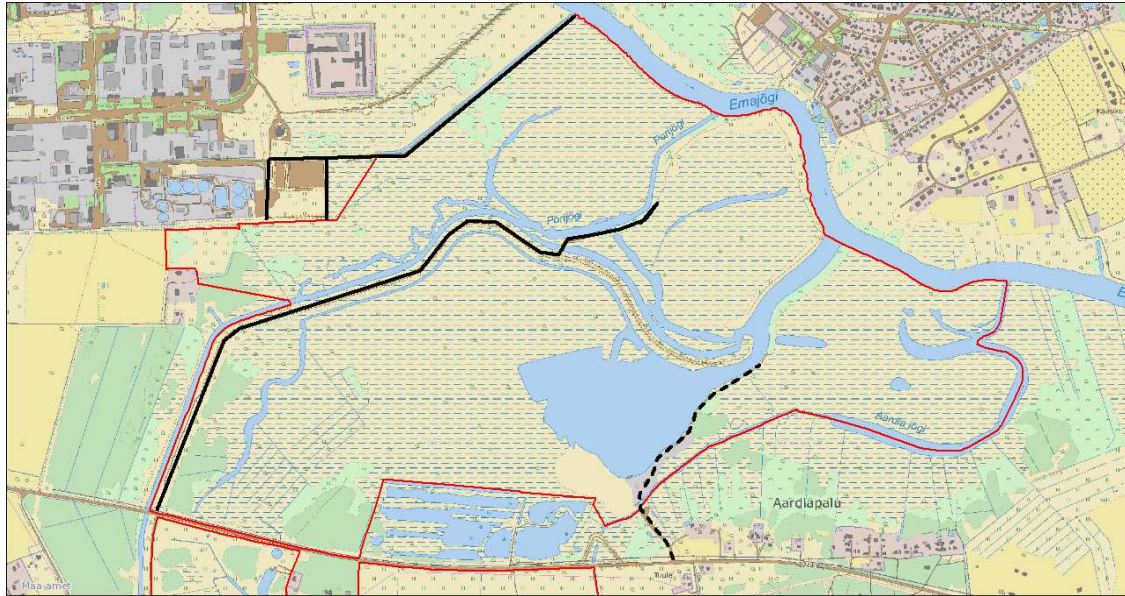

Joonis 19. Vaadete avamise piirkonnad.

4.3. Taristu, tehnika ja loomad

4.3.1. Juurdepääsude rajamine luhtadele

Kava koostamise ajal puudus põllutöömasinatel juurdepääs Ropka skv luhaaladele, kuna juurdepääsud on võsastunud, hävinud või pole neid olnudki. Seetõttu on esmalt vajalik võimalike juurdepääsuteede olukorra hindamine ning **juurdepääsu võimaldamiseks vajalike tööde kavandamine** ja projekteerimine ning seejärel **juurdepääsude rajamine** lähtuvalt majandamiseks vajalike põllutöömasinate vajadustest. Kuna nende tööde maksumust ei ole võimalik enne projektifaasi hinnata, pole eelarvetabelis tööde maksumusi. Võimalikud juurdepääsuteed on toodud joonisel 20. Juurdepääsude projekteerimise korraldajaks on RMK, tegevus on I prioriteedi töö.

Joonis 20. Olemasolevad (must joon) ja võimalikud (must punktir) juurdepääsuteed Ropka skv luhtade majandamiseks.

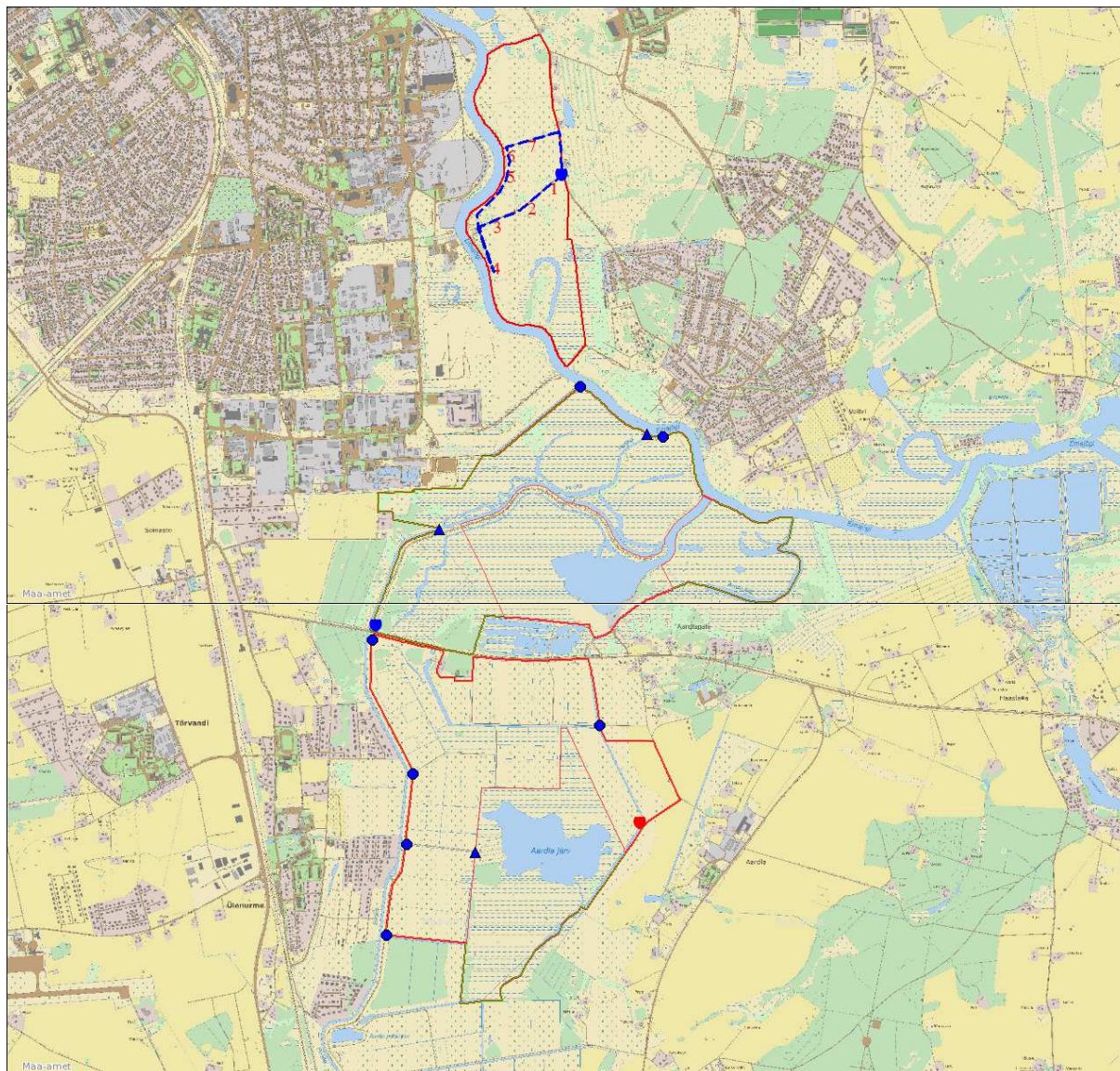
4.3.2. Ihaste õpperaja rajamine

Ala ainus õpperada on kavandatud Ihaste skv-sse (joonis 21). Raja pikkuseks on umbes 2,8 km ja sellel paikneb 7 kirjelduspunkti. Raja marsruut ja punktide kirjeldused on koostatud juba 2001. a (lisa 7.2.). Õpperaja eesmärk on tutvustada ala taimestikku ja kooslusi. Õpperaja loomisel on vajalik kohati teeradadelt võsa piirata ning rada edaspidi hooldada, et võimaldada külastajatel vaba liikumist. Kuna rada kattub osaliselt kavandatava nn Ropka silla marsruudiga, siis tuleb õpperaja kavandamisel ja rajamisel sellega arvestada. Töö korraldajaks on RMK, rajamine on III prioriteedi töö, kuid juba raja hooldamine on II prioriteedi töö.

4.3.3. Infotahvlite paigaldamine ja hooldamine

Kaitsealal on olnud üks infotahvel linnuvaatlustorni juures, kuid selle puitalus on purunenud. Kaitsealale on kavandatud lisaks 2 suurt infotahvli ala ja selle väärtuste kohta (Ihaste skv-s ja Ülenurme-Haaslava tee ääres), 2 keskmist tahvli liikumispääsukohta Aardla järve skv-s koos kalameeste teavitamisega pääsukohta põhjustest, 2 keskmist tahvli Porijõe mootorsõidukiga liikumise kohta ning 7 infotahvli käitumisjuhistega alal liikujate teavitamiseks.

Kui samas kohas on ette nähtud mitu tahvli, tuleb need kulude optimeerimiseks paigaldada ühele postile. Tahvlite kavandatavad asukohad on esitatud joonisel 21 ja tegevuste kaardikihil. Peale infotahvlite paigaldamist tuleb tagada ka nende regulaarne hooldamine. Töö korraldajaks on RMK, tegu on II prioriteedi tööga.

Joonis 21. Infotahvlid (sinine ring – infotahvel kaitsealal liikumise kohta; sinine kolmnurk – infotahvel veesõidukitega liikumise kohta; sinine kilp – kaitseala tutvustav stand), matkarada (sinine katkendjoon punaste numbritega), olemasolev infostend ja vaatlustorn (punane kilp).

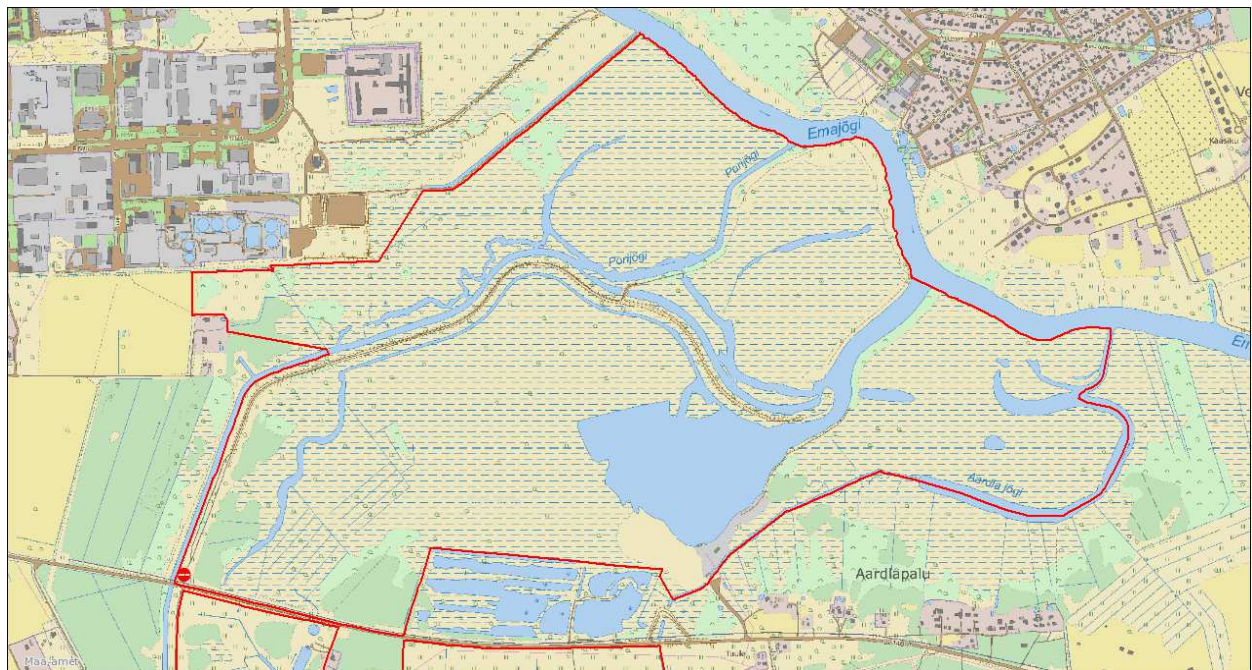
4.3.4. Vaatlustorni rekonstrueerimine

Koheselt vajab hooldamist olemasolev vaatlustorn Poldri pv-s. Vaatlustornis tuleb ülemisel korrusel parandada trepi piire ja lagi ning muuta välispiirete konstruktsiooni (praegu tugipostide välisküljele kinnitatud piirded kinnitada siseküljele). Torn ja infotahvli juurde tuleb rajada ka ca 20 m pikkune laudtee, mis võimaldab neile ligipääsu ka kõrgvee ajal. Vaatlustorni hooldamata

jätmine võib põhjustada seda kasutavatele inimestele vigastusi. Järgnevate aastate hooldus toimub vastavalt vajadusele. Töö korraldajaks on RMK ja tegu on II prioriteedi tööga.

4.3.5. Porijõe tammitee sulgemine

Ülenurme-Haaslava teelt piki Porijõe tamm põhja poole kulgev tammitee tuleb sõidukite liiklemiseks sulgeda (sulgemise koht näidatud joonisel 22 ja tegevuste kaardikihil), kuna mootorsõidukitega liikumine häirib alal peatuvaid ja pesitsevaid linde ning suurendab ka prügistamist. Kava koostamise ajal oli tammitee suletud selleks risti läbi tee kaevatud süvisega, kuid siiski oli leitud võimalus sõidukitega sellest mööda sõita. Varasemalt on liikumise tõkestamiseks kasutatud tõkkepuud ja betoontõkiseid, kuid mõlemad on üsna kiiresti kas purustatud või eemaldatud. Sobiva lahenduse leidmisel tuleb tagada võimalus läbipääsuks operatiivsõidukitele ja põllutöömasinatele. Sobivaks lahenduseks võib olla nt olemasoleva süvise pikendamine ja süvendamine, põllutöö- jm masinate jaoks tuleks sel juhul kavandatud liikumise ajaks paigaldada rauast vm materjalist ajutine ülesõiduplaat vm. Sarnast lahendust kasutatakse teetöödel süviste ületamise võimaldamiseks sõidukitele. Töö korraldajaks on RMK ning tegu on II prioriteedi tööga.

Joonis 22. Porijõe tammitee sulgemise koht (sissesõidu keelu tähis).

4.3.6. Kaitseala tähistamine

Kuna tegu on Tartu linnas ja selle vahetus naabruses asuva väga inimõjulise ja suure külasussurvega alaga, mis koosneb mitmest lahustükist, siis tuleb kaitseala tähistamiseks tellida ja paigaldada kokku 59 piiritähist, kõik keskmise suurusega tähised kaitseala ja vööndi nimega. Kaitseala tähistuste asukohad on esitatud joonisel 23 ja tegevuste kaardikihil. Võimalusel tuleb

tähisega samale postile paigaldada ka infotahvlid. Töö korraldajaks on RMK ja tegu on II prioriteedi tööga.

Joonis 23. Kaitseala piiritähiste asukohad.

4.4. Kavad, eeskirjad

4.4.1. Kaitse-eeskirja muutmise

Olemasolevate linnustikuandmete koondamisel selgus, et ala kaitse-eesmärgiks olevad liigid (peamiselt hanelised, kahlajad, lauk ja rohunepp) kasutavad ka kavandatava kaitseala piiridest välja jäävat Aardla poldri lõunaosa. Seepärast tasub kaaluda kaitseala piiride muutmist (kaitseala piiride laiendamise ettepaneku on teinud ka AS Kobras 2011. a oma töös „Aardla poldri veetaseme

reguleerimise uuring“). Siiski ei ole selge, kas tegemist on neile liikidele esmase elu- ja toitumispaigaga või on poldri põhjaosa ja ülejäänud kaitseala kulustumise ja võsastumise tõttu muutunud ebasobivaks. Seetõttu tuleks esmalt taastada ja hooldada kavandatava kaitseala piiridesse jääv osa ning seirata toimuvaid muutusi nii kaitseala sees kui väljaspool Aardla poldri osas ning kaitseala laiendamise otstarbekust hinnata koos kaitseala kaitse tulemuslikkuse hindamisega vastavalt tegevuskavale.

Vahetult väljaspool kavandatava kaitseala piire on leitud ka kaitsealuseid taimeliike (2010. a balti sõmkäppa jt), kuid kuna süstemaatilist taimestiku inventuuri ei ole poldril ega alal tehtud, siis ei ole selge, kas tegemist on kaitsealale oluliste leiukohtadega, mis väärivad kaitseala piiride muutmise kaalumist. Seetõttu tuleks esmalt läbi viia elupaikade ja taimestiku inventuur, ning seejärel otsustada piiride muutmise vajalikkuse ja otstarbekuse üle. Kaitse-eeskirja muutmist korraldab on KeA, I prioriteedi töö.

4.4.2. Kaitsekorralduskava uuendamine

Kaitsekorralduskava eesmärgid on seatud kümneks aastaks, kuid eelarve ja tegevuskava planeerimine nii pikaks ajaks on keeruline. Seetõttu tuleb 2019. aastal hinnata esimese perioodi tulemuslikkust (tabel 11) ja uuendada kaitsekorralduskava, eelkõige koostada uus ajakava ja eelarve. Kaitsekorraldusperioodi lõpus koostatakse kava järgmiseks perioodiks. Töö korraldab KeA, I prioriteedi töö.

4.5. Kaitseala tutvustamine

Kaitseala tutvustamiseks on kavandatud **infovoldiku koostamine**, mis võib olla sarnane teistele KeA poolt koostatavatele standardsetele kaitsealade tutvustavatele voldikutele ning digitaalselt allalaadimiseks kättesaadav ja väljaprintitav KeA kodulehelt. Tegevuse korraldab KeA või ka asjast huvitatud MTÜ-d (EOÜ, ELF vm) või isikud. Tegevus on III prioriteediga.

4.6. Eelarve

Eelarve tabelisse 10 on koondatud eelnevate analüüsidenä esitatud tööd, mis on täitmiseks käesoleva kaitsekorralduskavaga ettenähtud perioodi jooksul.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on väärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus; kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus;
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele, eksponeerimisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele.

Tabel 10. Ropka-Ihaste kaitseala tegevuskava ja eelarve.

Jrk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Tegevuse maksumus kokku
					Maksumus (x 100 EUR)										
Inventuurid, seired, uuringud															
4.1.1	Elupaigatüüpide inventuur (790,6 ha I prioriteet; ca 200 ha III prioriteet)	Inventuur	KeA	I III					X	X				X	0 0
4.1.2	Kaitsealuste taimeliikide seire	Seire	KAUR	I					X					X	0
4.1.2	Kaitsealuste taimeliikide inventuur	Inventuur	KeA	III						X					0
4.1.3	Haudelinnustiku inventuur	Inventuur	KeA	II					90					120	210
4.1.3	Linnustiku inventuur (ca 200 ha)	Inventuur	KeA	III						30					30

Jrk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Tegevuse maksumus kokku
					Maksumus (x 100 EUR)										
4.1.3	Rändlindude kevad- ja sügisrände loendus	Inventuur	KeA	II					50					50	100
4.1.3	Hane- ja luigeliikide seire	Riiklik seire	KAUR	I		7			9			11			27
4.1.4	Kahepaiksete inventuur	Inventuur	KeA	I										40	40
4.1.5	Putukate inventuur	Inventuur	KeA	I									12		12
4.1.6	Tiigilendkase inventuur	Inventuur	KeA	I									7		7
4.1.7	Kalade inventuur	Inventuur	KeA	I	30										30
4.1.7	Kalade seire	Riiklik seire	KeA	I										32	32
4.1.8	Maakasutuse inventeerimine	Inventuur	KeA	II	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	0
4.1.9	Veerežiimi seire	Riiklik seire	KeA	I	30										30
Hooldus-, taastamis- ja ohjamistegevused															
4.2.1	Pool-looduslike koosluste taastamine (võsaraie): I prioriteet 221,1 ha; II prioriteet 5,4 ha; III prioriteet 90,3 ha	Koosluste taastamistöö	KeA RMK	I	181	181									362
				II		24	24							48	
				III			350	350						700	
4.2.2	Pool-looduslike koosluste hooldamine: I prioriteet 373,9 ha; II prioriteet 42,6 ha; III prioriteet 83,5 ha	Koosluste hooldustöö	KeA RMK	I	682		682		682		682		682		3410
				II		80		80		80		80		400	
				III			155		155		155		155		620
4.2.3	Veetaseme reguleerimine poldril	Koosluste hooldustöö	KeA	I	X		X		X		X			0	
4.2.4	Vaadete avamine (võsaraie) seireks 2,8 km	Maastiku hooldustöö	RMK	III	30										30
Taristu, tehnika ja loomad															
4.3.1	Juurdepääsude rajamine luhtadele	Muu taristu rajamine	RMK	I			X								X
4.3.2	Ihaste õpperaja rajamine (2,8 km; 7 punkti)	Radade, külastuskeskuste ja puhkekohtade rajamine	RMK	III			40								40

Jrk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Tegevuse maksumus kokku
					Maksumus (x 100 EUR)										
4.3.2	Ihaste õpperaja hooldamine (2,8 km; 7 punkti)	Radade, külastuskeskuste ja puhkekohtade hooldamine	RMK	II				3	3	3	3	3	3	3	21
4.3.3	Infotahvlite koostamine ja hooldamine (14 tk)	Infotahvlite rajamine	RMK	II		50	1	1	1	1	1	1	1	1	58
4.3.4	Vaatlustorni rekonstrueerimine (s.h 20 m pikkuse laudtee rajamine) ning hooldamine	Radade, külastuskeskuste ja puhkekohtade hooldamine	RMK	II	5	40	3	3	3	5	3	3	3	3	71
4.3.5	Põhjõe tammitee sulgemine	Külastuskoormuse reguleerimine	RMK	II		X									X
4.3.6	Kaitseala tähistamine ja tähiste hooldamine (59 keskmist tähist)	Tähistamine	RMK	II		40	1		1		1		1		44
Kavad, eeskirjad															
4.3.1	Juurdepääsude projekteerimine luhtadele	Tegevuskava	RMK	I		100									100
4.4.1	Kaitse-eeskirja muutmine (vajadusel)	Eeskiri	KeA	I						50					50
4.4.2	Kaitsekoralduskava uuendamine, s.h. tulemuslikkuse hindamine	Kava	KKA	I					X					130	130
Kaitseala tutvustamine															
4.5.	Infovoldiku koostamine	Trükiste väljandmine	KeA, HV	III		25								30	55
KOKKU					993	510	1256	437	994	169	845	98	864	489	6657

KeA – Keskkonnaamet, RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus, X – omavahenditest tehtav töö – kas Keskkonnaamet, KAUR või RMK, HV- huvilised

5. Kaitse tulemuslikkuse hindamine

Kaitse tulemuslikkuse hindamine viiakse läbi kaks korda kaitsekorraldusperioodi jooksul – kaitsekorraldusperioodi keskel ja uue kava ettevalmistamisel kaitsekorraldusperioodi lõpus.

Alljärgnevalt on esitatud põhimõtted, mida Ropka-Ihaste looduskaitseala kaitsekorraldamise tegevuse tulemuslikkuse hindamisel arvestada:

- Tulemuslikkuse hindamise käigus analüüsitakse saavutatud tulemusi kavandatud tegevustega võrreldes.
- Kaitsealuste liikide kaitseks tehtavate tegevuste tulemuslikkust hinnatakse kaitstavate liikide seisundi alusel – arvukuse muutused, sigimisedukus, elujõulise populatsiooni säilimine jne. Hindamise aluseks on olemasolevad andmed, inventuuride ja seire tulemused.
- Tulemuslikkuse hindamisel analüüsitakse, kas kaitsekorralduslikud tegevused aitasid kaasa kaitse-eesmärgi saavutamisele või mitte ja kui edukalt. Antakse hinnang tehtud kulutuste ja saavutatud tulemuste suhtes.

Kaitseala kaitsekorraldus loetakse tulemuslikuks, kui kaitsekorraldusperioodi lõpus on kaitse-eesmärgiks olevad väärtused säilinud kava koostamise aegses või inventeerimisaegses mahus, nende arvukus või pindala on suurenenud ning seisund paranenud.

Kaitse korraldamise tulemuslikkuse hindamise tegevused, indikaatorid ja oodatavad tulemused on esitatud tabelis 11. **Lindude puhul on kriteeriumiks pandud arvukuse viimased andmed (lisa 7.3)**, millest Natura standardandmebaasis linnuala eesmärgiks seatud arvukuse andmed (tabel 5) võivad oluliselt erineda. Kaitsekorraldusperioodi eesmärgiks lindude puhul on eeskätt nende arvukuse säilitamine seni teadaoleval tasemel (lisa 7.3) ning võimalusel arvukuse suurendamine ala hooldusega, et saavutada pikemas perspektiivis Natura standandrändmebaasis seatud eesmärgid (tabel 5).

Tabel 11. Kaitse tulemuslikkuse hindamise indikaatorid, kriteeriumid ja oodatavad tulemused (tabelis 2 esitatud järjestuses).

Jrk	Väärtus	Indikaator	Kriteerium	Tulemus	Selgitus
1	Huumustoitelised järved ja järvikud (3160)	Pindala ja esinduslikkus	30,5 ha, esinduslikkusega B	30,5 ha, esinduslikkusega B	Järve praegune seisund tegelikult teadmata. Vajalik seisundihindamine elupaigatüüpide inventuuriga
2	Lamminiidud (6450)	Pindala ja esinduslikkus	517,0 ha, esinduslikkusega B	517,0 ha, esinduslikkusega B	Kuna inventuur 10 aastat vana ja osa alast inventeerimata, siis on vajalik kogu ala inventuur, kriteerium ja oodatav tulemus seada vastavalt inventuuri tulemusele.
3	aasnelk (<i>Dianthus superbis</i>)	Kasuvuala pindala	0,07 ha	0,07 ha	Hinnata õitsemisajal juunist septembrini
4	emaputk (<i>Angelica palustris</i>)	Populatsioonide kogupindala	31,55 ha	31,55 ha	Hinnata õitsemisajal augustis
5	pehme koeratubakas (<i>Crepis mollis</i>)	Populatsioonide kogupindala, taimede arv	1,71 ha, 163 taime	1,71 ha, 163 taime	Arvukust hinnata juulis, kui taim õitseb
6	ahtalehine ängelhein (<i>Thalictrum incarnata</i>)	Populatsioonide kogupindala	2,66 ha	2,66 ha	Hinnata õitsemisajal juulis-augustis
7	künnapuu (<i>Ulmus laevis</i>)	Vähemalt 20 cm läbimõõduga isendite arv	6 puud lhasste lahustükil jõe ääres	6 puud lhasste lahustükil jõe ääres	Hinnata vegetatsiooniperioodil
8	siberi võhumõök (<i>Iris sibirica</i>)	Populatsioonide kogupindala	7,18 ha	7,18 ha	Hinnata võib nii mais-juunis õitsemisajal kui ka juulis viljumisajal
9	valge vesiroos (<i>Nymphaea alba</i>)	Populatsiooni pindala	0,002 ha	0,002 ha	Hinnatav suve läbi
10	värvi-paskhein (<i>Serratula tinctoria</i>)	Populatsioonide kogupindala, taimede arv	0,03 ha, 54 taime	0,03 ha, 54 taime	Hinnata õitsemisajal juulis-augustis
11	tiigilendlane (<i>Myotis dasycneme</i>)	Ligi esinemine alal	Liik esineb alal	Liik esineb alal	Ligi esinemise kontrollimine detektoriga juunis; arvukust teadamata
12	rabakonn (<i>Rana arvalis</i>)	Liikide esinemine alal	Liikide esinemine alal	Liikide esinemine alal	Aprillist-juunini külastada ala 2-3 korda ja kaardistada kudemisveekogud (kudemine, kudupallid ja -nöörid). Aprillis-mais toimub pruunide konnade kudemine, mai lõpus-juuni alguses roheliste konnade kudemine. Juuni alguses ja juulis kontrollida üle need veekogud, kus kudemine toimus, ja teha kahvapüügiga kindlaks kulleste olemasolu.
13	rohukonn (<i>Rana temporaria</i>)				
14	tiigikonn (<i>Rana lessonae</i>)				
15	tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>)	Kevadrändel peatuvate isendite arv	<1000 is	1000 is (5000 is, seisund C)	Peatuvate lindude loendus aprillis ja mais vähemalt 3 korda.

Jrk	Väärtus	Indikaator	Kriteerium	Tulemus (sulgudes N2 ala eesmärk)	Selgitus
16	hüüp (<i>Botaurus stellaris</i>)	Laulvate isaslindude arv	2-3 paari	2 paari (4-5 paari, seisund C)	Kaevanduse laienemisel ja lamminiitude hooldamisel võib arvukus väheneda. Laulvate isaslindude vähemalt ühekordne kaardistamine mais.
17	rohunepp (<i>Gallinago media</i>)	Mängivate isaste arv	>10-15 isalinud	15 isalindu (10 isalindu, seisund C)	Mängivate isaslindude vähemalt kahekordne loendus mais-juunis.
18	soopart (<i>Anas acuta</i>)	Kevadrändel peatuvate isendite arv	<200 is	200 is (500 is, seisund C)	Peatuvate lindude loendus aprillis ja mais 3 korda.
19	väikehuik (<i>Porzana parva</i>)	Laulvate isaslindude arv	2-4 paari	2 paari (1-15 paari, seisund A)	Arvukus ilmselt väheneb luhaniiitude hooldamisel. Territooriumide 2-kordne kaardistamine mais.
20	väikekajakas (<i>Hydrocoloeus minuta</i>)	Pesitsevate paaride arv	40-50 paari	40 paari (10-50 paari, seisund C)	Territooriumite vähemalt kahekordne kaardistamine juunis-juulis.
21	väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>)	Kevadrändel peatuvate isendite arv	30-40 is	400 is (450 is, seisund C)	Peatuvate lindude loendus märtsist maini vähemalt 3 korda.
22	hallpõsk-pütt (<i>Podiceps grisegena</i>)	Pesitsevate paaride arv	2-3 paari	2 paari (3-5 paari, seisund C)	Territooriumite ja pesakondade vähemalt kahekordne kaardistamine juunis-juulis.
23	mudatilder (<i>Tringa glareola</i>)	Kevadrändel peatuvate isendite arv	300-500 is	500 is (2000 is, seisund C)	Peatuvate lindude loendus aprillis ja mais vähemalt 3 korda.
24	mustviies (<i>Chlidonias niger</i>)	Pesitsevate paaride arv	<20 paari	40 paari (90-200 paari, seisund B)	Territooriumite vähemalt kahekordne kaardistamine juunis-juulis.
25	rooruik (<i>Rallus aquaticus</i>)	Laulvate isaslindude arv	<5 paari	5 paari (20 paari, seisund B)	Laulvate isaslindude vähemalt kahekordne kaardistamine mais-juunis.
26	rukkirääk (<i>Crex crex</i>)	Laulvate isaslindude arv	20 paari	50 paari (70-80 paari, seisund C)	Laulvate isaslindude vähemalt kahekordne kaardistamine juunis.
27	täpikhuik (<i>Porzana porzana</i>)	Laulvate isaslindude arv	50-70 paari	50 paari (200-300 paari, seisund B)	Laulvate isaslindude vähemalt kahekordne kaardistamine mais.
28	kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)	Pesitsevate paaride arv	Teadmata	20 paari (20-30 paari, seisund C)	Kriteerium ja oodatav tulemus täpsustada esimese inventuuri põhjal. Territooriumite vähemalt kahekordne kaardistamine mais-juunis.
29	lauk (<i>Fulica atra</i>)	Kevadrändel peatuvate isendite arv	Teadmata	Täpsustada inventuuril	Kriteerium ja oodatav tulemus täpsustada esimese inventuuri põhjal. Peatuvate lindude loendus aprillis ja mais vähemalt 3 korda.
		Pesitsevate paaride arv	Teadmata	40 paari (paari 30-50 paari, seisund C)	Kriteerium ja oodatav tulemus täpsustada esimese inventuuri põhjal. Arvukus ilmselt väheneb luhaniiitude hooldamisel. Territooriumite ja pesakondade kahekordne kaardistamine juunis-juulis.

Tabeli 11 järg...

Jrk	Väärtus	Indikaator	Kriteerium	Tulemus (sulgudes N2 ala eesmärk)	Selgitus
30	luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>)	Kevadrändel peatuvate isendite arv	<160 is	160 is (300 is, seisund C)	Peatuvate lindude loendus aprillis ja mais vähemalt 3 korda.
31	naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>)	Pesitsevate paaride arv	Teadmata	2000 paari (2000-10000 paari, seisund B)	Kriteerium ja oodatav tulemus täpsustada esimese inventuuri põhjal. Territooriumite vähemalt kahekordne kaardistamine mais-juunis.
32	rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	Kevadrändel toituvate isendite arv	2600 is	3000 is (4000 is, seisund C)	Peatuvate lindude loendus märtsist maini vähemalt 3 korda.
		Kevadrändel ööbivate isendite arv	1500-3500 is	1500 is	Ööbivate lindude loendus välja- või sisselennul märtsist maini vähemalt 3 korda.
33	rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	Kevadrändel peatuvate isendite arv	<40 is	40 is (65 is, seisund C)	Peatuvate lindude loendus aprillis ja mais vähemalt 3 korda.
		Pesitsevate paaride arv	5-10 paari	5	Territooriumite ja pesakondade vähemalt kahekordne kaardistamine juunis-juulis.
34	sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	Kevadrändel peatuvate isendite arv	Teadmata	Teadmata (2200 is, seisund C)	Kriteerium ja oodatav tulemus täpsustada esimese inventuuri põhjal. Peatuvate lindude loendus aprillis ja mais vähemalt 3 korda.
		Pesitsevate paaride arv	Teadmata	40 paari (40-60 paari, seisund C)	Kriteerium ja oodatav tulemus täpsustada esimese inventuuri põhjal. Territooriumite ja pesakondade vähemalt kahekordne kaardistamine juunis-juulis.
35	suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)	Kevadrändel toituvate isendite arv	8100 is	10000 is (10000 is, seisund C)	Peatuvate lindude loendus märtsist maini vähemalt 3 korda.
		Kevadrändel ööbivate isendite arv	3500-15000 is	5000 is	Ööbivate lindude loendus välja- või sisselennul märtsist maini vähemalt 3 korda.
36	tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>)	Kevadrändel peatuvate isendite arv	<200 is	200 is	Peatuvate lindude loendus aprillis ja mais vähemalt 3 korda.
		Pesitsevate paaride arv	20 paari	20 paari (20-40 paari, seisund C)	Territooriumite ja pesakondade vähemalt kahekordne kaardistamine juunis-juulis.
37	viupart (<i>Anas penelope</i>)	Kevadrändel peatuvate isendite arv	<600 is	600 is (1200 is, seisund C)	Peatuvate lindude loendus aprillis ja mais vähemalt 3 korda.

6. Kasutatud allikad

- Eesti Ornitoloogiaühing, 2003: Ekspert hinnang Anne kanali rekonstrueerimisest ja eksplateerimisest tulenev mõju linnustikule Ihaste luhal.
- Hendrikson & Ko, 2007: Tartu lennuvälja rekonstrueerimise detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne.
- Keskkonnamet, 2010: Kaitse ja hoiuala kaitsekorralduskava koostamise juhend.
- Keskkonnaministeerium, 2010: Ropka-Ihaste looduskaitseala kaitse-eeskiri. Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu.
- Kobras AS, 2008: Ropka silla, selle juurdepääsude ja sadamaraudtee koridori (lõigus Väikekaar–Turu tn) kavandatava tänava ja lähiala detailplaneeringuga kavandatavate tegevuste KSH aruanne.
- Kobras AS, 2011: Aardla poldri veetaseme reguleerimise uuring. Töö nr V 076, Tartu.
- Martin, M., J. Luig, 2002. Potentsiaalsed Natura 2000 alad Euroopa Liidu Loodusdirektiivi II lisa putukaliikide kaitseks. EV KKM leping nr. 2-19-21/337, lõpparuanne.
- Metsoja, J.-A., 2011: Luhtade hoolduskava. Käsikiri (Keskkonnaministeeriumi tellitud töö).
- Pärandkoosluste Kaitse Ühing, 2010: Juhend Euroopa Liidu loodusdirektiivi I lissasse kantud pool-looduslike elupaigatüüpide seisundi hindamiseks.
- RTL 2004, 78, 1255: Kaitstava loodusobjekti tähistamise kord ja tähised.
- RT I, 12.01.2011, 12: Loodushoiutoetuse taotlemise, taotluse läbivaatamise ja toetuse maksmise kord, nõuded toetuse maksmiseks ja toetuse määrad.
- RT I, 21.04.2011, 5: Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord aastateks 2007–2013.
- Szabolcs, N., 2006: Assessment of the Ropka-Ihaste Floodplain for bird conservation.

7. LISAD

7.1. Kaitse-eeskiri

Ropka-Ihaste looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri¹

Vastu võetud 17.10.2014 nr 162 (avaldamismärge: RT I, 21.10.2014, 1)

Määrus kehtestatakse looduskaitsealade § 10 lõike 1 alusel.

1. peatükk

Üldsätted

§ 1. Ala kaitse alla võtmine ja kaitse-eesmärk

(1) Looduskaitsealana võetakse kaitse alla Tartu maakonnas Tartu linnas, Haaslava vallas Aardla ja Aardlapalu külas ning Ülenurme vallas Reola ja Soinaste külas asuv ala, mille nimeks saab Ropka-Ihaste looduskaitseala² (edaspidi *kaitseala*).

(2) Kaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta:

1) Ropka-Ihaste luhta kui olulist lindude rändepeatus- ja pesitsuspaika;

2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need on huumustoitelised järved ja järvikud (3160)³, lamminiidud (6450) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*);

3) nende liikide elupaiku, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas ja milleks on tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), tõugjas (*Aspius aspius*), hink (*Cobitis taenia*), võldas (*Cottus gobio*), vingerjas (*Misgurnus fossilis*), laiujur (*Dytiscus latissimus*), emaputk (*Angelica palustris*), suur-kuldtiib (*Lycaena dispar*) ja suur rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*);

4) nende liikide elupaiku, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) nimetab I lisas ja milleks on tutkas (*Philomachus pugnax*), hüüp (*Botaurus stellaris*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), väikehuik (*Porzana parva*), rohunepp (*Gallinago media*), väikekajakas (*Larus minutus*), mustviires (*Chlidonias niger*), soopart ehk pahlsaba-part (*Anas acuta*), rukkirääk (*Crex crex*), täpikhuik (*Porzana porzana*) ja mudatilder (*Tringa glareola*);

5) rändlinnuliikide luitsnokk-pardi (*Anas clypeata*), viupardi (*Anas penelope*), sinikael-pardi (*Anas platyrhynchos*), rägapardi (*Anas querquedula*), suur-laukhane (*Anser albifrons*), rabahane (*Anser fabalis*), tuttvardi (*Aythya fuligula*), laugu (*Fulica atra*), naerukajaka (*Larus ridibundus*), kiivitaja (*Vanellus vanellus*), rooruigi (*Rallus aquaticus*) ja hallpõsk-püti (*Podiceps grisegena*) elupaiku;

6) pehme koeratubaka (*Crepis mollis*), aasnelgi (*Dianthus superbus*), valge vesiroosi (*Nymphaea alba*), ahtalehise ängelheina (*Thalictrum lucidum*), siberi võhumõõga (*Iris sibirica*), värvi-paskheina (*Serratula tinctoria*) ja künnapuu (*Ulmus laevis*) kasvukohti;

7) tiigikonna (*Rana lessonae*), rabakonna (*Rana arvalis*) ja rohukonna (*Rana temporaria*) elupaiku.

(3) Kaitseala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kolmeks sihtkaitsevööndiks ja kolmeks piiranguvööndiks.

(4) Kaitsealal tuleb arvestada looduskaitsealades sätestatud piiranguid käesolevas määruses sätestatud erisustega.

§ 2. Kaitseala piir

Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on esitatud kaardil määruse lisas⁴.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

§ 4. Kaitse alla võtmise ja piirangute põhjendused

Määruse seletuskirjas on esitatud põhjendused:

- 1) kaitse alla võtmise eesmärkide vastavuse kohta kaitse alla võtmise eeldustele;
- 2) loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekuse kohta;
- 3) kaitstava loodusobjekti tüübi valiku kohta;
- 4) kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndite piiri kulgemise kohta;
- 5) kaitsekorra kohta.

2. peatükk Kaitsekorra üldpõhimõtted

§ 5. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi, püüda kala ja pidada jahti kogu kaitsealal.

(2) Füüsilise isiku ja eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal viibimine on lubatud, arvestades asjaõigusseaduses ja looduskaitseaduses sätestatud.

(3) Telkimine ja lõkke tegemine kaitsealal on lubatud paikades, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud.

(4) Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine teedel. Sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine väljaspool teid on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, sealhulgas metsa- ja põllumajandustöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning liinirajatiste hooldustöödel.

§ 6. Keelatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid;
- 3) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 4) anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
- 5) anda projekteerimistingimusi;
- 6) anda ehitusluba;
- 7) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutushuba või ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks;
- 8) jahiulukeid lisasöötä.

§ 7. Vajalik tegevus

Kaitsealal on poollooduslike koosluste esinemisaladel nende ilme ja liigikoosseisu säilimise tagamiseks vajalik loomade karjatamine, niitmine ning puu- ja põõsarinde harvendamine. Samuti on vajalik vaadete avamine.

§ 8. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmise korral tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse suhtes.

(3) Keskkonnaministeeriumil või Keskkonnaametil kui keskkonnamõju hindamise järelevalvajal on õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

3. peatükk **Sihtkaitsevöönd**

§ 9. Sihtkaitsevööndi määratlus

(1) Sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks.

(2) Kaitsealal on kolm sihtkaitsevööndit:

- 1) Aardla järve sihtkaitsevöönd;
- 2) Ihaste sihtkaitsevöönd;
- 3) Ropka sihtkaitsevöönd.

§ 10. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk

(1) Aardla järve sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on linnustiku elupaikade säilitamine. Kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud, lamminiidud ning soostuvad ja soo-lehtmetsad.

(2) Ihaste sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on luhakoosluste, kaitsealuste taimeliikide ning lindude rändepeatus- ja pesitsuspaikade kaitse. Kaitstav elupaigatüüp on lamminiidud.

(3) Ropka sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on luhakoosluste, kaitsealuste taimeliikide ning linnustiku elupaikade kaitse. Kaitstav elupaigatüüp on lamminiidud ja kaitstav liik on pehme koeratubakas.

§ 11. Lubatud tegevus

(1) Sihtkaitsevööndis on lubatud:

- 1) kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine kaitseala valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohas. Rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas ning rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohas on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul;
- 2) tegevused poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks;
- 3) sise põlemismootoriga ujuvvahendiga sõitmine, välja arvatud Aardla järve sihtkaitsevööndis 20. märtsist 15. juulini, kus ujuvvahendiga sõitmine on lubatud üksnes järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemisega seotud töödel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel;
- 4) Ropka sihtkaitsevööndis mootoriga ujuvvahendiga sõitmine ainult Porijões Emajõeni ja tagasi pääsemise eesmärgil. Käesolevas punktis kehtestatud piirang ei laiene järelevalve- ja päästetöödele, kaitseala kaitse korraldamisega seotud tegevustele ning kaitseala valitseja nõusolekul teostatavale teadustegevusele.

(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:

- 1) maaparandussüsteemide hoiutööd ja veerežiimi taastamine;
- 2) tee, tehnovõrgurajatise või tootmisotstarbeta ehitise püstitamine kaitsealal paikneva kinnistu või kaitseala tarbeks ja olemasolevate ehitiste hooldustööd ning Ihaste ja Ropka sihtkaitsevööndis uute teede rajamine.

§ 12. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) pilliroo varumine.

4. peatükk **Piiranguvöönd**

§ 13. Piiranguvööndi määratlus

(1) Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

(2) Kaitsealal on kolm piiranguvööndit:

- 1) Aardlapalu piiranguvöönd;
- 2) Anne piiranguvöönd;
- 3) Poldri piiranguvöönd.

§ 14. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

(1) Aardlapalu piiranguvööndi kaitse-eesmärk on linnustiku elupaiga kujundamine ja kaitse.

(2) Anne piiranguvööndi kaitse-eesmärk on luhakoosluste ja väärtuslike linnustiku elupaikade kaitse. Kaitstav elupaigatüüp on lamminiidud.

(3) Poldri piiranguvööndi kaitse-eesmärk on linnustiku elupaikade säilitamine. Kaitstav elupaigatüüp on lamminiidud.

§ 15. Lubatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on lubatud:

- 1) ujuvvahendiga sõitmine;
- 2) kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas.

(2) Piiranguvööndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud:

- 1) uuendusraie;
- 2) uute veekogude rajamine Anne ja Aardlapalu piiranguvööndis;
- 3) maavara kaevandamine Aardlapalu piiranguvööndis;
- 4) ehitiste püstitamine Anne ja Aardlapalu piiranguvööndis;
- 5) ehitiste püstitamine Poldri piiranguvööndis olemasolevale õuemaale, väljaspool õuemaad on lubatud ehitisi püstitada kaitseala tarbeks;
- 6) rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas;
- 7) veekogude veetaseme reguleerimine ja kaldajoone muutmine Poldri piiranguvööndis.

§ 16. Keelatud tegevus

Piiranguvööndis on keelatud:

- 1) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- 2) biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine;
- 3) uue maaparandussüsteemi rajamine;
- 4) maavara kaevandamine Anne ja Poldri piiranguvööndis;
- 5) roo varumine külmumata pinnaselt;
- 6) puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kui pinnas seda võimaldab, võib kaitseala valitseja lubada puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt.

5. peatükk **Lõppsätted**

§ 17. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

§ 18. Määruse kehtetuks tunnistamine

Tartu Maakonnavalitsuse 17. juuli 1991. a määrus nr 202 „Aardla järve ja selle lähiumbruse riikliku kaitse alla võtmine” tunnistatakse kehtetuks.

§ 19. Menetluse läbiviimine

Ropka-Ihaste looduskaitseala kaitse-eeskirja kehtestamise menetlus viidi läbi keskkonnaministri 14. juuni 2006. a käskkirjaga nr 728 algatatud haldusmenetluses. Menetluse ülevaade koos ärakuulamise tulemustega on esitatud käesoleva määruse seletuskirjas⁵.

§ 20. Vaidlustamine

Määrust on võimalik vaidlustada, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras, osas, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused, mis puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist.

¹ EÜ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50). Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25).

² Kaitseala on moodustatud Tartu Maakonnavalitsuse 17. juuli 1991. a määrusega nr 202 „Aardla järve ja selle lähiümbruse riikliku kaitse alla võtmine” loodud kaitseala baasil. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 1 alapunktist 47 hõlmab kaitseala Ropka-Ihaste linnuala ning punkti 2 alapunktist 362 Ropka-Ihaste loodusala, kus tuleb tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta käivaid erisusi.

³ Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

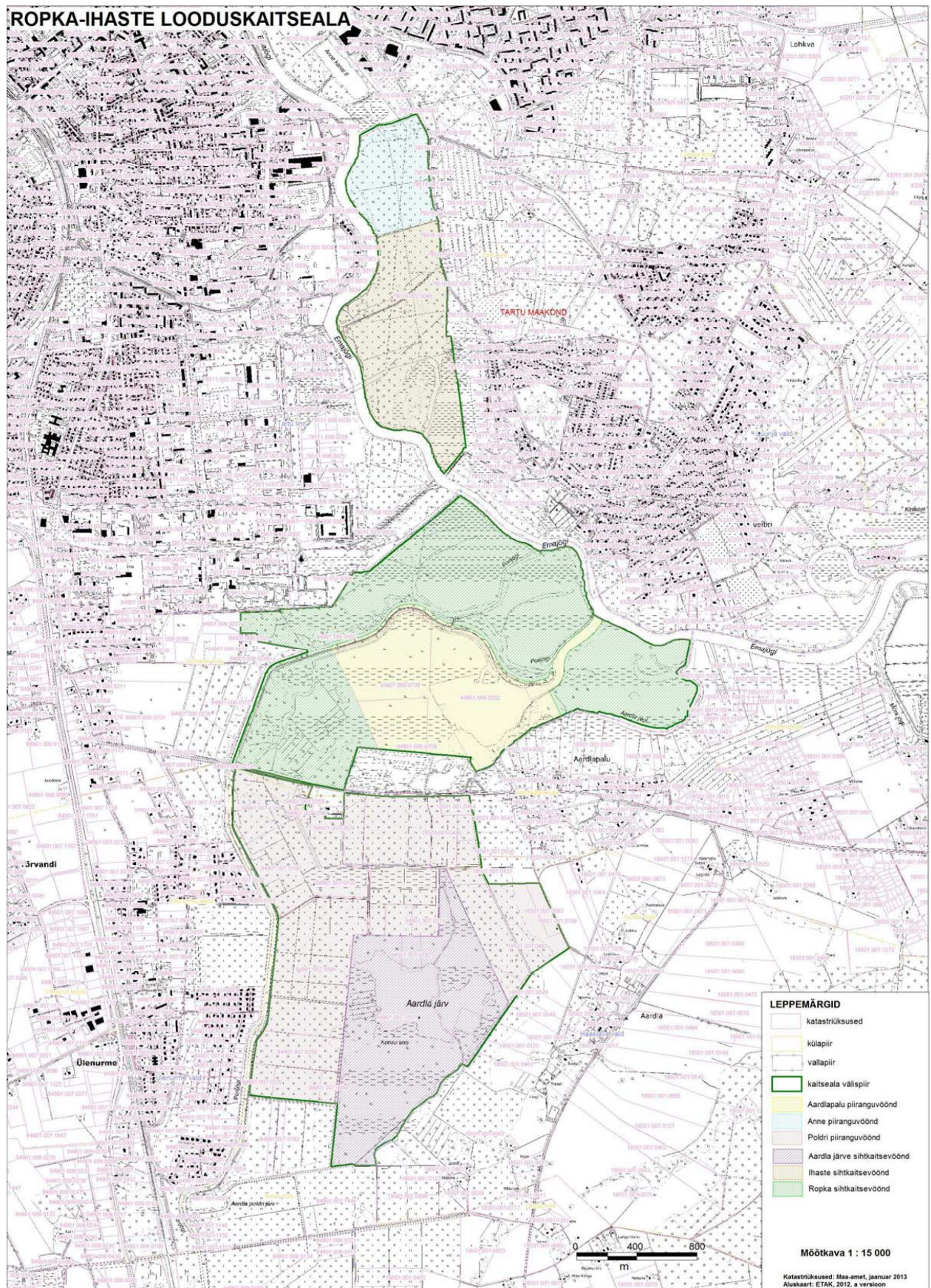
⁴ Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on märgitud määruse lisas esitatud kaardil, mille koostamisel on kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1:10 000) ja maakatastri andmeid. Kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeriumis, keskkonnaregistris (register.keskkonnainfo.ee) ja maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

⁵ Seletuskirjaga saab tutvuda Keskkonnaministeriumi veebilehel www.envir.ee.

Sven Mikser
Kaitseminister peaministri ülesannetes

Keit Pentus-Rosimannus
Keskkonnaminister

Heiki Loot
Riigisekretär

Joonis 24. Ropka-Ihaste looduskaitseala kaart

7.2. Ihaste õpperaja kirjeldus ja skeem

Pärineb Ere Hainase lõputööst „Ropka-Ihaste luhakaitseala potentsiaalne õpperaja kirjeldus, taimekooslused, taimestik ja loomastik“. Tartu 2000. Õpperaja skeem Mapinfo kihina „Opperada“

PUNKT 1.

Looduse õpperaja lähtekoht asub Ihastesse viivalt asfaltteelt paremale pöörates, sissesõidukeelumärgiga tähistatud kruusateel alguses. Seljataha jääb Tartu Annelinn, ees avaneb avar vaade Emajõe luhale. Mõlemal pool teed on madal, märg luht, mis on suurveega kaua üle ujutatud. Siiski on ka siin erinevusi taimeliikides ja –kooslustes. Siin meie ees on valdavalt suurtest tarnadest koosnev nn. suurtarnade lammirohuma. Aprilli lõpus – mai alguses on see ala nagu suur “pokumaa”, kust leiame mätastarna (*Carex cespitosa*), lütktarna (*Carex disticha*), saledat tarna (*Carex acuta*) ja põistarna (*Carex vesicaria*). Varakevadel õitseb veel suurveega üleujutatud tarnamätaste vahel kaunis erekollaste õitega varsakabi (*Caltha palustris*). Juunis hakkavad aga silma paistma hinnatud ravimtaime varemerohu (*Symphytum officinale*) roosakalilled õisikud, samuti lillakate õitega soo-seahernes (*Lathyrus palustris*) ja kollaste lõhnavaate õrnade õisikutega kollane ängelhein (*Thalictrum flavum*). Juulikuus on selle luhaosa värvikülluse tipp hetk, mida täiendavad veel augusti alguses lõkendama lõövad kukesaba (*Lythrum salicaria*) lillakaspunased õieküünlad. Koosluste seisukohast on siin tegemist mätastarna-eristarna kooslusega (*Caricetum appropinquato-cespitosae*) (joonis 1).

Mängulendu pidamas võib siin näha tikutajaid (*Gallinago gallinago*). Terane silm tabab lennult roo-loorkulli (*Circus aeruginosus*), kiivitaja (*Vanellus vanellus*), hallvarese (*Corvus corone*), kala- ja naerukajaka (*Larus canus*, *L. ridibundus*). Kuulda on kõrkja-roolinnu (*Acrocephalus schoenobaenus*) vali ja jõuline laul, pruunselg-põõsalinnu (*Sylvia communis*) kähe “väd-väd-väd...”, karmiinleevikese (*Carpodacus erythrinus*) kõlav “vidju-vii-i-djuh...” ja roo-tsiitsitaja (*Emberiza schoeniclus*) monotoonne “tsiri, tsiip, tsiip, tsiri...”.

PUNKT 2.

Liikudes edasi mööda pillirooga (*Phragmites australis*) palistatud teetammil serva jõe suunas, saatmaks rukkiräägu (*Crex crex*) katkendlik “räärp-räärp” ja ööbiku (*Luscinia luscinia*) laksutamine, jõuame peagi luha keskpaika, kus kohati kipuvad pajupõõsad võimust võtma (joonis 2).

See on eelkõige märk sellest, et luhta pole enam aastaid niidetud ning vaatamata iga-aastasele tugevale üleujutusele, mis on luha kinnikasvamist takistavaks teguriks, saavad siiski hakata kasvama mitmed pajuliigid. Aprilli lõpus, enne lehistumist pistavad kattesoomuste alt oma nina välja valkjashallide sametjate okstega tuhkur paju (*Salix cinerea*) urvad. Enne lehti puhkevad okste tipuossa kuhjunud urvad ka vitspajul e. korvpajul (*Salix viminalis*). Kerajate urbade järgi tunneb ära hundipaju (*Salix rosmarinifolia*) ning alles pärast lehistumist õitseb, tüvel kestendava koorega vesipaju (*Salix triandra*). Alates maist hakkavad pajupõõsad muutuma roheliseks, lisades sellega luha värviskaalale uusi toone. Teisel korral saab määrata paju liike suvel arenenud lehtede järgi. Heites aga juuni lõpus pilgu pajupõõsate vahelt luhale, näeme kuldkollase krooniga harilikku metsvitsa (*Lysimachia ulgaris*). Augustis tuleb aga teraselt vaadata, et omavahel mitte segamini ajada kukesaba ja heledamate lillakaspunaste õitega soo-nõianõgest (*Stachys palustris*). Kõiki taimeliike koos vaadates on siin tegemist lütktarna kooslusega (*Caricetum distichae*), milles kohati kasvab ka Eesti üks kõrgemaid kõrrelisi - rooghein (*Scolochloa festucacea*).

Lendamas võib siin kohata hallhaigrut (*Ardea cinerea*), mustviirest (*Chlidonias nigra*) ja täpikhuike (*Porzana porzana*). Tarnamätastevahelistes veeloikudes sulistavad mitmed luitsnokk-sinikael- ja rägapardid (*Alnus clypeata*, *A. platyrhynchos*, *A. querquedula*).

PUNKT 3.

Teekonda jätkates köidavad varakevadel tähelepanu kruusasel teepervel esimesed kevadekuulutajad – paiselehed (*Tussilago farfara*). Lamavate vartega katab maapinda kuni sügiseni õitsev kahvatukollaste õisikutega humallutsern (*Medicago lupulina*). Tihedalt üksteise kõrval kasvavad põld- ja harilik puju (*Artemisia campestris*, *A. vulgaris*), millede vahelt upitavad end üles arujumika (*Centaurea jacea*) helelillad korvõisikud. Juulikuus ilmestavad teeperve valged mesikad (*Melilotus albus*) ja üksikud, viltkarvaste lehtedega üheksavägised (*Verbascum thapsus*). Teeservalt ei puudu ka meil sageli esinevad kõrrelised – harilik kerahein (*Dactylis glomerata* subsp. *glomerata*), harilik orashein (*Elymus repens* subsp. *repens*), harilik kastehein (*Agrostis capillaris*), jt. Peatudes enne teetammilt jalgrajale astumist, torkab mõlemal pool teed tarnamätaste kõrval silma suurekasvulisi niiskuslembeseid kõrrelisi. Oleme jõudnud kohta, kus kasvukohatüübiks on päideroo kooslus, milles domineerib päideroog (*Phalaris arundinacea*). Lisaks veel roogheina (*Scolochloa festucacea*), soonurmikat (*Poa palustris*), soomadarat (*Galium palustre* subsp. *palustre*), jt. Kevadel ilmestab luhta üks Eestis looduslikult kasvavatest iiristest – kollane võhumõök (*Iris pseudacorus*). Kokku moodustavad need taimeliigid siin päideroo koosluse (*Phalarisetum arundinaceae*) (joonis 3). Siin näeme lendamas kuldnokka (*Sturnus vulgaris*), suitsupääsukest (*Hirundo rustica*) ja täpikhuike. Oma ühetoonilist “serserser..i” siristab meile jõgi-ritsiklind (*Locustella fluviatilis*) ning pisike salu-lehelind (*Phylloscopus trochilus*), kelle laul meenutab kaudselt metsvindi laulu. Maas hüpleb edasi-tagasi linavästrik (*Motacilla alba*).

PUNKT 4.

Astudes teetammilt vasakule poole jõega paralleelselt kulgevale jalgrajale, saadavad meid paremat kätt kuni 1,5m kõrgused sarikalised. Mets-harakputke (*Anthriscus sylvestris*) ja hariliku naadiga (*Aegopodium podagraria*) jagavad jõekallast Euroopas Berni konventsiooniga kaitstav emaputk (*Angelica palustris*), väga mürgine harilik mürkputk (*Cicuta virosa*) ja vähemmürgine harilik jõgiputk (*Sium latifolium*) (joonis 4). Madalamas rohurindes torkavad silma juulis õitsema puhkevad hästituntud ravimtaim harilik raudrohi (*Achillea millefolium*) ja violetjassiniste lehekaenaldes peituvate õiekestega harilik tihashein (*Scutellaria galericulata*). Teerajal jalutades kuuleb pajupõõsastikust vaheldusrikast, vaikset soo-roolinnu (*Acrocephalus palustris*), vali ja jõulist kõrkja-roolinnu ning kähedat pruunselg-põõsalinnu laulu. Kõrgepingeliinide all lendavad vihijatjad (*Tringa hypoleucos*) ja rongad (*Corvus corax*). Luhalt jalutamas ja toitu hankimas käib valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*). Luhalt kostab roo-tsiitsitaja, ööbiku, rukkiräägu ja täpikhuge võistulaulmist.

Päris jõe kaldal võib näha ka kopra langetatud puutüvesid. Uudistades jõekallast, oleme märkamatuult jõudnud ühe Eestis kaitstava taimeliigi kasvukohta. Lillakassiniste, veidi lõhnate siberi võhumõõga (*Iris sibirica*) õite ilu saab nautida juunis-juulis. Konkurentsi pakub talle lõhnatute, kollaste õitega kollane võhumõök (*Iris pseudacorus*). Ümberringi on endiselt luhale iseloomulikud tarnamättad, millede vahelt sirutavad end valguse poole kõrrelised (nt. valge kastehein (*Agrostis stolonifera* subsp. *stolonifera*), sookastik (*Calamagrostis canescens*), jt). Kesksuivist värvikirevust loovad ussitatra (*Polygonum bistorta*) roosad õisikud ja ojamõõla (*Geum rivale*) seemnete okaskerad. Kaugemalt jõesoodi poolt kuuleme võsa-ritsiklinnu (*Locustella naevia*) pidevat sirinat “sirrrr...”, mis võib pausideta kesta kuni pool tundi järjest, flöötiva kõlaga aed-põõsalinnu (*Sylvia borin*) laulu ja põhjatihase (*Parus montanus*) heledat “djüü-djüü-djüü...d”. Üle Emajõe, teisel kaldal on lendamas näha väikekajakat (*Larus minutus*),

hõbekajakat (*Larus argentatus*) ja jõgitiiru (*Sterna hirundo*). Tagasiteel teetammile silmitseme jälgraja luhapoolset äärt. Kasvukoha on siin endale leidnud hulk ravimtaimi. Juunikuu lõpust alates õitsevad liht-naistepuna (*Hypericum perforatum*), suur teeleht (*Plantago major*) ja ahtalehine põdrakanep (*Epilobium angustifolium*), juulis lisandub harilik soolikarohi (*Tanacetum vulgare*). Pisikesele, juba varakevadel tärkavale murunurmikale (*Poa annua*) pakub suvel seltsi õhuliste õisikutega pehme madar (*Galium mollugo*), sekka tihedate rohkeõieliste kollaste õisikutega hobumadarat (*Galium verum* subsp. *verum*).

PUNKT 5.

Astudes teetammilt paremale poole jõega paralleelselt kulgevale jälgrajale märkame muutust taimekoosluses. Taimestik muutub lopsakaks ja värviküllaseks, tegemist on angervaksa - sookurereha kooslusega. Juunis torkavad kõige enam silma viltjalehise angervaksa (*Filipendula ulmaria* subsp. *ulmaria*) valkjaskreemid õietutid, mis levitavad magus-vänget lõhna. Arvukalt kasvab siin purpurpunaste õitega soo-kurereha (*Geranium palustre*), siniseõielist aas-kurereha (*Geranium pratense*) ja pikalehist mailast (*Veronica longifolia*). Harilik hiirehernes (*Vicia cracca*) toetab ennast meetrikõrguste ida-raudrohtudele (*Achillea salicifolia*). Südasuvel põimib end aga teiste taimede kohale ja vahele suurte valkjaskreemikate õitega vääntaim harilik kassitapp (*Convolvulus arvensis*) (joonis 5).

PUNKT 6.

Kiikame korraks ka jõe äärde. Jõe kaldal, võimsa hõberemmelga (*Salix alba*) läheduses, õitseb juunis-juulis kaunis käpaline – kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata* subsp. *incarnata*), mille suhtes kehtib korjamiskeeld. Madalas kaldavees on hoolimata lainete laksumisest endale elupaiga leidnud mitmed veetaimed. Silmapaistvamad nende hulgas on elliptiliste lehelabadega harilik konnarohi (*Alisma plantago-aquatica*), kolmekaupä männases olevate valgete õitega jõgi-kõõlusleht (*Sagittaria sagittifolia*), roosade, pikaraoliste õiesarikatega harilik luigelill (*Butomus umbellatus*) ja suurte kollaste õitega suur tulikas (*Ranunculus lingua*). Kaldaäärses vees kasvavad veel rohekaskollaste nuttidega haruline jõgitakjas (*Sparganium erectum* subsp. *erectum*) ja omapärane männases olevate lehtedega kuuskhein (*Hippuris vulgaris*). Peatudes hõberemmelga varjus ja vaadates luhale, võib näha lendamas kuldnokka, hallvarest, suitsupääsukesi ja harakaid (*Pica pica*). Laulusädinas on ülekaalukas kõrkja-roolind. Temale alla ei taha jääda ka soo-roolind, karmiinleevike ja jõgi-ritsiklind.

PUNKT 7.

Tagasiteel, suvel varjukal pajudealleel, kohtab siin-seal üksikuid palderjanitaimi (*Valeriana officinalis* subsp. *officinalis*), mida tunneme heleroosa sarikja õisiku ja peensulgjate lehtede järgi. Tiheda vaibana katavad maapinda vesiheini (*Stellaria media*), lillakassiniste õitega harilik maajalg e. kassiratas (*Glehoma hederacea*) ja õrnvalgete kroonlehtedega salu-tähtheini (*Stellaria nemorum* subsp. *nemorum*). Põõsatikus kuuleme laulmas pruunselg-põõsalindu ja kõrkja-roolindu. Kiigates pajupõõsaste vahelt luhale, näeme (tulevikus!), milline on traditsiooniline, niidetud luht. Niitmine parandab kõigi, eriti väikesekasvuliste taimeliikide valgustingimusi ning parandab seega nende konkurentsivõimet. Seetõttu on niidetud aladel taimeliikide arv, teisisõnu liigirikkus suurem kui majandamata aladel. Läbides hämara pajustiku, jõuame taas tagasi Ihastesse viivale asfaltteele, mõnisada meetrit lähtekohast linna poole.

7.3. Ropka-Ihaste LKA linnustiku ülevaade

Koostanud Margus Ots ja Uku Paal, oktoober 2010

Järgnevas liigilises ülevaates on üldjuhul kajastatud kolme viimase aasta (2008-2010) andmeid. Kui tekstis nimetatakse viimaseid aastaid, siis see tähendabki perioodi 2008-2010. Oluline info varasemast perioodist on eraldi välja toodud. Kuna linnuvaatlejad Aardla poldri vaatluste puhul üldjuhul ei erista kaitsealale või väljapoole kaitseala jäävaid linde, siis pole sageli ka teada, kui palju linde täpselt oli kaitsealal ja kui palju väljaspool. Kui allpool on tekstis kirjas "alal", siis see tähendab Aardla poldril (koos väljaspool kaitseala oleva alaga) ning Ropka-Ihaste luhal (kaitseala põhjapoolne osa) kokku. Kui on võimalik vaid kaitseala kohta hinnagud eraldi välja tuua, siis see on ka ära märgitud. Ropka-Ihaste looduskaitseala kaitse-eesmärgiks olevate liikide leiu- ja levikukohtade kaardid ning staatuse, arvukuse ja elupaiganõudluse kirjelduste tabel on kokkuvõtte järel

Liigiline ülevaade

1. Kühmnokk-luik, *Cygnus olor*, CYGOLO

Aardla poldril (järvel, kraavidel, kanalitel, üleujutusosal) pesitseb kuni 5 paari, kellest kaitsealale jääb 3-4 paari. Ropka-Ihaste luhal ilmselt ei pesitse. Rändeperioodil on Aardla poldril kokku kohatud 30-40 isendit.

2. Väikeluik, *Cygnus columbianus*, CYGCOL

2002. aastal peatus kevadrändel Aardla poldril 500 isendit. Viimastel aastatel on kevadrändel kohatud 30-40 isendit. Enamasti peatuvad/toituvad üleujutusosal, peamised rändepeatuskohad on kantud kaardile.

3. Laululuik, *Cygnus cygnus*, CYGCGY

2002. a peatus kevadrändel Aardla poldril 150 isendit, viimastel aastatel kuni 20 isendit. Enamasti peatuvad/toituvad üleujutusosal, peamised rändepeatuskohad on kantud kaardile.

4. Rabahani, *Anser fabalis*, ANSFAB

2004. aastal peatus kevadrändel Aardla poldril 12000 isendit. Viimastel aastatel on kevadrändel loendatud 5000-6000 isendit (peamised rändepeatuskohad on kantud kaardile).

5. Lühinokk-hani, *Anser brachyrhynchus*, ANSBRA

Viimasel kümnendil on igal aastal suurtest haneparvedest üksikuid isendeid leitud (korraga kuni 2 is.). Vaatluste hulk on Eestis (sh Aardla poldril) kasvamas.

6. Suur-laukhani, *Anser albifrons*, ANSALB

Aardla poldril kevadrändel peatuvate suur-laukhanede arv on viimastel aastatel kasvanud kuni 35000 isendini (peamised rändepeatuskohad on kantud kaardile).

7. Väike-laukhani, *Anser erythropus*, ANSERY

Viimase paarikümne aasta kohta on alalt teada vaid üks usaldusväärne vaatlus:

26.04.2005 4p Aardla polder, Ülenurme/Haaslava v. (P.Komi). Varasema perioodi kohta täpne info puudub.

8. **Hallhani**, *Anser anser*, ANSANS

Rändeperioodil kohatakse suurtes haneparvedes vaid üksikuid isendeid. Viimasel kümnendil on tavaliselt leitud 1-3 isendit kevade jooksul. Suurim salk: 22.7.2010 6 ü Aardla polder, Ülenurme v. (T.Teppe)

9. **Kanada lagle**, *Branta canadensis*, BRACAN

Rändeperioodil kohatakse suurtes haneparvedes vaid üksikuid isendeid. Vaatluste arv on Eestis (sh Aardla poldril) kasvamas.

10. **Valgepõsk-lagle**, *Branta leucopsis*, BRALEU

Aardla poldril peatub kevadrändel 30-50 isendit, viimasel kümnendil on vaatluste ja isendite arv kasvanud. Sügisrändel ülelendavaid (ei peatu) isendeid on loendatud rohkemgi, nt: 04.10.2002 130 r Aardla polder, Haaslava v. (U.Paal, M.Ots)

11. **Mustlagle**, *Branta bernicla*, BRABER

Alalt on teada vaid üks vaatlus: 18.4.2006 1 p Aardla polder, Ülenurme/Haaslava v. (R.Lammin-Soila, J.Kostet, A.Veijalainen)

12. **Ristpart**, *Tadorna tadorna*, TADTAD

Alalt on teada vaid üks vaatlus: Kevad 1992 1 p Ropka-Ihaste luht, Ülenurme v. (A.Ader, L.Luigujõe, A.Kuresoo)

13. **Viupart**, *Anas penelope*, ANAPEN

Viimastel aastatel ei ole alal ilmselt pesitsenud, vähemalt ei ole pesakondi leitud. Suvel küll vähesel arvul viupartede alal kohatakse, aga need on mittepesitsevad suvikülalised. Varem on üksikud paarid siiski pesitsenud – 1992.a 2-3 paari Ropka luhal. Kevadrändel on peatuvaid isendeid alal kokku loendatud kuni 1200 - 2002.a, viimastel aastatel on maksimumsummad küündinud 600-ni (partide peamised rändepeatuskohad on kantud kaardile).

14. **Rääkspart**, *Anas strepera*, ANASTR

Viimastel aastatel on alal pesitsenud 5-10 paari. Kevadrändel on viimastel aastatel peatuvaid isendeid kokku loendatud tavaliselt kuni 20.

15. **Piilpart**, *Anas crecca*, ANACRE

Viimastel aastatel on alal pesitsenud kuni 10 paari. Rändel peatuvaid isendeid on loendatud kuni 1500 isendit. Üksikud isendid on mitmel aastal alal ka talvitanud (veepuhastusjaama kanalil, kaitsealast väljas).

16. **Sinikael-part**, *Anas platyrhynchos*, ANAPLA

Sinikael-part on kogu alal tavaline haudelind, keda võib siin pesitseda isegi üle 100 paari. Rändel peatuvaid isendeid on alal kokku loendatud kuni 2200. Sinikael-part jääb Emajõe (eriti veepuhastusjaama kanalile) arvukalt ka talvitama, viimastel talvedel on kokku loendatud 600-750 isendit (kaitsealast väljas).

17. **Soopart**, *Anas acuta*, ANAACU

Viimastel aastatel ei ole alal pesitsenud. Varem on üksikud paarid siiski pesitsenud – 1992.a 1-2 paari Ropka luhal. Kevadrändel peatub kuni 200 isendit.

18. **Rägapart**, *Anas querquedula*, ANAQUE

Viimastel aastatel on alal pesitsenud kokku 5-10 paari. Ilmselt on tegemist selle kahaneva arvukusega liigi ühe olulisema pesitsuskohaga Ida-Eestis. Rändel peatub kuni 40 isendit. Rekordvaatlus pärineb 1999. aastast: 7.8.1999 100 p Aardla järv, Ülenurme v. (P.Komi, M.Saarinen)

19. **Luitsnokk-part**, *Anas clypeata*, ANACLY

Alal pesitseb ilmselt ca 10 paari. Viimastel aastatel on kevadrändel peatuvaid isendeid loendatud kuni 160 isendit, aga 2002. aastal kuni 300 isendit.

20. **Punapea-vart**, *Aythya ferina*, AYTFER

Alal pesitseb ilmselt ca 5 paari. Viimastel aastatel on kevadrändel peatuvaid isendeid loendatud kuni 40 isendit, aga 2002. aastal kuni 120 isendit.

21. **Tuttvart**, *Aythya fuligula*, AYTFUL

Viimastel aastatel on alal pesitsenud ilmselt ca 20 paari. Varem on tuttvart siin oluliselt tavalisem haudelind olnud – 1992. a pesitses ainuüksi Ropka-Ihaste luhal 60-75 paari. Kevadrändel peatuvaid isendeid on viimastel aastatel kokku loendatud kuni 200, 2005. a 400.

22. **Merivart**, *Aythya marila*, AYTMAR

Rändeperioodil kohatakse vaid üksikuid isendeid. Suurim salk: 19.4.2010 4 p Aardla järv, Ülenurme v. (U. Paal)

23. **Aul**, *Clangula hyemalis*, CLAHYE

Rändeperioodil kohatakse vaid üksikuid isendeid.

24. **Tõmmuvaeras**, *Melanitta fusca*, MELFUS

Rändeperioodil kohatakse vaid üksikuid isendeid.

25. **Sõtkas**, *Bucephala clangula*, BUCCLA

Alal pesitseb ilmselt kuni 15 paari. Rändel peatub kuni 75 isendit.

26. **Väikekoskel**, *Mergellus albellus*, MERALB

Rändeperioodil kohatakse vaid väikseid salkasid, tavaliselt <10 isendi. Suurim kohatud salk: 16.04.1995 15 is Ropka luht (U. Paal)

27. **Rohukoskel**, *Mergus serrator*, MERSER

Rändeperioodil kohatakse vaid üksikuid isendeid.

28. **Jääkoskel**, *Mergus merganser*, MERMER

Kevadrändel peatub alal (peamiselt Emajõel) kuni 40 isendit.

29. **Teder**, *Tetrix tetrix*, TETRIX

Alal on kohatud vaid üksikuid isendeid (2000-ndatest vaatlusi ei ole). Endel Klaus oletab ka võimalikku pesitsemist 1982. aastal - olla kuuldud tedremängu, kus osales 6 kukke.

30. **Nurmkana**, *Perdix perdix*, PERPER

Viimastel aastatel on alal pesitsenud vähemalt 2 paari (mõlemad territooriumid jäävad vahetult kaitseala piiri taha). 1990-ndate alguses pesitses nurmkanasid alal (või piirialal) 10-15 paari. Liik on alal aastaringelt.

31. **Pöldvutt**, *Coturnix coturnix*, COTCOT

Kõikva arvukusega ja ebahühtlaselt levinud liik, kelle tuvastamine ei ole lihtne. Alalt on teada liigi esinemine vaid 2004. aastal – 4 isendit Ihaste luhal (M. Laurits).

32. **Järvekaur**, *Gavia arctica*, GAVARC

Rändeperioodil kohatakse vaid üksikuid isendeid.

33. **Väikepütt**, *Tachybaptus ruficollis*, TACRUF

Aardla järvel pesitseb ebaregulaarselt kuni 1 paar. Varjulise eluviisiga liigi tuvastamine pole nii raskes maastikus lihtne.

34. **Tuttpütt**, *Podiceps cristatus*, PODCRI

Viimastel aastatel on alal pesitsenud vaid kuni 3 paari (kõik kaitsealal). Varem on tuttpütt siin oluliselt tavalisem olnud, ainuüksi Ropka-Ihaste luhal pesitses 1992. aastal 15 paari. Rändel peatub alal kuni 20 isendit.

35. **Hallpõsk-pütt**, *Podiceps grisegena*, PODGRI

Viimastel aastatel on Aardla järvel ja järvest põhjas oleval üleujutusosal pesitsenud 2-3 paari (kõik kaitsealal). Rändel peatub kuni 5 isendit.

36. **Sarvikpütt**, *Podiceps auritus*, PODAUR

Sarvikpütte pesitses 2010. aastal Aardla poldril 3 paari (2 kaitsealal), varem ebaregulaarselt 1 paar.

37. **Mustkael-pütt**, *Podiceps nigricollis*, PODNIG

Mustkael-pütt on Eestis eksikülaline. Alalt on teada 2 vaatlust (HK poolt kinnitatud): 05.-18.05.1992 Ropka luht, Ülenurme v. 2 p (V. Lilleleht, L. Luigujõe, A. Kuresoo, M. Ots). 26.-29.04.2004 Aardla järv, Ülenurme v. (P. Komi, P. Lehto jt.)

38. **Kormoran**, *Phalacrocorax carbo*, PHACAR

Alal kohatakse üksikuid isendeid läbirändel.

39. **Hüüp**, *Botaurus stellaris*, BOTSTE

Kogu alal pesitseb tõenäoliselt 2-3 paari (Aardla järve ümbruses 1-2, Ropka-Ihaste luhal 1). Varem on arvukuseks hinnatud ka 3-5 paari, aga hüübi territooriumite määramine ei ole lihtne.

40. **Hõbehaigur**, *Egretta alba*, EGRALB

Hõbehaigur alal ei pesitse. Tegemist on liigiga, keda kohatakse Eestis (sh Aardla poldril) järjest sagedamini. Viimastel aastatel on ta suhteliselt tavaliseks juhukülaliseks muutunud. Suurimas poldril kohatud salgas oli 22 isendit.

41. **Hallhaigur**, *Ardea cinerea*, ARDCIN

Hallhaigur on varem alal pesitsenud, väike koloonia asus veel 1990-ndatel Aardlapalu küla servas metsatukas. Tänapäeval on ta siin vaid toitekülaline. Alal peatub rändel/toitub kümneid isendeid (tavaliselt kohatakse kuni 50). Rekordvaatlus pärineb 1999. aastast: 07.08.1999 350 p Aardla järv, Ülenurme v. (P.Komi, M.Saarinen). Soojematel talvedel jäävad üksikud isendid alale ka talvitama.

42. **Must-toonekurg**, *Ciconia nigra*, CICNIG

Must-toonekurg on alal toitekülaline (peamiselt hilissuvel pärast pesitsusperioodi). Tavaliselt kohatakse üksikuid isendeid, aga 2010. a suvel peatus Aardla poldril korraga 5 isendit (poldri lõunaosas prüginäest põhjas).

43. Valge-toonekurg, *Ciconia ciconia*, CICCIC

Alal otse ühtegi valge-toonekure pesa ei paikne, aga vahetus läheduses pesitseb kuni 10 paari. Toitumas on korraga nähtud kuni 20 isendit.

44. Herilaseviu, *Pernis apivorus*, PERAPI

Herilaseviu on alal vaid toitekülaline ja läbirändaja.

45. Must-harksaba, *Milvus migrans*, MILMIG

Kohatakse vaid üksikuid rändel. Aga 2007. aastal kahtlustati prügila lähedal ühe paari pesitsuskatset, sest 1-2 lindu kohati pikema perioodi jooksul: 25.5.-1.6.2007 1-2 p Aardla polder (U. Paal jt.)

46. Merikotkas, *Haliaeetus albicilla*, HALALB

Merikotkas on alal pidev (kohatakse ka talvel) toitekülaline, korraga on vaadeldud kuni 3 isendit.

47. Roo-loorkull, *Circus aeruginosus*, CIRAER

Alal pesitseb ilmselt kuni 3 paari (kaitsalal). Varem on arvukuseks hinnatud ka 3-5 paari.

48. Välja-loorkull, *Circus cyaneus*, CIRCYA

Rändeperioodil kohatakse vaid üksikuid isendeid.

49. Soo-loorkull, *Circus pygargus*, CIRPYG

Alal on mõnel aastal 1 paar pesitsenud. Rändeperioodil kohatakse regulaarselt.

50. Kanakull, *Accipiter gentilis*, ACCGEN

Aardla poldri lõunaosas (prügimäe kõrval) või poldri vahetus läheduses on pesitsenud ja ilmselt ka praegu pesitseb 1 paar. Kahjuks ei ole täpne pesapaik teada. Linnud käivad alal pidevalt saagijahil ja on nähtud mängulennul linde.

51. Raudkull, *Accipiter nisus*, ACCNIS

Raudkull ilmselt ei pesitse alal. Ta on siin toitekülaline ja rändeperioodil kohatakse sageli.

52. Hiireviu, *Buteo buteo*, BUTBUT

Alal pesitseb ilmselt 2 paari, lisaks ümbruses veel mõned. Talvel on korraga vaadeldud 9 isendit, mis on Eestis üks suuremaid talviseid arve ühes kohas.

53. Karvasjalg-viu, *Buteo lagopus*, BUTLAG

Läbirändel kohatakse vaid üksikuid isendeid.

54. Väike-konnakotkas, *Aquila pomarina*, AQUPOM

Väike-konnakotkas on alal toitekülaline, läbirändel kohatakse üksikuid.

55. Suur-konnakotkas, *Aquila clanga*, AQUCLA

Haruldane juhukülaline, tavaliselt kohatakse 1 isendit aastas.

56. Kaljukotkas, *Aquila chrysaetos*, AQUCHR

Alalt on teada vaid 1 vaatlus: 02.10.2004 1 ü Aardla polder, Ülenurme v. (R. Kinks)

57. Kalakotkas, *Pandion haliaetus*, PANHAL

Kohatakse suhteliselt sageli läbirändel, regulaarne toitekülaline.

58. Tuuletallaja, *Falco tinnunculus*, FALTIN

Alal ei pesitse. Rändeperioodil kohatakse üksikuid isendeid.

59. Punajalg-pistrik, *Falco vespertinus*, FALVES

Rändeperioodil kohatakse vaid üksikuid isendeid.

60. Väikepistrik, *Falco columbarius*, FALCOL

Vähesel arvul kohatakse rändeperioodil.

61. Lõopistrik, *Falco subbuteo*, FALSUB

1 paar pesitseb Aardla poldrist kagus/idas vahetult ala piiri taga. Liik on alal toitekülaline.

62. Rabapistrik, *Falco peregrinus*, FALPER

Rändeperioodil kohatakse vaid üksikuid isendeid.

63. Rooruik, *Rallus aquaticus*, RALAQU

Rooruiga arvukust on raske hinnata, sest sobivat elupaika külastatakse öösel harva. Tavaliselt pesitseb alal ilmselt kuni 5 paari, aga 2002. aastal pesitses isegi kuni 20 paari.

64. Täpikhuik, *Porzana porzana*, PORANA

Täpikhuigu arvukust on raske hinnata, sest sobivat elupaika külastatakse öösel harva. Lisaks seda, et tegemist on vägagi kõikuva arvukusega liigiga. Tavaliselt pesitseb alal ilmselt kuni 50-70 paari, aga 2002. a. pesitses isegi kuni 200-300 paari.

65. Väikehuik, *Porzana parva*, PORPAR

Väikehuigu arvukust on raske hinnata, sest sobivat elupaika külastatakse öösel harva. Alal pesitseb ilmselt 2-4 paari, aga väga heal 2002. a. isegi 5-10 paari.

66. Rukkirääk, *Crex crex*, CRECRE

Kaitsealal pesitseb ilmselt kuni 20 paari, aga koos Aardla poldri lõunaosa ja vahetus ümbruses olevate aladega kuni 40 paari. Aga parimal 2002. a. pesitses Ropka-Ihaste luhal ja poldril kokku 70-80 paari.

67. Tait, *Gallinula chloropus*, GALCHL

Selle varjulise eluviisiga liigi arvukust on raske hinnata, aga neid pesitseb alal vähemalt 3 paari.

68. Lauk, *Fulica atra*, FULATR

Alal on viimastel aastatel pesitsenud 40-50 paari. Kevadrändel on viimastel aastatel peatunud 200-300 isendit, aga rekordnumbrid pärinevad 2002. a: 06.04.2002, 500 p Aardla polder, Ülenurme v. (U. Paal, M.Ots)

69. Sookurg, *Grus grus*, GRUGRU

Sookurg alal ei pesitse. Rändel peatub kümneid isendeid.

70. Merisk, *Haematopus ostralegus*, HAEOST

Rändeperioodil kohatakse vaid üksikuid isendeid. Suurim salk: 9.-12.6.2010 3 p Aardla polder, Ülenurme v. (T. Teppe, U. Paal)

71. **Väiketüll**, *Charadrius dubius*, CHADUB
Aardla poldril pesitseb 1-2 paari (kaitsealal).

72. **Liivatüll**, *Charadrius hiaticula*, CHAHIA
Rändeperioodil kohatakse üksikuid isendeid või väiksemaid salkasid. Suurim salk: 04.06.2010 23 p Aardla polder, Haaslava v. (U. Paal)

73. **Rüüt**, *Pluvialis apricaria*, PLUAPR
Rändeperioodil kohatakse tavaliselt üksikuid isendeid või väikseid salkasid. Suurim parv aga: 27.04.2002 250 p Aardla polder (U. Paal, M. Ots)

74. **Plüü**, *Pluvialis squatarola*, PLUSQU
Alalt on teada vaid 2 rändeperioodi vaatlust 2010. a: 4.-6.6.2010 1 p Aardla polder, Ülenurme v. (U. Paal). 17.6.2010 2 p Aardla polder, Ülenurme v. (T. Teppe)

75. **Kiivitaja**, *Vanellus vanellus*, VANVAN
Kokku pesitseb alal koos Aardla poldri lõunaosaga hinnanguliselt kuni 30 paari. Rändeperioodil peatub alal kuni 1000 isendit.

76. **Suurrüüdi**, *Calidris canutus*, CALCAN
Alalt on teada vaid 3 läbirändel peatuvate isendite vaatlust: 24.7.1999 50 p Aardla polder, Ülenurme/Haaslava v. (H. Muukkonen, M. Varesvuo, U. Vainikka, T. Muukkonen); 9.8.1999 2 p Aardla polder, Haaslava v. (M. Ellermaa); 10.5.2010 2 p Aardla polder, Ülenurme/Haaslava v. (U. Paal) ja lisaks ka 1 ülelendava parve vaatlus: 31.5.2007 150 r Aardla polder, Ülenurme/Haaslava v. (M. Bruun)

77. **Väikerüüdi**, *Calidris minuta*, CALUTA
Rändeperioodil kohatakse vaid üksikuid isendeid.

78. **Värbrüüdi**, *Calidris temminckii*, CALTEM
Rändeperioodil kohatakse väikseid salkasid, korraga kuni 15 isendit.

79. **Kövernokk-rüüdi**, *Calidris ferruginea*, CALFER
Rändeperioodil kohatakse tavaliselt vaid üksikuid isendeid.

80. **Soorüüdi**, *Calidris alpina*, CALALP
Rändeperioodil kohatakse tavaliselt üksikuid isendeid või väikseid salkasid. Suurim parv aga: 7.8.1999 200 p Aardla polder, Haaslava v. (P. Komi, M. Saarinen)

81. **Plütt**, *Limicola falcinellus*, LIMFAL
Rändeperioodil kohatakse tavaliselt vaid üksikuid isendeid.

82. **Tutkas**, *Philomachus pugnax*, PHIPUG
Ehkki kevadrändel käib Aardla poldril tutkastel aktiivne mängimine, siis nad pesitsema ei jää. Viimastel aastatel on Aardla poldril kevadrändel peatumas vaadeldud kuni 1000 isendit. Rekord pärineb aga 2002. aastast: 12.5.2002 5000 p Aardla polder, Ülenurme v. (M. Ots, U. Paal)

83. Mudanepp, *Lymnocyptes minimus*, LYMMIN

Selle raskesti vaadeldava liigi kohta on alalt teada vaid üksikud rändeage sed vaatlused.

84. Tikutaja, *Gallinago gallinago*, GALGAL

Alal pesitseb ilmselt 30-50 paari. Rändeperioodil on viimastel aastatel korraga peatumas vaadeldud kuni 300 isendit. Rekord pärineb 1999. aastast: 13.8.1999 1000 p Aardla polder, Ülenurme/Haaslava v. (M. Saarinen, P. Komi, S. Cairenius jt.)

85. Rohunepp, *Gallinago media*, GALMED

Rohunepp on Ropka-Ihaste luha ja Aardla poldri märgade niitude väiksearvuline haudelind. Tulenevalt veeseisust ja niitmise st on rohuneppide mänguplats eri aastatel erinevates kohtades ja seetõttu pole kõigil aastatel just täpset mänguplatsi üles leitud. Alal olevates mängudes on kokku vähemalt 10-15 isaslindu.

Ihaste luhal on aastaid olnud väike mäng – max 3-5 isaslindu. Viimastel aastatel ei ole ala kontrollitud ja värsked täpsed andmed mängu kohta puuduvad. Kindlasti ei olnud mäng selles kohas 2010. a, sest ala oli pikka aega vee all.

Ropka luhal oli 1990- ndatel 2 väiksemat kuni 5 isaslinnuga mängu. Uuemad andmed puuduvad.

Aardla poldril on mänguplatsid viimasel kümnendil leitud neljast kohast:

2002. a leiti väike kuni 5 isaslinnuga mäng poldri lõunaosast prügimäest loodes, praeguseks on ala pikka aega niitmata ja rohuneppile sobimatu;

2005. a leiti kuni 10 isaslinnuga mäng poldri linnutornist vahetult põhjas, praeguseks on ala võsastumas ja rohuneppile sobimatu;

2009. a leiti väike kuni 5 isaslinnuga mäng vahetult Ülenurme-Kurepalu maantee servast;

2010. a leiti 10-15 isaslinnuga mäng poldri lõunaosast prügimäest idas. Kuna polder oli pikka aega suuresti vee all, siis oli see ka peaaegu ainuke rohuneppile sobiv koht kogu alal.

Lisaks pesitsusperioodile on üksikuid isendeid või väikseid salkasid kohatud ka rändeperioodil.

86. Metskurvits, *Scolopax rusticola*, SCORUS

Metskurvits alal ei pesitse, aga servaaladel võib teda ülelennul kohata.

87. Mustsaba-vigle, *Limosa limosa*, LIMLIM

Liik ei pesitse alal enam aastaid. Ropka-Ihaste luhal pesitses näiteks 1992. aastal veel 2-3 paari. Rändel peatub alal kuni 10 isendit.

88. Vöötsaba-vigle, *Limosa lapponica*, LIMLAP

Alalt on vaid 1 rändeage ne vaatlus: Juuni 2010 1 p (S. Cairenius)

89. Väikekoovitaja, *Numenius phaeopus*, NUMPHA

Rändeperioodil kohatakse vaid üksikuid isendeid.

90. Suurkoovitaja, *Numenius arquata*, NUMARQ

Alal (Aardla poldri kirdeosas väljaspool kaitseala) pesitseb vaid 1 paar, varasematel aegadel on arvukuseks hinnatud ka 1-3 paari. Rändeperioodil peatub korraga kuni 20 isendit.

91. Tumetilder, *Tringa erythropus*, TRIERY

Kevadrändel peatub alal kuni 75 isendit.

92. Punajalg-tilder, *Tringa totanus*, TRITOT

Punajalg-tilder on alal varem pesitsenud – 1992.a Ropka-Ihaste luhal 2-3 paari. Praeguseks on kunagised pesitsusalad võsastunud ja liik siin enam ei pesitse. Rändel peatuvaid isendeid on viimastel aastatel loendatud alla 10.

93. Lammitilder, *Tringa stagnatilis*, TRISTA

Lammitilder on Eesti linnustikus uustulnuk, kes asus meil pesitsema viimasel kümnendil. Lammitildri vaatluste hulk on Eestis (sh Aardla poldril) pidevalt kasvanud. HK on kinnitanud lammitildri tõenäolise pesitsemise Aardla poldril 2005. ja 2009. aastal. 2010. aastal pesitses Aardla poldril tõenäoliselt isegi 3 paari (HK poolt veel kinnitamata). Rändel peatuvaid isendeid on Aardla poldril korraga kohatud kuni 8.

94. Heletilder, *Tringa nebularia*, TRINEB

Viimastel aastatel on kevadrändel peatuvaid isendeid loendatud korraga kuni 55.

95. Metstilder, *Tringa ochropus*, TRIOCH

Alal pesitseb vaid kuni 1 paar. Rändel peatub alal 20-30 isendit.

96. Mudatilder, *Tringa glareola*, TRIGLA

Ehkki kevadrändel võib “laulvaid” mudatildreid alal arvukalt kohata, nad siin ei pesitse. Rändel peatub alal 300-500 is, rekordnumbrid pärinevad 2002. aastast: 09.05.2002 2000 p ja 1000 r Aardla polder, Ülenurme/Haaslava v. (U. Paal, P. Komi, M. Saarinen, R. Lammin-Soila jt.)

97. Hallkibu, *Xenus cinereus*, XENCIN

Eksiküline, vaid 1 vaatlus: 24.05.2000 Aardla polder, Haaslava v. (U. Paal)

98. Vihitaja, *Actitis hypoleucos*, ACTHYP

Viimastel aastatel on ala pesitsenud 1-2 paari, varem rohkem – nt. 1992. aastal Ropka-Ihaste luhal 3-5 paari. Rändel peatub alal vaid üksikuid isendeid.

99. Veetallaja, *Phalaropus lobatus*, PHALOB

Rändeperioodil kohatakse tavaliselt üksikuid isendeid või väikseid salkasid. Suurim salk aga: 30.5.2010 13 p Aardla polder, Ülenurme v. (U. Paal, T. Teppe)

100. Puna-veetallaja, *Phalaropus fulicarius*, PHAFUL

Eksiküline, ainult 1 vaatlus (HK poolt kinnitatud): 13.6.2010 1 isane ad p Aardla polder E, Haaslava v. (P. Komi jpt.)

101. Söödikänn, *Stercorarius parasiticus*, STECUS

Liiki on kohatud vaid korra rändel 1990-ndate alguses.

102. Naerukajakas, *Larus ridibundus*, LARRID

Naerukajaka haudepaaride arv on alal viimase 20 aasta jooksul oluliselt langenud. 1992. a pesitses Ropka luhal isegi kuni 11000 paari, aga pärast veepuhastusjaama valmimist langes pesitsevate paaride arv kogu alal 2000 paarini. Viimastel aastatel on naerukajakaid alal pesitsenud vaid sadu paare, 2010. a ilmselt vaid kuni 200 paari. Rändel peatub alal kuni 6000 isendit.

103. Kalakajakas, *Larus canus*, LARCAN

Viimastel aastatel on alal (kaitsealal) pesitsenud vaid üksikud paarid – 3-5 paari, varem on arvukuseks hinnatud 10-20 paari. Rändel peatub alal vähesel arvul.

104. **Tõmmukajakas**, *Larus fuscus*, LARFUS

Tõmmukajakat kohatakse alal peamiselt kevadrändel. Aardla poldril on viimastel aastatel kevadrändel peatumas kuni 20 isendit, rekordnumbrid pärinevad aga 2005. aastast: 22.4.2005 50 p Aardla polder, Ülenurme v. (U. Paal, J. Kostet jt.)

105. **Hõbekajakas**, *Larus argentatus*, LARARG

Analoogselt naerukajakaga on hõbekajaka arvukus viimase paarikümne aastaga alal oluliselt langenud. 1992. a pesitses Ropka-Ihaste luhal 50-55 paari, 2000ndatel aga vaid üksikud paarid ja 2010. a alal liik ilmselt enam ei pesitsenudki. Ilmselt on oma roll muutustes veepuhastusjaama käivitamisel ja prügila sulgemisel. Samas on aga samal perioodil Tartu linnas pesitsevate hõbekajakate arvukus kiiresti kasvanud ja ületab kindlasti omaaegse Ropka-Ihaste luhal pesitsevate paaride arvu. Aardlapalu prügila meelitas ligi ka hõbekajakaid ja rändeperioodil võis seetõttu alal kohata kuni 2000 isendit. Prügilale jäid soojematel talvedel vähesed hõbekajakad ka talvitama. Peale prügila sulgemist on hõbekajakate arvukus ka väljaspool pesitsusperioodi oluliselt langenud.

106. **Koldjalg-hõbekajakas**, *Larus cachinnans*, LARCAC

Alalt on vaid 1 vaatlus (HK poolt kinnitatud): 27.06.2008 1p 2a Aardlapalu prügila, Ülenurme v. (S. Cairenius)

107. **Merikajakas**, *Larus marinus*, LARMAR

Rändeperioodil kohatakse vaid üksikuid isendeid.

108. **Väikekajakas**, *Hydrocoloeus minuta*, HYDMIN

Alal pesitseb 40-50 paari (kaitsealal). Kevadrändel peatub Aardla poldril 500-600 isendit.

109. **Räuskiir**, *Hydroprogne caspia*, HYDCAS

Rändeperioodil kohatakse vaid üksikuid isendeid.

110. **Jõgitiir**, *Sterna hirundo*, STEHIR

Jõgitiire on viimastel aastatel alal pesitsenud 5-10 paari (kaitsealal). Varem on neid siin rohkem pesitsenud – nt. 1992. aastal Ropka-Ihaste luhal 50-55 paari. Samas on just viimasel kümnendil jõgitiir hakanud järjest enam Tartu linnas katustel pesitsema ja tõenäoliselt on piirkonnas liigi arvukus kokkuvõttes vähemalt samas suurusjärgus. Rändel peatub alal kümneid jõgitiire, aga täpsem arvukus on raskesti hinnatav.

111. **Väiketiiir**, *Sternula albifrons*, STEALB

Alalt on teada vaid üks varasem vaatlus: 25.4.1952 1 p Porijõe luht, Ülenurme v. (M. Niklus)

112. **Habeviires**, *Chlidonias hybrida*, CHLHYB

Aardla poldril on habeviirest kohatud 4 korral (HK poolt kinnitatud): 19.-20.05.2001 Aardla polder 2 ad. (S. Hjerppe, V. Häkkinen, R. Lammin-Soila, J. Nordblad, T. Kupiainen, V. Lilleleht, H. Jänes, M. Ots, I. Ots). 22.06.2004 Aardla polder 2 ad. (J. Heino, S. Suomala, U. Paal, R. Marja). 31.05.2007 Aardla polder 6 ad. (M. Bruun, U. Paal). 13.-14.06.2009 Aardla polder 3 ad. (U. Paal jpt.).

113. **Mustviires**, *Chlidonias nigra*, CHLNIG

Mustviireid on viimastel aastatel ala pesitsenud vaid kuni 20 paari (kaitsealal). Varem on arvukuseks hinnatud 90-200 paari – 1992. a pesitses Ropka-Ihaste luhal 200 paari. Viimastel aastatel on rändel peatunud 100-250 isendit.

114. **Valgetiib-viires**, *Chlidonias leucopterus*, CHLLEU

Valgetiib-viires on Eesti linnustikus uustulnuk, kes asus meil pesitsema viimastel kümnenditel. Valgetiib-viire vaatluste hulk on Eestis (sh Aardla poldril) pidevalt kasvanud. HK on kinnitanud liigi pesitsemise Aardla poldril järgmistel aastatel: 1982 – 1 paar, 1986 – 1 paar, 2005 – 1 paar, 2008. a - >1 paar. Üksikud paarid pesitsesid alal ka 2010. a, aga pesitsemine ei ole veel HK poolt kinnitatud. Kevadrändel vaadeldi 2010. a Aardla poldril kuni 50 isendit.

115. **Kodutuvi**, *Columba livia*, COLLIV

Kodutuvi pesitseb ümbritsevatel aladel, Aardla poldril ja luhaaladel kohtab teda vaid ülenenul.

116. **Õõnetuvi**, *Columba oenas*, COLOEN

Rändel kohatakse üksikuid isendeid või väikseid salkasid.

117. **Kaelustuvi**, *Columba palumbus*, COLPAL

Alal pesitseb 1-3 paari. Sagedamini kohtab rändeperioodil.

118. **Turteltuvi**, *Streptopelia turtur*, STRTUR

Rändel kohatakse üksikuid isendeid või väikseid salkasid.

119. **Kägu**, *Cuculus canorus*, CUCCAN

Aardla poldri lõunaosa metsades võib pesitseda 1-2 paari.

120. **Vöötkakk**, *Surnia ulula*, SURULU

Alalt on teada vaid 1 vaatlus: 02.03.2003 1 p Aardla polder, Ülenurme v. (M. Ots)

121. **Kodukakk**, *Strix aluco*, STRALU

Kodukakk pesitseb Ülenurme pargis ja käib saagijahil ka Aardla poldri servas.

122. **Kõrvukräts**, *Asio otus*, ASIOTU

Aardla poldril (või vahetus läheduses) pesitseb vähemalt 1 paar.

123. **Sooräts**, *Asio flammeus*, ASIFLA

Viimastel aastatel ei ole soorätsu alal kohatud, viimane teadaolev vaatlus pärineb 2005. aastast. Varem on liik mõnel aastal alal ilmselt ka pesitsenud.

124. **Piiritaja**, *Apus apus*, APUAPU

Piiritaja alal ei pesitse, küll on ta siin aga tavaline toitekülaline. Rändel on alal loendatud korraga kuni 2000 isendit (peatuvad/toituvad isendid)

125. **Jäälind**, *Alcedo atthis*, ALCATT

Alal pesitseb 1-2 paari (kaitsealal 1). Üksikuid isendeid kohatakse ka rändeperioodil. 2009-2010 talvel talvitas 1 isend veepuhastusjaama kanalil.

126. **Mesilasenäpp**, *Merops apiaster*, MERAPI

Alalt on 1 vaatlus (HK poolt kinnitatud): 18.05.2006 Aardla polder, Ülenurme v. (M. Bruun jt.)

127. **Vaenukägu**, *Upupa epops*, UPUEPO

Liik alal, ega ka ümbruses ei pesitse. Teada on vaid üksikud vaatlused.

128. **Väänkael**, *Jynx torquata*, JYNTOR

Ilmselt pesitseb alal 1-2 paari. Rändeperioodil kohatakse sageli.

129. **Roherähn**, *Picus viridis*, PICVIR

Tänapäeval on roherähn Mandri-Eestis suur haruldus. Viimased 2 vaatlust alalt on järgmised: 04.3.1989 1 p Ropka luht, Ülenurme v. (M. Ots), 05.9.1992 1 ü Ropka-Ihaste luht, Ülenurme v. (M. Ots, U. Paal)

130. **Musträhn**, *Dryocopus martius*, DRYMAR

Rändeperioodil kohatakse üksikuid isendeid.

131. **Suur-kirjurähn**, *Dendrocopos major*, DENMAJ

Ala puistutes pesitseb 2-3 paari.

132. **Valgeselg-kirjurähn**, *Dendrocopos leucotos*, DENLEU

Ala puistutes pesitseb 2-3 paari.

133. **Väike-kirjurähn**, *Dendrocopos minor*, DENMIN

Ala puistutes pesitseb 2-3 paari.

134. **Tuttlõoke**, *Galerida cristata*, GALCRI

Mart Niklus on liiki paaril korral kohanud 1950-ndate aastate alguses (Niklus 1953).

135. **Nõmmelõoke**, *Lullula arborea*, LULARB

Liiki kohatakse alal vaid läbirändel.

136. **Põldlõoke**, *Alauda arvensis*, ALAARV

Liik on alal tavaline haudelind.

137. **Kaldapääsuke**, *Riparia riparia*, RIPRIP

Viimasel kümnendil on kaldapääsuke alal (kaitsealal) pesitsenud vaid 10-20 paari (1 väike koloonia Konsu kanali tammi kaldas). 1990-ndate alguses pesitses alal või vahetuses läheduses kokku kuni 1000 paari.

138. **Suitsupääsuke**, *Hirundo rustica*, HIRRUS

Alal pesitseb 1-2 paari, aga liik on siin tavaline toitekülaline.

139. **Räästapääsuke**, *Delichon urbicum*, DELURB

Liik on alal tavaline toitekülaline.

140. **Metskiur**, *Anthus trivialis*, ANTTRI

Pesitseb alale jäävates metsades.

141. **Sookiur**, *Anthus pratensis*, ANTPRA

Liik on alal tavaline haudelind.

142. **Tundrakiur**, *Anthus cervinus*, ANTCER

Rändeperioodil on kohatud üksikuid isendeid.

143. **Hänilane**, *Motacilla flava*, MOTFLA

Liik on alal suhteliselt tavaline haudelind.

144. **Kuldhänilane**, *Motacilla citreola*, MOTCIT

Liik on alles viimase paarikümne aastaga Eestisse levinud. Aardla poldril on ta viimasel kümnendil igal aastal pesitsenud - 2-4 paari.

145. **Linavästri**, *Motacilla alba*, MOTALB

Mõned paarid pesitsevad ka alal. Liik on tavaline toitekülaline ja läbirändaja.

146. **Siidisaba**, *Bombycilla garrulus*, BOMGAR

Siidisabasid kohatakse alal vaid läbirändel ja talvel.

147. **Käblik**, *Troglodytes troglodytes*, TROTRO

Pesitseb üksikute paaridena Aardla poldri lõunaosa ja poldriga piirnevates metsades.

148. **Võsaraat**, *Prunella modularis*, PRUMOD

Pesitseb üksikute paaridena Aardla poldri lõunaosa ja poldriga piirnevates metsades.

149. **Punarind**, *Erithacus rubecula*, ERIRUB

Alal olevate puistute tavaline haudelind.

150. **Ööbik**, *Luscinia luscinia*, LUSLUS

Liik on alal tavaline haudelind.

151. **Sinirind**, *Luscinia svecica*, LUSSVE

Kevadrändel kohatakse üksikuid tundra-sinirindasid (*Luscinia s. svecica*). Varasematel aegadel on üksikute paaridena alal (põõsasluhtadel) pesitsenud luha-sinirind (*Luscinia s. cyanecula*), viimased laulvate isendite vaatlused pärinevad 1990-ndatest.

152. **Must-lepalind**, *Phoenicurus ochruros*, PHOOCH

Liik pesitseb ala vahetus läheduses tööstusmaastikus. Alalt on teada vaid üksikud vaatlused.

153. **Lepalind**, *Phoenicurus phoenicurus*, PHOPHO

Liik pesitseb üksikute paaridena alale jäävates või piirnevates metsades.

154. **Kadakatäks**, *Saxicola rubetra*, SAXRUB

Liik on alal tavaline haudelind.

155. **Kivitäks**, *Oenanthe oenanthe*, OENOEN

Liik pesitseb alal üksikute paaridena.

156. **Körbe-kivitäks**, *Oenanthe deserti*, OENDES

Eksikülaline, keda on alal kohatud vaid korra (HK pool kinnitatud): 17.05.1986 1 ♂ p Ropka luht, Tartu linn (O. Rahuoo).

157. **Musträstas**, *Turdus merula*, TURMER

Liik pesitseb alale jäävates ja piirnevates metsades.

158. **Hallrästas**, *Turdus pilaris*, TURPIL

Liik pesitseb alale jäävates ja piirnevates metsades.

159. **Laulurästas**, *Turdus philomelos*, TIRPHI

Liik pesitseb alale jäävates ja piirnevates metsades.

160. **Vainurästas**, *Turdus iliacus*, TURILI
Liik pesitseb alale jäävates ja pürnevates metsades.
161. **Hoburästas**, *Turdus viscivorus*, TURVIS
Alal kohatakse üksikuid isendeis vaid läbirändel.
162. **Võsa-ritsiklind**, *Locustella naevia*, LOCNAE
Liik on ala niitudel ja põõsastikes tavaline haudelind.
163. **Jõgi-ritsiklind**, *Locustella fluviatilis*, LOCFLU
Liik on ala puistutes tavaline haudelind.
164. **Roo-ritsiklind**, *Locustella luscinioides*, LOCLUS
Liik on ala roostikes tavaline haudelind.
165. **Kõrkja-roolind**, *Acrocephalus schoenobaenus*, ACRSCH
Liik on ala roostikes ja niitudel atavline haudelind.
166. **Tiigi-roolind**, *Acrocephalus scirpaceus*, ACRSCI
Ala roostikes pesitsevad mõned paarid.
167. **Soo-roolind**, *Acrocephalus palustris*, ACRRIS
Liik on ala puistutes tavaline haudelind.
168. **Aed-roolind**, *Acrocephalus dumetorum*, ACRDUM
Ala niitudel ja võsaservades pesitseb mõni paar.
169. **Rästas-roolind**, *Acrocephalus arundinaceus*, ACRARU
Alale jäävates roostikes on viimastel aastatel 5-10 paari.
170. **Käosulane**, *Hippolais icterina*, HIPICT
Liik pesitseb alale jäävates puistutes.
171. **Mustpea-põõsalind**, *Sylvia atricapilla*, SYLATR
Liik pesitseb alale jäävates puistutes.
172. **Aed-põõsalind**, *Sylvia borin*, SYLBOR
Liik pesitseb alale jäävates puistutes.
173. **Vööt-põõsalind**, *Sylvia nisoria*, SYLNIS
Aardla järve ääres olevates võsastikes pesitseb kuni 2 paari.
174. **Väike-põõsalind**, *Sylvia curruca*, SYLCUR
Liik pesitseb alale jäävates võsastikes.
175. **Pruunselg-põõsalind**, *Sylvia communis*, SYLCOM
Liik pesitseb alale jäävates võsastikes.
176. **Mets-lehelind**, *Phylloscopus sibilatrix*, PHYSIB
Liik pesitseb alale jäävates puistutes.

177. **Väike-lehelind**, *Phylloscopus collybita*, PHYCOL
Liik on ala puistutes tavaline haudelind.
178. **Salu-lehelind**, *Phylloscopus trochilus*, PHYLUS
Liik on ala puistutes tavaline haudelind.
179. **Pöialpoiss**, *Regulus regulus*, REGREG
Liiki kohatakse alal vaid läbirändel.
180. **Hall-kärbsenäpp**, *Muscicapa striata*, MUSSTR
Liik pesitseb alal üksikute paaridena.
181. **Must-kärbsenäpp**, *Ficedula hypoleuca*, FICHYP
Liik pesitseb alal olevates puistutes.
182. **Roohabekas**, *Panurus biarmicus*, PANBIA
Alalt on teada vaid 1 vaatlus: 01.10.2001 3 p Ropka-Ihaste luht, Ülenurme v. (S. Sild, A. Toomsoo, K. Voog)
183. **Sabatihane**, *Aegithalos caudatus*, AEGCAU
Liik pesitseb alale jäävates ja pürnevates metsades.
184. **Salutihane**, *Parus palustris*, PARPAL
Liik pesitseb alale jäävates puistutes.
185. **Põhjatihane**, *Parus montanus*, PARMON
Liik pesitseb alale jäävates ja pürnevates metsades.
186. **Tutt-tihane**, *Parus cristatus*, PARCRI
Liiki kohatakse alal vaid läbirändel.
187. **Musttihane**, *Parus ater*, PARATE
Liiki kohatakse alal vaid läbirändel.
188. **Sinitihane**, *Parus caeruleus*, PARCAE
Liik pesitseb alale jäävates puistutes.
189. **Rasvatihane**, *Parus major*, PARMAJ
Liik pesitseb alale jäävates puistutes.
190. **Puukoristaja**, *Sitta europaea*, SITEUR
Liik pesitseb alale jäävates puistutes.
191. **Porr**, *Certhia familiaris*, CERFAM
Liik pesitseb alale jäävates puistutes.
192. **Kukkurtihane**, *Remiz pendulinus*, REMPEN
Ala võsastikes pesitseb ca 10 paari.
193. **Peoleo**, *Oriolus oriolus*, ORIORI
Liik pesitseb alale jäävates ja pürnevates metsades.

194. **Punaselg-õgija**, *Lanius collurio*, LANCOL
Liik on ala põõsastike tavaline haudelind.
195. **Hallõgija**, *Lanius excubitor*, LANEXC
Liiki kohtab ala vaid läbirändel ja talvel.
196. **Pasknäär**, *Garrulus glandarius*, GARGLA
Liiki kohtab alal vaid läbirändel.
197. **Harakas**, *Pica pica*, PICPIC
Liik on ala põõsastike tavaline haudelind, toitekülaline ja talvitaja.
198. **Mänsak**, *Nucifraga caryocatactes*, NUCCAR
Liiki kohtab alal vaid läbirändel.
199. **Hakk**, *Corvus monedula*, CORMON
Liik alal ei pesitse, aga vahetus läheduses olevate kolooniate isendid on alal aastaringselt tavalised toitekülalised. Varem, kui prügimägi oli kasutusel, käis seal toitumas tuhandeid hakke.
200. **Künnivares**, *Corvus frugilegus*, CORFRU
1990-ndatel aastatel oli prügimäe lähedal väike (10-20 paari) koloonia, aga see on juba aastaid tagasi maha jäetud. Praegu on künnivares alal vaid toitekülaline ja väiksearvuline talvitaja. Prügimäe sulgemise järel on vareste arvukus alal tublisti langenud.
201. **Hallvares**, *Corvus corone cornix*, CORNIX
Liik on alal tavaline haudelind, toitekülaline ja talvitaja. Prügimäe sulgemise järel on vareste arvukus alal tublisti langenud.
202. **Ronk**, *Corvus corax*, CORRAX
Liik pesitseb alal üksikute paaridena, aga on tavaline toitekülaline ja talvitaja. Prügimäe sulgemise järel on ronkade arvukus alal tublisti langenud.
203. **Kuldnokk**, *Sturnus vulgaris*, STUVUL
Liik pesitseb ala üksikute paaridena, aga ta on siin tavaline toitekülaline ja ka väiksearvuline talvitaja (prügimäel). Aardla poldri põõsastikke ja roostikke kasutab kuldnokk ka ööbimiseks. Suurim ööbimiskogum tuvastati Aardla järvest põhjas olevas põõsastikus 2010. a juulis, kus loendati kokku ca 57000 isendit (Eesti suurim kogum).
204. **Koduvarblane**, *Passer domesticus*, PASDOM
Liik on alal vaid toitekülaline.
205. **Pöldvarblane**, *Passer montanus*, PASMONT
Liik on alal vaid toitekülaline.
206. **Metsvint**, *Fringilla coelebs*, FRICOE
Liik pesitseb alale jäävates puistutes. Läbirändel kohatakse ka suuremaid parvi.
207. **Põhjavint**, *Fringilla montifringilla*, FRIMONT
Liiki kohatakse alal vaid läbirändel.

208. **Rohevint**, *Carduelis chloris*, CARCHL
Liik pesitseb alale jäävates puistutes. Läbirändel ja talvel kohatakse ka suuremaid parvi.
209. **Ohakalind**, *Carduelis carduelis*, CARCAR
Liik pesitseb alal või vahetus läheduses väheste paaridena. Läbirändel ja talvel kohatakse ka suuremaid parvi.
210. **Siisike**, *Carduelis spinus*, CARSPI
Liiki kohatakse alal peamiselt vaid läbirändel või talvel.
211. **Kanepilind**, *Carduelis cannabina*, CARCAN
Liik pesitseb alal väheste paaridena. Sagedamini kohatakse teda läbirändel, aga ka talvel.
212. **Mägi-kanepilind**, *Carduelis flavirostris*, CARRIS
Üksikuid isendeid on leitud läbirändavate või talvitavate urvalindude hulgas.
213. **Urvalind**, *Carduelis flammea*, CARMEA
Liik on alal tavaline läbirändaja ja talvitaja.
214. **Hele-urvalind**, *Carduelis hornemanni*, CARHOR
Üksikuid isendeid on leitud läbirändavate või talvitavate urvalindude hulgas.
215. **Kuuse-käbilind**, *Loxia curvirostra*, LOXCUR
Liiki kohatakse alal vaid läbirändel.
216. **Karmiinleevike**, *Carpodacus erythrinus*, CARERY
Liik on ala põõsastike tavaline haudelind.
217. **Leevike**, *Pyrrhula pyrrhula*, PYRULA
Liiki kohatakse alal vaid läbirändel ja talvel.
218. **Suurnokk-vint**, *Coccothraustes coccothraustes*, COCCOC
Liiki kohatakse alal vaid läbirändel.
219. **Lapi tsiitsitaja**, *Calcarius lapponicus*, CALLAP
Alal on kohatud üksikuid läbirändavaid isendeid.
220. **Hangelind**, *Plectrophenax nivalis*, PLENIV
Liiki kohatakse alal vaid läbirändel ja talvel.
221. **Talvike**, *Emberiza citrinella*, EMBCIT
Liik pesitseb ala puistutes. Läbirändel ja talvel kohatakse ka suuremaid parvi.
222. **Rootsiitsitaja**, *Emberiza schoeniclus*, EMBSCH
Liik on ala roostike ja põõsastike tavaline haudelind.

Tabel 12. Ropka-Ihaste luha ja Aardla poldri linnustiku nimekiri, staatus ja arvukus. Pesitsusaegne arvukus ja rändel peatuvate isendite arv on esitatud aastate 2008-2010 kohta, varasemate aastate korral on vastav aasta eraldi ära märgitud. Kõik hinnagud on toodud kogu ala kohta (Aardla polder ning Ropka-Ihaste luht), kui võimalik, siis on Ropka-Ihaste LKA hinnang eraldi välja toodud. Staatuse selgitus: H – haudelind, L – läbirändaja, S – suvikülaline, toitekülaline, T – talikülaline, E – eksikülaline, juhukülaline. Lühendid: p- paar, is- isend

Nr	Liik	Staatus	Pesitseb	Rändel peatub/talvitab/juhuslikult
1.	CYGOLO	H, L	kuni 5 p, kaitsealal 3-4 p	30-40 is
2.	CYGCOL	L		30-40 is, 2002.a 500 is
3.	CYGCYG	L		kuni 20 is, 2002.a 150 is
4.	ANSFAB	L		5000-6000 is, 2004.a 12000 is
5.	ANSBRA	L		üksikud
6.	ANSALB	L		kuni 35000 is
7.	ANSERY	L		2005.a 4 is (ainuke vaatlus)
8.	ANSANS	L		üksikud
9.	BRACAN	L		üksikud
10.	BRALEU	L		30-50 is
11.	BRABER	L		2006.a 1 is (ainuke vaatlus)
12.	TADTAD	E		1992.a 1 is (ainuke vaatlus)
13.	ANAPEN	H?, S, L	0?, varem üksikud paarid	kuni 600 is, 2002.a 1200 is
14.	ANASTR	H, L	5-10 p	kuni 20 is
15.	ANACRE	H, L, (T)	10 p	kuni 1500 is
16.	ANAPLA	H, L, T	>100 p	kuni 2200 is, talvel 600-750 is
17.	ANAACU	L	0, varem 1-2 p	kuni 200 is
18.	ANAQUE	H, L	5-10 p	kuni 40 is, 1999.a sügisel 100 is
19.	ANACLY	H, L	ca 10 p	kuni 160 is, 2002.a 300 is
20.	AYTFER	H, L	ca 5 p	kuni 40 is, 2002.a 120 is
21.	AYTFUL	H, L	ca 20 p	kuni 200 is, 2005.a 400 is
22.	AYTMAR	L		üksikud
23.	CLAHYE	L		üksikud
24.	MELFUS	L		üksikud
25.	BUCCLA	H, L	kuni 15 p	kuni 75 is
26.	MERALB	L		kuni 10 is, 1995.a 15 is
27.	MERSER	L		üksikud
28.	MERMER	L		kuni 40 is
29.	TETRIX	E		üksikud (enne 2000.a)
30.	PERPER	H, T	2 p (kaitseala piiri taga)	+
31.	COTCOT	H?	2004.a 4 Ihaste luhal	
32.	GAVARC	L		üksikud
33.	TACRUF	H	0-1 p (kaitsealal)	
34.	PODCRI	H, L	kuni 3 p (kaitsealal)	kuni 20 is
35.	PODGRI	H, L	2-3 p (kaitsealal)	kuni 5 is
36.	PODAUR	H	0-3 p (kaitsealal 0-2 p)	
37.	PODNIG	E		2 vaatlust: 1992 (2 is), 2004 (1 is)
38.	PHACAR	L		üksikud
39.	BOTSTE	H	2-3 p (kaitsealal)	
40.	EGRALB	S		üksikud, väiksed salgad

Nr	Liik	Staatus	Pesitseb	Rändel peatub/talvitab/juhuslikult
41.	ARDCIN	L, S, (T)		kuni 50 is, 1999.a 350 is
42.	CICNIG	L, S		üksikud
43.	CICCIC	L, S	0, ümbruses 10 p	
44.	PERAPI	L, S		+
45.	MILMIG	L		üksikud
46.	HALALB	S, T		+
47.	CIRAER	H	3 p (kaitsealal)	
48.	CIRCYA	L		üksikud
49.	CIRPYG	(H), L	0-1 p	+
50.	ACCGEN	(H), S, T	0-1 p	+
51.	ACCNIS	L, S, T		+
52.	BUTBUT	H, L, T	2 p	+
53.	BUTLAG	L		üksikud
54.	AQUPOM	L, S		+
55.	AQUCLA	E		üksikud
56.	AQUCHR	E		2004.a 1 isend (ainuke vaatlus)
57.	PANHAL	L, S		+
58.	FALTIN	L		+
59.	FALVES	L		üksikud
60.	FALCOL	L		+
61.	FALSUB	S		+
62.	FALPER	L		üksikud
63.	RALAQU	H	5 p, 2002.a 20 p	
64.	PORANA	H	50-70 p, 2002.a 200-300 p	
65.	PORPAR	H	2-4 p, 2002.a 5-10 p	
66.	CRECRE	H	20-40 p, 2002.a 70-80 p	
67.	GALCHL	H	>3 p	
68.	FULATR	H, L	40-50 p	200-300 is, 2002.a 500 is
69.	GRUGRU	L		+
70.	HAEOST	L		üksikud
71.	CHADUB	H	1-2 p (kaitsealal)	
72.	CHAHIA	L		+
73.	PLUAPR	L		+
74.	PLUSQU	L		vaid 2 vaatlust 2010. aastast
75.	VANVAN	H, L	kuni 30 p	kuni 1000 is
76.	CALCAN	L		üksikud
77.	CALUTA	L		üksikud
78.	CALTEM	L		kuni 15 is
79.	CALFER	L		üksikud
80.	CALALP	L		kuni 10 is, 1999.a 200 is
81.	LIMFAL	L		üksikud
82.	PHIPUG	L		kuni 1000 is, 2002.a 5000 is
83.	LYMMIN	L		üksikud
84.	GALGAL	H, L	30-50 p	kuni 300 is, 1999.a 1000 is
85.	GALMED	H, L	10-15 mängivat isaslindu	+
86.	SCORUS	S		+

Nr	Liik	Staatus	Pesitseb	Rändel peatub/talvitab/juhuslikult
87.	LIMLIM	L		kuni 10 is
88.	LIMLAP	L		2010.a 1 is (ainuke vaatlus)
89.	NUMPHA	L		üksikud
90.	NUMARQ	H, L	1 p	kuni 20 is
91.	TRIERY	L		kuni 75 is
92.	TRITOT	L		+
93.	TRISTA	H, L	0-3 p	+
94.	TRINEB	L		kuni 55 is
95.	TRIOCH	H, L	1 p	20-30 is
96.	TRIGLA	L		300-500 is, 2002.a 2000 is
97.	XENCIN	E		2000.a 1 is (ainuke vaatlus)
98.	ACTHYP	H, L	1-2 p	+
99.	PHALOB	L		+
100.	PHAFUL	E		2010.a 1 is (ainuke vaatlus)
101.	STECUS	E		vaid 1 vaatlus
102.	LARRID	H, L	200 p	kuni 6000 is
103.	LARCAN	H, L	3-5 p (kaitsealal)	+
104.	LARFUS	L		kuni 20, 2005.a 50 is
105.	LARARG	(H), L, S, (T)	0-5 p (kaitsealal)	500-2000 is
106.	LARCAC	E		2008.a 1 is (ainuke vaatlus)
107.	LARMAR	L		üksikud
108.	HYDMIN	H, L	40-50 p (kaitsealal)	500-600 is
109.	HYDCAS	L		üksikud
110.	STEHIR	H, L	5-10 p (kaitsealal)	+
111.	STEALB	E		1952.a 1 is (ainuke vaatlus)
112.	CHLHYB	E		kokku 4 vaatlust
113.	CHLNIG	H, L	kuni 20 p (kaitsealal)	100-250 is
114.	CHLLEU	H, L	0-3 p (kaitsealal)	kuni 50 is
115.	COLLIV	S, T		+
116.	COLOEN	L		+
117.	COLPAL	H, L	1-3 p	+
118.	STRTUR	L		+
119.	CUCCAN	H	1-2 p	
120.	SURULU	E		2003.a 1 is(ainuke vaatlus)
121.	STRALU	S		+
122.	ASIOTU	H	1 p	
123.	ASIFLA	S		+ (vaatlused 2005.a ja enne)
124.	APUAPU	L, S		kuni 2000 is
125.	ALCATT	H, L, (T)	1-2 p (kaitsealal 1)	+
126.	MERAPI	E		2006.a 1 is (ainuke vaatlus)
127.	UPUEPO	E		üksikud
128.	JYNTOR	H, L	1-2 p	+
129.	PICVIR	E		viimane vaatlus 1992.a
130.	DRYMAR	L		+
131.	DENMAJ	H	2-3 p	

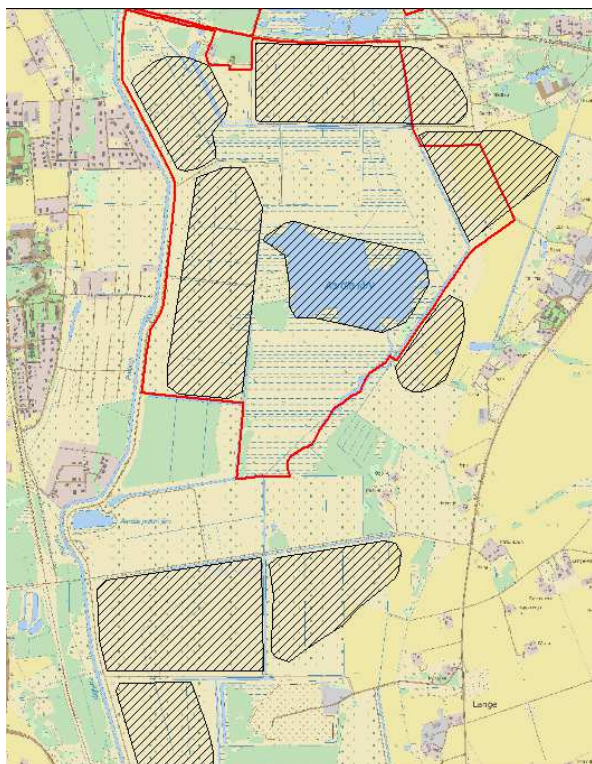
Nr	Liik	Staatus	Pesitseb	Rändel peatub/talvitab/juhuslikult
132.	DENLEU	H	2-3 p	
133.	DENMIN	H	2-3 p	
134.	GALCRI	E		Kohatud alal 1950-ndatel.
135.	LULARB	L		+
136.	ALAARV	H	+	
137.	RIPRIP	H	10-20 p (kaitsealal)	
138.	HIRRUS	H, S	1-2 p	+
139.	DELURB	S		+
140.	ANTTRI	H	+	
141.	ANTPRA	H	+	
142.	ANTCER	L		üksikud
143.	MOTFLA	H	+	
144.	MOTCIT	H	2-4 p	
145.	MOTALB	H, S, L	+	+
146.	BOMGAR	L, T		+
147.	TROTRO	H	+	
148.	PRUMOD	H	+	
149.	ERIRUB	H	+	
150.	LUSLUS	H	+	
151.	LUSSVE	L		üksikud
152.	PHOOCH	S		üksikud
153.	PHOPHO	H	+	
154.	SAXRUB	H	+	
155.	OENOEN	H	+	
156.	OENDES	E		1986.a 1 is (ainuke vaatlus)
157.	TURMER	H	+	
158.	TURPIL	H	+	
159.	TURPHI	H	+	
160.	TURILI	H	+	
161.	TURVIS	L		+
162.	LOCNAE	H	+	
163.	LOCFLU	H	+	
164.	LOCLUS	H	+	
165.	ACRSCH	H	+	
166.	ACRSCI	H	+	
167.	ACRRIS	H	+	
168.	ACRDUM	H	+	
169.	ACRARU	H	5-10 p	
170.	HIPICT	H	+	
171.	SYLATR	H	+	
172.	SYLBOR	H	+	
173.	SYLNIS	H	kuni 2 p (kaitsealal)	
174.	SYLCUR	H	+	
175.	SYLCOM	H	+	
176.	PHYSIB	H	+	
177.	PHYCOL	H	+	

Nr	Liik	Staatus	Pesitseb	Rändel peatub/talvitab/juhuslikult
178.	PHYLUS	H	+	
179.	REGREG	L		+
180.	MUSSTR	H	+	
181.	FICHYP	H	+	
182.	PANBIA	E		2001. a 3 is (ainuke vaatlus)
183.	AEGCAU	H	+	
184.	PARPAL	H	+	
185.	PARMON	H	+	
186.	PARCRI	L		+
187.	PARATE	L		+
188.	PARCAE	H	+	
189.	PARMAJ	H	+	
190.	SITEUR	H	+	
191.	CERFAM	H	+	
192.	REMPEN	H	ca 10 p	
193.	ORIORI	H	+	
194.	LANCOL	H	+	
195.	LANEXC	H		+
196.	GARGLA	L		+
197.	PICPIC	H, S, T	+	+
198.	NUCCAR	L		+
199.	CORMON	S, T		+
200.	CORFRU	S, T		+
201.	CORNIX	H, S, T	+	+
202.	CORRAX	H, S, T	+	+
203.	STUVUL	H, S, (T)	+	+, ööbimiskogum 57000 isendit
204.	PASDOM	S		+
205.	PASMON	S		+
206.	FRICOE	H, L	+	+
207.	FRIMON	L	+	+
208.	CARCHL	H, L, T	+	+
209.	CARCAR	H, L, T	+	+
210.	CARSPI	L, T		+
211.	CARCAN	H, L, T	+	+
212.	CARRIS	L, T		üksikud
213.	CARMEA	L, T		+
214.	CARHOR	L, T		üksikud
215.	LOXCUR	L		+
216.	CARERY	H	+	
217.	PYRULA	L, T		+
218.	COCCOC	L		+
219.	CALLAP	L		üksikud
220.	PLENIV	L, T		+
221.	EMBCIT	H, L, T	+	+
222.	EMBSCH	H	+	

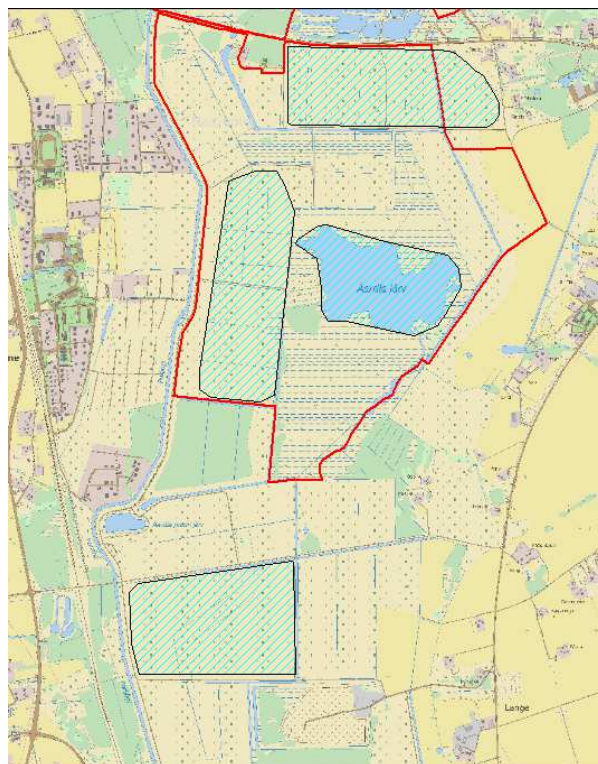
Kasutatud allikad

1. Uku Paali ja Margus Otsa isiklike vaatluste andmebaasid
2. Tartumaa linnud – Uku Paali koostatud kokkuvõte (käsikiri, koostamisel, avaldamata)
3. Eesti Ornitoloogiaühingu arhiiv ja raamatukogu
4. Eesti haudelindude levikuatlas: <http://www.eoy.ee/atlas/>
5. Eesti Linnuharulduste Komisjoni andmebaas: http://www.eoy.ee/yhing/hk/hk_aktsept.pdf
6. Kabli linnujaama andmebaas: <http://kabli.nigula.ee/>
7. Estbirding'u veebileht: www.estbirding.ee
8. Eesti eElurikkuse andmebaas: <http://elurikkus.ut.ee/>
9. Keskkonnaameti arhiiv
10. Keskkonnaregister EELIS
11. Klaus, E. 1982. Emajõe luha linnustikust kalakombinaadi ja Konsu kanali vahelisel alal (käsikiri EOÜ-s).
12. Niklus, M. 1953. – Ropka luha ja Aardla järve linnustikust. – LUS-i juubelikoguteos. Tallinn. 375-381.
13. Teostatud uuringud:
14. Luigujõe, L., Kuresoo, A., Ader, A. & Ots, M. 1998.- Ropka-Ihaste luha linnustikust 1992. aastal. – Hirundo 11 (1): 44-49.
15. Kuresoo, A., Laurits, M.. 2004. Ihaste luha linnustikust 2004. aastal (käsikiri EOÜ-s).
16. Laurits, M. 2005. Ihaste luha linnustik: 1992-2004 (käsikiri EOÜ-s).

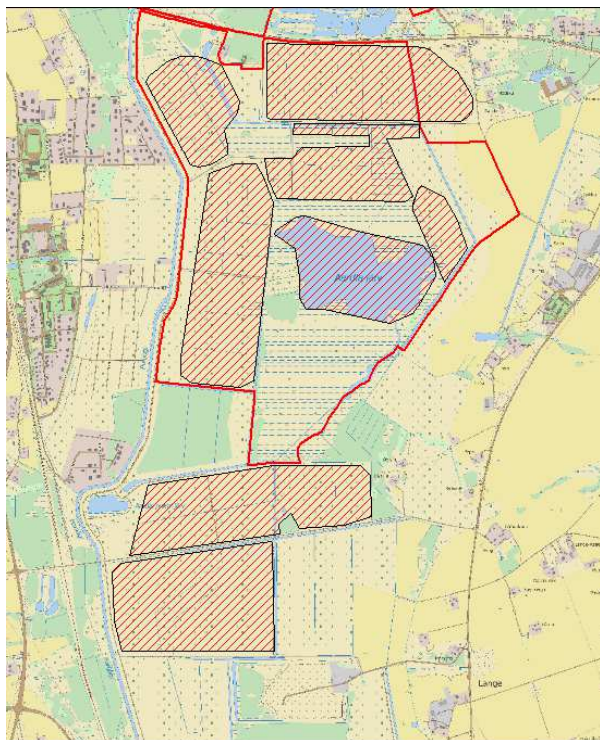
Joonised (joonistel 25-41 © Maa-amet, 2011)

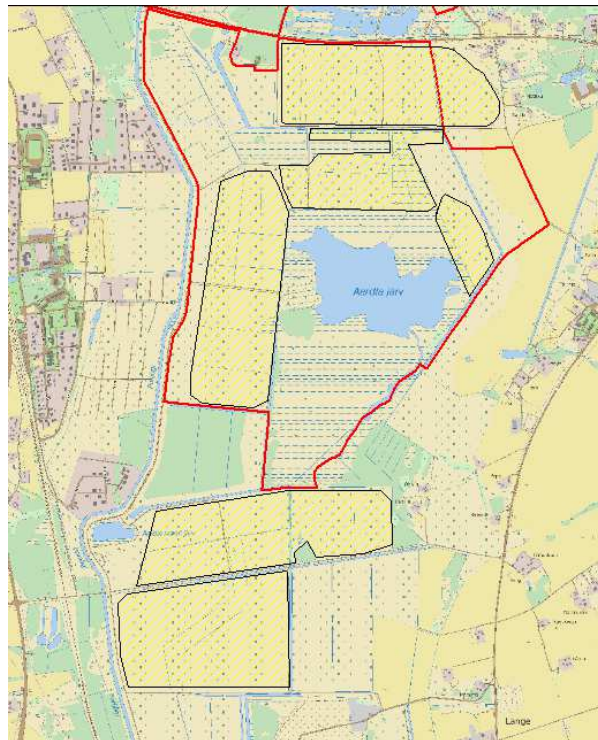
Joonis 25. Hanede rändepeatuspaigad 2008-2010.

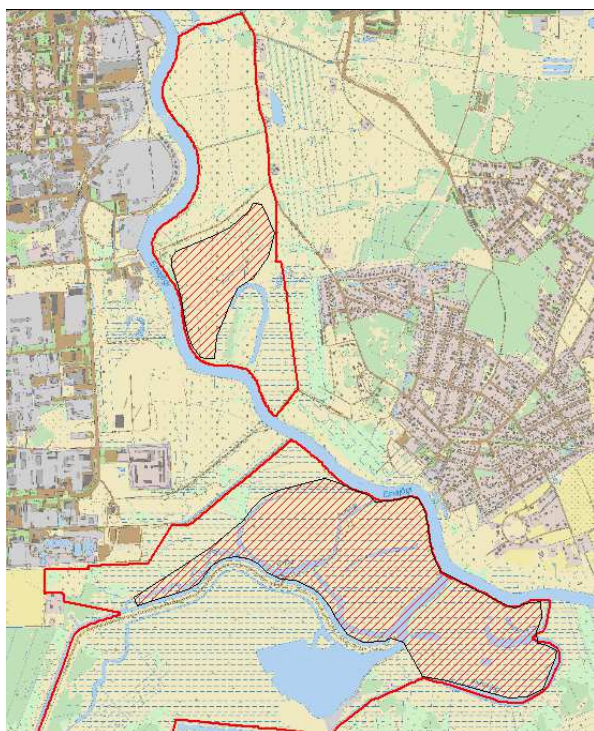
Joonis 26. Luikede rändepeatuspaigad 2008-2010.

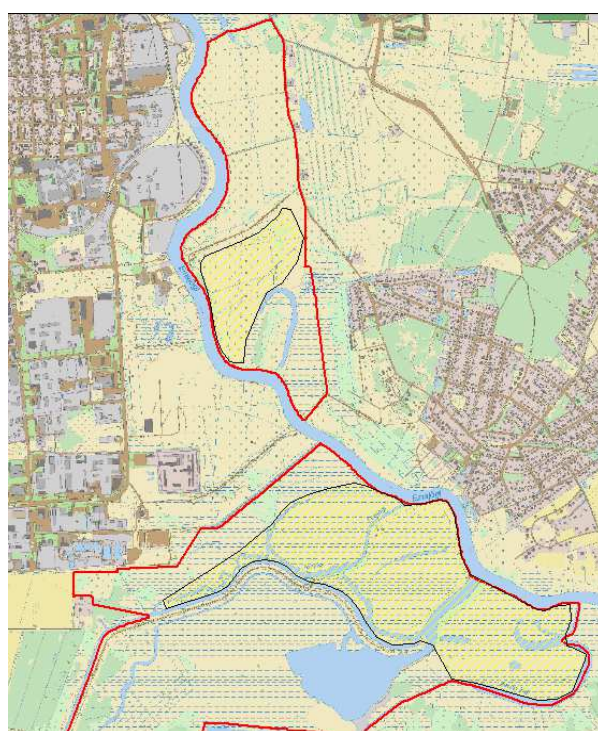
Joonis 27. Partide (k.a. tuttvart) rändepeatuspaigad 2008-2010 Aardla poldril.

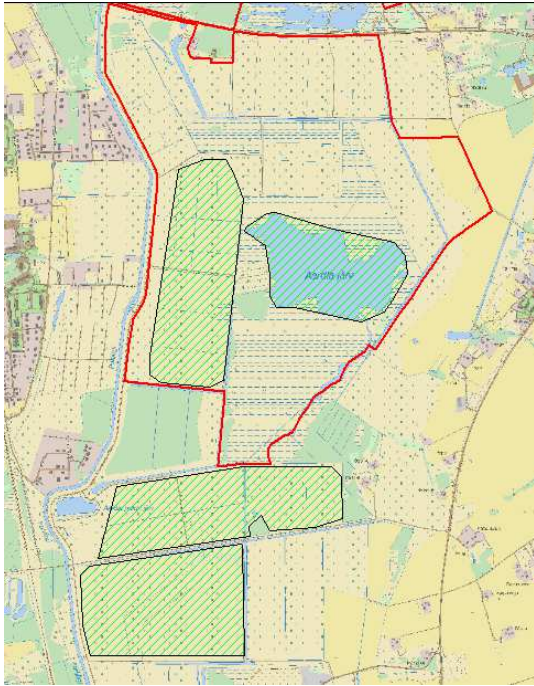
Joonis 29. Kahlajate rändepeatuspaigad 2008-2010 Aardla poldril.

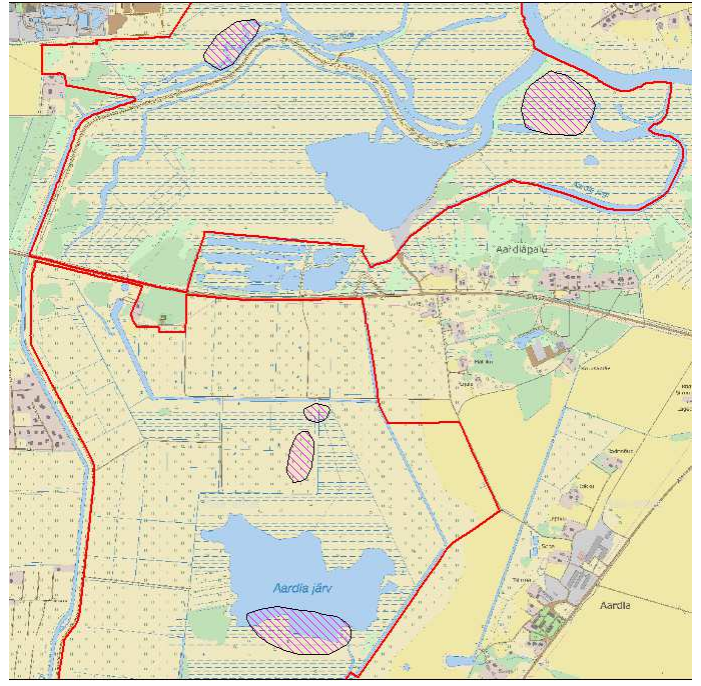
Joonis 28. Partide (k.a. tuttvart) rändepeatuspaigad 2008-2010 Ropka ja Ihaste luhal.

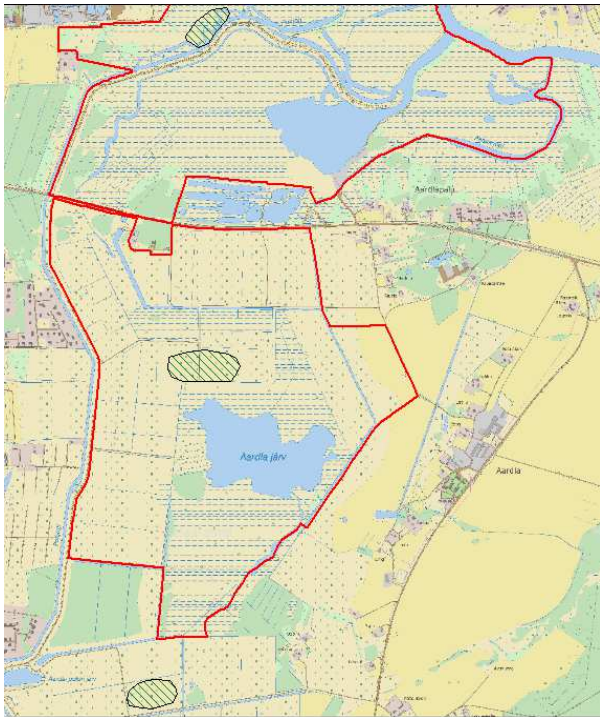
Joonis 30. Kahlajate rändepeatuspaigad 2008-2010 Ropka ja Ihaste luhal.

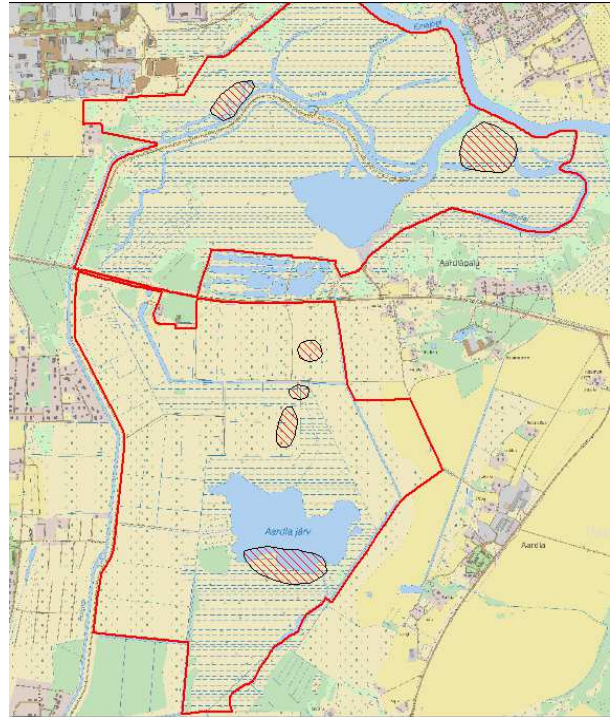
Joonis 31. Laugu rändepeatuspaigad 2008-2010.

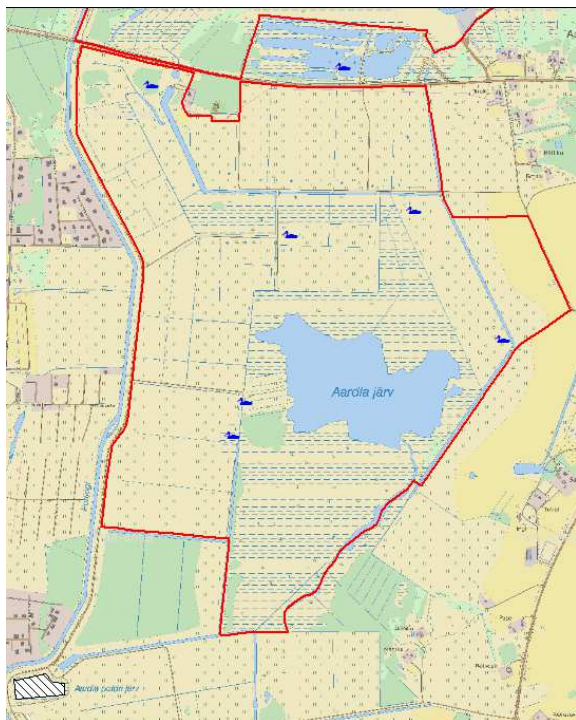
Joonis 33. Väikekajaka pesitsuskohad 2008-2010.

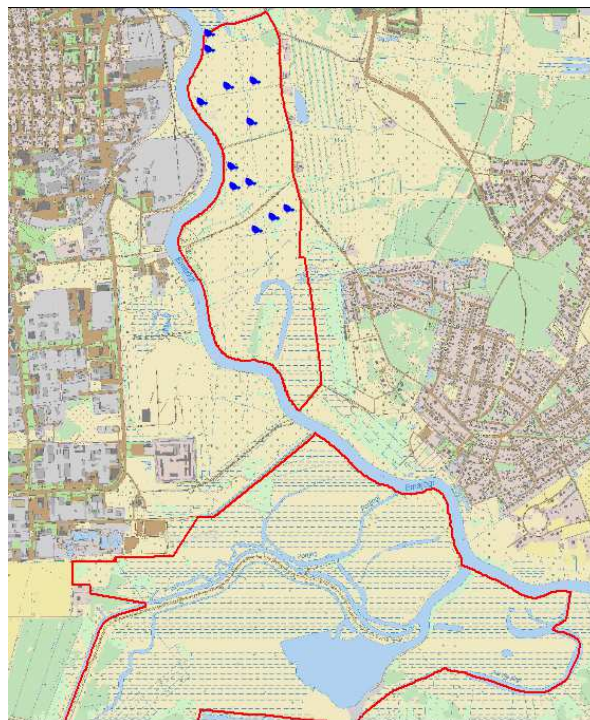
Joonis 32. Naerukajaka pesitsusalad 2008-2010.

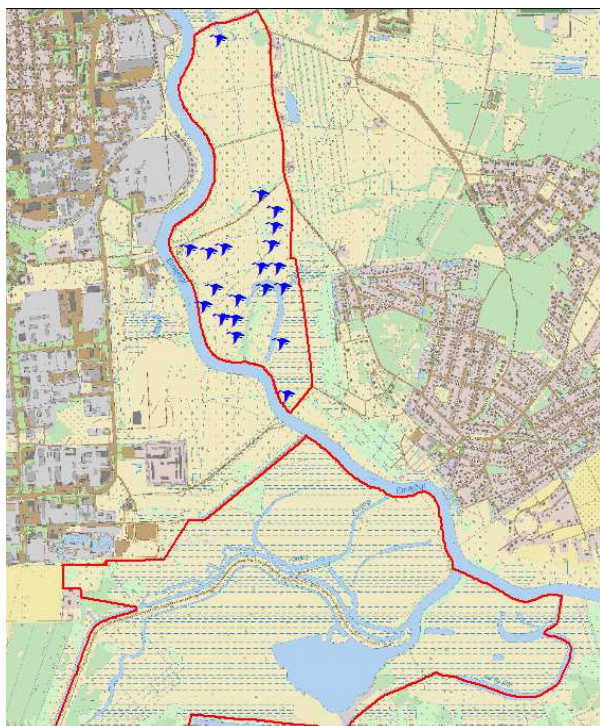
Joonis 34. Mustviirese pesitsuskohad 2008-2010.

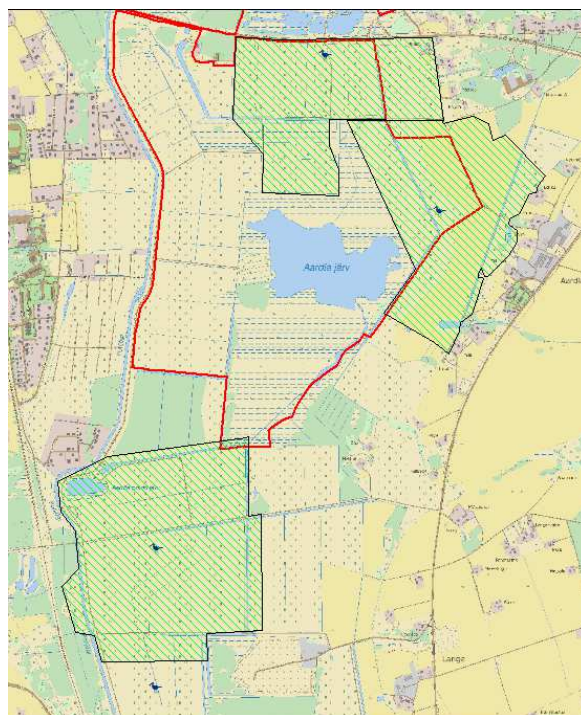
Joonis 35. Väikehuiga teadaolevad pesitsusegsed leikohad 2008-2010.

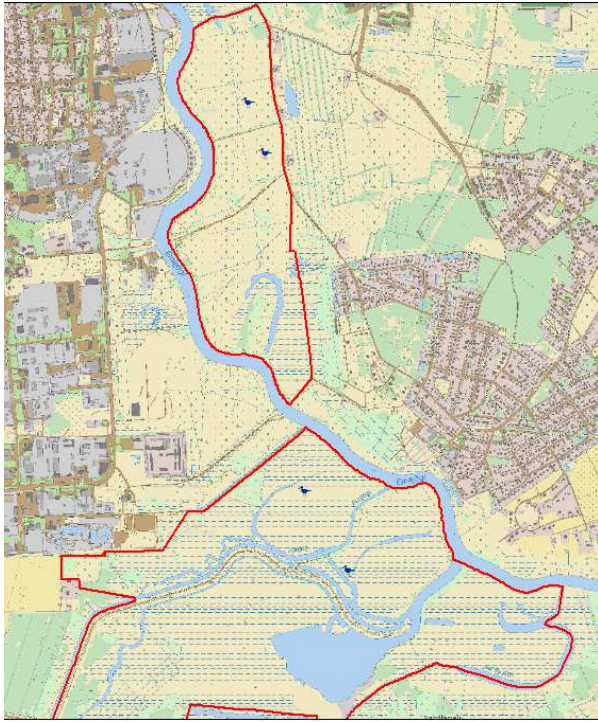
Joonis 37. Rukkiräägu pesitsusaegsed leikohad Ihaset luhal vastavalt 2004. a. inventuurile.

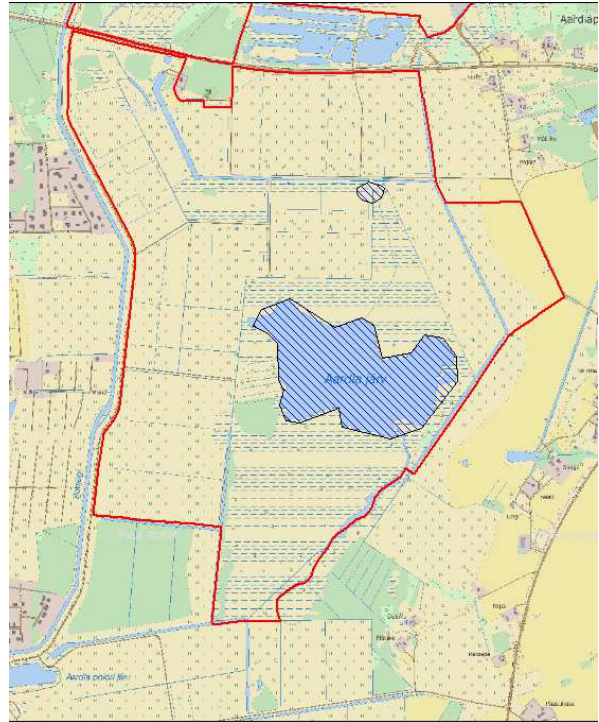
Joonis 36. Täpikhuiga pesitsusaegsed leikohad Ihaste luhal vastavalt 2004. a. inventuurile.

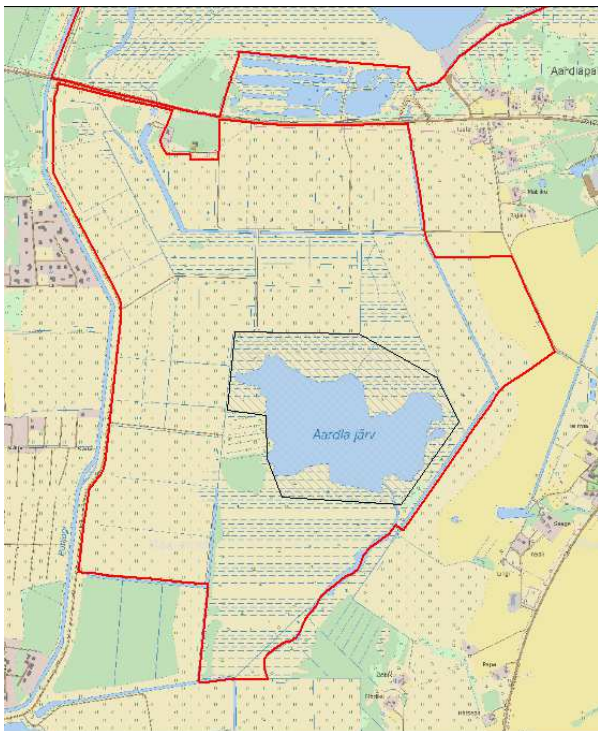
Joonis 38. Rohunepi teadaolevad mängukohad (linnuke) ja pesitsusalad Aardla poldril.

Joonis 39. Rohunepi teadaolevad mängukohad Ropka ja Ihaste lual.

Joonis 41. Hallpõsk-püti teadaolevad pesitsusalad 2008-2010.

Joonis 40. Hüübi teadaolev pesitsusala.

Tabel 13. Ropka-Ihaste LK kaitse-eesmärgiks olevate linnuliikide staatus, arvukus ja elupaiganõudlus (* - arvukus koos Aardla poldriga)

Liik ja kaitsekategooria LD = nn linnudirektiivi I lisa	Staatus (pesitsus, rände- peatus)	Arvukus kaitsealal 2008-2010		IBA arvukus (2003) krit täitnud	Elupaiganõudlus	Märkused
		Pesitsus (paari, laulu, mängu)	Rändel (isendit)			
tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>) I, LD	R		<1000*	5000	Rändepeatuspaijana niisked ja märjad madala või hõreda taimestikuga avatud rohumaad	Max 5000, 2002.a
hüüp (<i>Botaurus stellaris</i>) II, LD	P	2-3p		4-5p	Madalaveeline vähemalt mõne hektari suurune pilliroostik veekogus või selle läheduses	Aardla järve skv 1-2, Ropka skv 1
väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>) II, LD	R		30-40*	450	Üleujutatud ja niisked avatud rohumaad	Max 500, 2002. a.
soopart (<i>Anas acuta</i>) II	R		<200*	500	Rändepeatuspaijana üleujutatud taimestikurikkad mätastunud rohumaad	Pesitsus 1992. a. 1-2 paari
väikehuik (<i>Porzana parva</i>) II, LD	P	2-4p		<15p	sügavama veega tiheda kõrge taimestikuga mätastunud rohumaad, roostikud ja veekogude taimestikurikkad kaldad	Max 5-10, 2002. a, arvukust raske hinnata
rohunepp (<i>Gallinago media</i>) II, LD	P	>10-15 isast, 3-5m*		10-15 isast	märjad või niisked mätastunud avatud rohumaad, toitumiseks mudased või pehme pinnasega hõreda taimestikuga alad	Mängud Ihaste ja Ropka skv ja Aardla poldril. Sõltuvalt veeseisust on erinevas paigas.
väikekajakas (<i>Hydrocoloeus minuta</i>) II	P, R	40-50p	500-600*	10-50p	üleujutatud mätastunud kõrge taimestikuga avatud rohumaad ja toitumiseks üleujutatud rohumaad ja veekogud	
hallpõsk-pütt (<i>Podiceps grisegena</i>) III	P	2-3p		3-5p	Taimestikurikkad madalaveelised väikesed järved ja seisuveekogud osaliselt avatud veega	Aardla järve skv
rukkirääk (<i>Crex crex</i>) III, LD	P	<20 l*		70-80 l	Kuivad ja niisked kulustumata avatud rohumaad	Max 70-80, 2002.a, arvukus sõltub veetasemest
rooruik (<i>Rallus aquaticus</i>) III	P	<5 l		20 l	madalaveelised tiheda kõrge taimestiku või põõsastikuga mätastunud rohumaad avatud veesilmadega, roostikud ja tiheda taimestikuga veekogude kaldad	Max <20, 2002.a, arvukust raske hinnata
täpikhuik (<i>Porzana porzana</i>) III, LD	P	<50-70 l		200-300 l	madalaveelised tiheda kõrge taimestikuga mätastunud rohumaad, tiheda taimestikuga veekogude kaldad	Max 200-300, 2002.a.
mudatilder (<i>Tringa glareola</i>) III, LD	R		300-500*	2000	toitumiseks märjad või niisked rohumaad, vajab mudaseid või pehme pinnasega hõreda taimestikuga alasid	Max 3000, 2002.a
mustviires (<i>Chlidonias niger</i>) III, LD	P, R	<20p	100-250	90-200p	pesitsemiseks üleujutatud mätastunud kõrge taimestikuga rohumaad (ka kulustunud) ja tiheda taimestikuga väikejärved, toitumiseks vajab madalaveelisi veekogusid või üleujutatud rohumaad	Varem hinnatud 90-200p, 1992.a luhtadel 200 paari

Liik ja kaitsekategooria LD = nn linnudirektiivi I lisa	Staatuse (pesitsus, rändepeatus)	Arvukus kaitsealal 2008-2010		IBA arvukus (2003) krit täitnud	Elupaiganõudlus	Märkused
		Pesitsus (paari, laulu, mängu)	Rändel (isendit)			
suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)	R		<35000*	10000	toitumiseks eelistatult niisked või madalaveelised üleujutatud rohumaad, ka kuivad rohumaad ja põllud	Arvukus kiiresti kasvanud, olulised ka ümbritsevad alad
rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	R		5000-6000*	4000		Max 12000, 2004.a
viupart (<i>Anas penelope</i>)	R		<600*	1200	Rändepeatuspaigana üleujutatud rohumaad, ka kraavid, järved jt veekogud	Max 1200, 2002.a, pesitsus 1992.a 2-3 paari
sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	R, P	>100p*	<2200*	40-60p, 2200i	toitumiseks üleujutatud rohumaad, ka kraavid, järved jt veekogud, pesitseb kõikjal veekogude kallastel ja läheduses	Talvitub 600-750 isendit
rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	R, P	5-10p*	<40*	65i	toitumiseks üleujutatud taimestikurikkad rohumaad, ka kraavidel jt veekogudel, pesitsemiseks taimestikurikkad veekogud, mätastunud üleujutatud taimestikurikkad rohumaad	Max rändel 100, 1999.a
luitsnökk-part (<i>Anas clypeata</i>)	R, P	ca 10p*	<160*			Max rändel 300, 2002.a
tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>)	R, P	ca 20p*	<200*		toitumiseks üleujutatud taimestiku-rikkad rohumaad ja veekogud, pesitsemiseks taimestikurikkad veekogud, kajakakolooniad.	1992.a luhtadel 60-75p, max rändel 400, 2005.a
lauk (<i>Fulica atra</i>)	P, R	40-50p*	200-300*		pesitsemiseks üleujutatud mätastunud kõrge taimestiku või hõreda põõsastikuga rohumaad ning tiheda taimestikuga veekogude servad ja roostikud	Max rändel 500, 2002.a
kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)	P, R	<30p*	<1000*		pesitsemiseks niiskete või märgade mätastunud rohumaade hõredama taimestikuga paigad, ka põllumaad	Arvukus koos poldri lõunaosaga
naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>)	P, R	ca 200p*	<6000*		pesitsemiseks üleujutatud tiheda taimestikuga mätastunud või kulustunud rohumaad	Arvukus oluliselt langenud, 1992.a. Ropka luhal 11000p, hiljem >2000p. Põhjuseks ilmselt reostuse vähenemine ja sellega elupaiga muutumine.

7.4. Kaitsekorralduskava avalikustamise materjalid

http://www.ylenurme.ee/?newsid=204&language=estonian

Ülenurme vald

13. juuli 2011, Kolmapäev

13.06.2011 Ropka-Ihaste looduskaitseala

13.06.2011 Ropka-Ihaste looduskaitseala

Koostamisel on moodustatava Ropka-Ihaste looduskaitseala kaitsekorralduskava aastateks 2011-2020. Kava koostajaks on Keskkonnaameti tellimisel Eesti Ornitoloogiuuring, 20. juunil kell 15 toimub Tartus Keskkonnaameti saalis (Aleksandri 14, II korrus) kava eelnõu tutvustamine ja avalik arutelu. Kavaga on võimalik tutvuda internetis aadressil www.keskkonnaamet.ee ning Keskkonnaameti ja Eesti Ornitoloogiuuringu kontoris (Veski 4, Tartu) tööpäeviti kell 9-16. Palume võimalusel ettepanekud ja arvamused saata enne avalikku koosseletkut Eesti Ornitoloogiuuringusse aadressil rho.kinks@eooy.ee või Veski 4, Tartu 51005. Lisateave telefonil 742 2195 või 508 6690.

KESKKONNAAMET

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

http://www.haaslava.ee/?page=1&view=375

Haaslava vald

Ropka-Ihaste kaitseala kaitsekorralduskava avalik koosselek

Koostamisel on moodustatava Ropka-Ihaste looduskaitseala kaitsekorralduskava aastateks 2011-2020. Kava koostajaks on Keskkonnaameti tellimisel Eesti Ornitoloogiuuring, 20. juunil kell 15 toimub Tartus Keskkonnaameti saalis (Aleksandri 14, II korrus) kava eelnõu tutvustamine ja avalik arutelu. Kavaga on võimalik tutvuda internetis aadressil www.keskkonnaamet.ee ning Keskkonnaameti ja Eesti Ornitoloogiuuringu kontoris (Veski 4, Tartu) tööpäeviti kell 9-16. Palume võimalusel ettepanekud ja arvamused saata enne avalikku koosseletkut Eesti Ornitoloogiuuringusse aadressil rho.kinks@eooy.ee või Veski 4, Tartu 51005. Lisateave telefonil 742 2195 või 508 6690.

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

KESKKONNAAMET

KESKKONNAAMET

Keskkonnaamet teatab, et koostamisel on
**Ropka-lhaste looduskaitseala
kaitsekorralduskava aastateks 2011-2020.**

Kava koostajaks on Eesti Ornitoloogiaühing.
Kava eelnõu tutvustamine ja avalik arutelu toimub
20. juunil kell 15 Tartus Keskkonnaameti saalis (Aleksandri
14, II korrus).

Kavaga saab tutvuda internetis aadressil
www.keskkonnaamet.ee ning
Keskkonnaameti Tartumaa kontoris ja Eesti
Ornitoloogiaühingus (Veski 4, Tartu)
tööpäeviti kell 9-16. Lisainfo tel 508 6690, Riho Kinks.

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Eesti Ornitoloogiaühing
Estonian Ornithological Society

10.06.2011

Lp maaomanik,

Teavitame, et koostamisel on moodustatava Ropka-Ihaste looduskaitseala kaitsekorralduskava aastateks 2011-2020. Kava koostajaks on Keskkonnaameti tellimusel Eesti Ornitoloogiaühing. 20. juunil kell 15 toimub Tartus Keskkonnaameti saalis (Aleksandri 14, II korrus) kava eelnõu tutvustamine ja avalik arutelu. Alates 13. juunist on kavaga võimalik tutvuda internetis aadressil www.keskkonnaamet.ee ning Keskkonnaameti ja Eesti Ornitoloogiaühingu kontoris (Veski 4, Tartu) tööpäeviti kell 9-16. Palume võimalusel ettepanekud ja arvamused saata enne avalikku koosolekut Eesti Ornitoloogiaühingusse aadressil riho.kinks@eoy.ee või Veski 4, Tartu 51005. Lisateave telefonil 742 2195 või 508 6690.

Lugupidamisega,

Riho Kinks
Eesti Ornitoloogiaühing

riho.kinks@eoy.ee
508 6690

KAVANDATAVA ROPKA-IHASTE LOODUSKAITSEALA KAITSEKORRALDUSKAVA 2011-2020 EELNÕU AVALIKUSTAMISE KOOSOLEKU PROTOKOLL

Tartus, 20. juuni 2011 kl 15.00 – 17.35

Juhatas: Riho Kinks (Eesti Ornitoloogiaühingu projektijuht)

Protokollis: Kristel Tatsi (Keskkonnaameti Jõgeva-Tartu regiooni kaitse planeerimise spetsialist)

Osalejad (osalejate nimekiri koos kontaktaadresside ja allkirjadega eraldi lehel lisas 1):

1. Kadi Kukk – AS Kobras
2. Noela Kulm – AS Kobras
3. Kuno Kasak
4. Kaire Kalk – Tartu Linnavalitsus
5. Ants Einola
6. J.-Johhen Ross - Tartu Lennujaam
7. Tiit Lukas - Ülenurme Vallavalitsus
8. Urmas Uri – AS Kobras
9. Tambet Kibal
10. Hilja Valk – loomapidaja kaitsealast lõuna pool
11. Jan Siimson – Keskkonnaameti Jõgeva-Tartu regioon
12. Liisa Unt – Tartu Linnavalitsus
13. Riho Kinks – Eesti Ornitoloogiaühing
14. Silvia Pihu – Tartu Ülikool
15. Andres Kalamees – Eesti Ornitoloogiaühing
16. Kristel Tatsi - Keskkonnaameti Jõgeva-Tartu regioon
17. Rainis Uiga - Keskkonnaameti Jõgeva-Tartu regioon
18. Tõnu Ojamaa *
19. Hannes Puu * - Põllumajandusameti Tartu Keskus
20. Rein Ernits * - Ülenurme Jahiselts

* Nimetatud isikud viibisid koosolekul, kuid nende nimi puudub lisas olevast osalejate nimekirjast.

PÄEVAKORD:

Sissejuhatus koosolekule (Kristel Tatsi)

Kaitsekorralduskava ning tulevase kaitsealal vajalike ja häirivate tegevuste tutvustus (Riho Kinks)

Küsimused ja ettepanekud.

KOKKUVÕTE

Kristel Tatsi (KT) räägib põgusalt kaitse-eeskirja ja kaitsekorralduskava erinevustest. Teavitab, et tänu Euroopa Liidu rahadele on võimalikuks saanud nii Aardla poldri veetaseme reguleerimise uuringu kui ka kaitsekorralduskava tellimine, hoolimata sellest, et Ropka-Ihaste kaitse-eeskiri ei ole veel kinnitatud.

Riho Kinks (RK) tutvustab kaitse-eeskirja ja kaitsekorralduskava vahelisi erinevusi ja ülesandeid. Samuti tutvustab ala kaitse-eesmärke tulenevalt kavandatava Ropka-Ihaste looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõust. Ala ühe tähtsama väärtusena toob välja linnustiku ning näitab kaardil ka linnustiku jaoks olulisi alasid. Samuti näitab kaitsealuste taimede kasvualade kaarti.

RK: Peamiselt on alal 3 olulist keskkonnategurit: veerežiim, rohumaade majandamine ja häirimine (liikumine veesõidukitega, koerte jooksutamise alana kasutamine jne).

Vajalikud tegevused alal on:

- 1) Rohumaade võsast puhastamine – seda võiks teha sügisel või talvel ja võsa peab alalt ära vedama.
- 2) Rohumaade niitmine – seda võib teha üle 1-2 aasta, näiteks igal 3. aastal, et ei kaotataks ära mätastunud või ebatasast pinda, mida eelkõige tarvis linnustikule. Niita võib alates 15. juulist ning nende tuleks eemaldada alalt hiljemalt 1. märtsiks. Kulu võiks põletada, kuid ainult külmunud pinnasega ja talvisel ajal ja kooskõlastatult päästemeetjate ametitega.
- 3) Veerežiimi muutmine – siinkohal räägime vaid poldri alast, kuna ülejäänud aladel on looduslik veerežiim. Poldril tuleks säilitada looduslikku veerežiimi 1. märtsist 15. juulini – sel ajal võib vajadusel veetaset alandada kuni tasemeni 31,30 meetrit. Lindudele oleks parem, kui just siis kui veetase on Emajões kõrgem kui poldril, et siis oleks vabavooluregulaator avatud ja vastupidi.

Inventuurid, uuringud ja seired, mis on alale kavandatud:

1. Linnustiku elupaiga inventuur 2012 ja 2019, vajadusel ka vahepeal 2016. aastal;
2. alal toimuv hanede ja luikede riiklik seire jätkuks üle 2 aasta;
3. rabakonna koelmute seire 2013-2014;
4. kahepaiksete seire 2015, 2019;
5. kaitstavate taimede seisundi hindamine 2019. aastal;
6. kaitstavate putuka- ja kalaliikide ning käsitiivaliste (nahkhiirte) seisundi hindamine 2019;
7. maakasutuse seire – teha 1 kord aastas teostatud tööde ja maakasutuse kaardistamist;
8. veetaseme seire – võiks teha olemasolevates mõõtekohtades 2 korda kuus 15. märtsist 15. juulini;
9. kaitse tulemuslikkuse hindamine 2016 ja 2020;
10. kaitsekorraduskava koostamine uueks perioodiks 2020. aastal;
11. kaitseala tähistamine ja infotahvlid – tähistatud õpperajaks võiks olla kunagi välja pakutud teetamm koht, mis asub Tartu linnas Ihaste lahustükil.

Muud alal vajalikud tegevused:

- Porijõe teetamm tuleks liikluseks sulgeda;
- luhaakade niitmiseks vajalik rajada juurdepääsuteid;
- infotahvlite ja olemasoleva vaatlustorni hooldamine;
- kaitseala tutvustava voldiku väljaandmine;
- Aardlapalu prügi la sulgemine.

Muud ettepanekud:

- 1) Kaitseala piiride muutmine, st võimalik kaitseala laiendamine kogu poldrialale – Eesti Ornitoloogiaühing on ala laiendamise osas seisukohal, et esmalt peab kavandatava ala kaitse alla võtma, võsast puhastama ja niitma ning siis jälgima, kuidas linnud käituvad. Võib arvata, et linnud on kolinud kavandatavalt kaitsealalt välja just seetõttu, et ala on võsastunud. Jälgimise põhjal tuleks edaspidi otsustada (5-10 aasta möödudes), kas peaks kaitseala laiendama või mitte.
- 2) Vajalik oleks leida riiklikul tasemel lahendus hilisest heinaniitmise alguskuupäevadest tulenevatele probleemidele ning ühtlustada piiranguid kaitsealadel.

Tõnu Ojamaa (TO): Kas on teada, et kas poldri rajamine on kaitstavate liikide arvu suurendanud või vähendanud?

RK: Tõenäoliselt mitte.

Andres Kalamees (AK): Andmed selle kohta puuduvad.

Hilja Valk (HV) kasutab sealseid alasid, kuid mitte kaitsealale jäävaid alasid, karjamaana: niitmine on viimasel ajal raskem, kas kaitseala poldri alal võiks (sobiks) ka karjatada?

RK: Sobib karjatamiseks, kuid ei tohi liiga palju loomi olla.

HV: Kas võiks looduskaitse või keegi leida mingis summad, millega puhastada kaitseala prügist?

RK: Arutame seda teemat Keskkonnaametiga.

HV: Kumb on sobivam, kas heina niitmine või purustamine ja kas hein tuleb ära viia?

RK: Kindlasti on niitmine sobivam, mitte purustamine ja kindlasti tuleb hein ära viia.

HV: Mulle ei anta maid rendile karjatamiseks, kuna ise purustavad ja saavad suured toetused.

Rein Ernits (RE): jahimeestel omad huvid. 31,30 m ei sobi jahimeestele. Peame alal kõiki jahte. Alal on probleeme ka kobrastega, kuna koprad tõstavad samuti veetaset.

Tambet Kibal (TK): vaatlusi tehtud suhteliselt vähe. Kui Aardla maaparandusühing läks pankrotti ja vahepeal 7 aastat ei pumbatud üldse. Kui palju on lindude ala suurenenud tänu poldrile? Kas seda on uuritud?

RK: Ei ole, kuna andmed väga vanad poldri osas. Osaliselt võib-olla küll poldri tegevuse seiskumise tõttu lindudele ala paremaks muutunud.

Johhen Ross (JR): 5 punkt on internetti pandud kavast puudu. Miks ei ole kaitsekorralduskavas lennuliiklusega arvestatud?

RK: Avalikustamisel olnud kavast puudus tegevuste ajakava ja eelarve tabel, seda täiendame ja lisame. Lennuliikluse teema puudutab kaitseala loomise protsessi, mitte kaitsekorralduskava, kava tehakse kaitseväärtustest lähtuvalt. Kas olete Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumisse ka pöördunud? See võiks olla ministeeriumide tasandil küsimus.

TK: Kust tuleb vesi poldrile? Kui Emajõesst tuleb, siis on mõttetu pumbata.

Hannes Puu (HP): Kas kulu põletamine on mõistlik turbapinnasel? Kuna tahetakse kaitse alla võtta osa poldrist, siis on vaieldamatult mõju kogu poldrialale. Kui 31,30 m ja vundamendist jääb ca 20 cm kaugusele vesi, siis hoone vundamendi tugevusest jääb alles ainult 40 %. Alale tuleb teha terviklik teemaplaneering ja mõjude hindamine.

Liisa Unt (LU): keegi peaks lennuliikluse ja ala kõikide probleemidega tegelema. Ropka-Ihaste kaitse-eeskirja eelnõuga lubati Ropka silda ehitada ja keegi ei öelnud varem, et tuleb Vabariigi Valitsuse käest samuti nõusolekut küsida. Selline asi peaks kaitse-eeskirjas sees olema. Varasemates kirjades (seoses Ropka sillaga) on Keskkonnaamet viidanud, et Ihaste lahustüki alal peaksid olema truubid, kuid nüüd ei ole kaitsekorralduskavas reguleeritud truupide rajamist, mis peaksid tulema Ihaste lahustüki teetammi sisse, kus asub tunnelkollektor.

Ärge tehke sellist kava, mis ei lahenda kõiki majandustegevusi. Ka teede ehitamine jm peaks kavas olema. Kas kaitsekorralduskavas ei peaks olema mitte veerežiimi osas täpsem ettepanek?

KT: Looduskaitseeadus annab meile väga konkreetsed pürid ette, mida me kaitse-eeskirjaga saame reguleerida ja mida mitte. Ja üldiselt on nii, et kaitsealale tehakse kaitse-eeskiri, kus on kirjas, mis on keelatud, mis on lubatud ning milleks on tarvis Keskkonnaameti nõusolekut. Seega, ei panda kaitse-eeskirja sisse kõikvõimalike tegevuste loetelu, mida keegi võiks kunagi tahta, kuna seda ei oska ette näha. Sellest tulenevalt ka lahendatakse igat üksikut juhtumit eraldi, vastavalt sellel hetkel, kui meile mõni taotlus sisse tuleb. Mis puudutab Ropka silda ning selle ehituseks Vabariigi Valitsuse nõusoleku võtmist, siis ka seda vajadust ei kirjutata kaitse-eeskirja sisse, kuna see tuleneb otse Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest. Lisaks selgus selle vajadus ka alles Ropka silla KSH käigus, mille aruandes on öeldud, et Natura 2000 alale ei saa välistada negatiivset mõju.

JR: Lennukid ei saa ju parvedest ümber põigata.

HV: Teen ettepaneku, et poldri pumbad võiks minna Keskkonnaametile.

Rainis Uiga (RU): Täna sel koosolekul on tulnud häid ettepanekuid. Kõik ettepanekud ja mõtted pannakse protokoll kirja, kuid ei luba, et täna kõikidele küsimustele ka vastused on olemas. Probleeme tuleks eos eeskirjades arvestada ning murekohad tuleks välja tuua ning nendega erinevate dokumentide puhul arvestada.

JR: Kuna eeskirja projekt on väga vana ja olustik on muutunud, siis peaks kaitse-eeskirja eelnõu uuesti üle vaatama. Täielik vastuolu on selles, et tehakse kaitseala ja lennuväli on seal kõrval. Tartu lennujaama seisukoht on, et kaitseala laiendamine ei ole absoluutselt mõeldav, kuna see võib suure tõenäosusega kaasa tuua inimohvirtega lennuõnnetusi. Kui lind satub lennumootorisse, siis see on tõsine oht.

KT: Mulle isiklikult tundub, et olustik ei ole muutunud ning ka kõik need probleemid, mida siin täna on kuulda, on samad teemad, mida on arutatud ka 4 aastat tagasi, kui 2007. a aprillis toimus moodustatava Ropka-Ihaste kaitse-eeskirja eelnõu avalik arutelu. Ka kaitse-eeskirja avalikustamise raames saatsid meile kirja nii Tartu Lennujaam kui ka Lennuamet. Keskkonnaamet peab seisma Natura ala eest, mille kaitsenõue tuleneb samuti EL direktiividest nagu ka lennuohutuse nõuded. Kuna 2007. aastal andsime oma materjalid üle Keskkonnaministeeriumile, siis on eelnõud jõudnud staadiumisse, kus peaks varsti jõudma eelnõude infosüsteemi avalikustamisele ning seal saavad anda oma arvamuse kõik ministeeriumid, sh Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, kuhu alla kuulub ka Lennuamet. Pealegi tehti 2007. aastal Tartu lennuvälja laiendamisele ka KSH, kus millegi pärast ei jõutud lõppjäreldusele, et lennuvälja ei saa laiendada, kuna Natura 2000 ala asub kõrval.

Kõikide täna kuulud probleemide ja küsimuste tõttu saigi tellitud AS Kobraselt Aardla poldri veetaseme reguleerimise uuring, mis jõudis kompromisslahenduseni veetaseme osas ja selleks on 31,30 m.

Ants Einola (AE): Sellel aastal oli kõige rohkem linde, kes sõid talvilja ära, kuid ise pole osanud toetust ka niipalju taotleda. Mida saaks teha, et haned ei tuleks poldrile? Selleks peaks veetase olema madalam kui 31,30 m. Siis oleks ka ehk normaalne lindudele ja metsale. Praegu võib hävida ka mets väljaspool kaitseala. Kõik poldri maaomanikud peaks olema võrdsed ja saama võrdset toetust. Kas Aardla järve kinnikasvamine ei ole probleem 10 a pärast? Siis ei ole ka lindudel kusagile maanduda.

TO: Mis juhtub juhtub siis, kui järv kinni kasvab? Praegu on läbivool ära lõigatud ning see tuleks taastada.

RK: Vee reguleerimise ja Aardla järve küsimust arutame AS-iga Kobras.

HV: Vabavoolu regulaator ehk siiber võiks olla kaitseala valduses.

Urmas Uri (UU): Kaitsekorralduskava on aluseks paljudele tegevustele. Juhin tähelepanu, et Ülenurme valla üldplaneeringus on ette nähtud õpperajad Aardla järve äärde.

Veerežiimi taastamise summa peaks olema kaitsekorralduskavasse sisse kirjutatud.

Huvitatud pooled jäävad ka praegu väljapoole moodustatavat kaitseala, seega kui kaitse alla võtta osa poldrist, siis on selle mõju laiem.

Kaire Kalk (KK): Kuidas pannakse kaitsekorralduskavasse nõue, et on tarvis ala niita, kuid raha selleks ei ole? Keskkonnaamet võiks ise tellida niitmiseks PRIA toetust. Kaitsekorralduskavasse tuleks panna nõue, et heinapallid tuleks ära viia. Mulle öeldi, et pallide ära toimetamine pole Keskkonnaameti mure. Pallide äravedu peaks olema eraldi eelarve reana kaitsekorralduskavas välja toodud.

RU: See on ikka Keskkonnaameti mure, kuid täpsustame seda küsimust.

RK: Heinapallide äraviimine on järelevalve küsimus. Niitja peaks ise need ära viima. Pallide äravedu ei ole praegu eraldi eelarve reana mõeldud, kuna arvestatakse automaatselt hooldustööde sisse.

RU: Jah, heina äravedu sisaldub niitmise hinna sees ja see kohustus on.

UU tuleb saali ette ja näitab oma Aardla poldri uuringu materjale kõigile seinal: Selgitan veelkord mida tähendab veetase 31,30 m ja kust see tuli. Kõiki osapooli täielikult rahuldavat seisukohta ei ole ja seetõttu ka pole keegi ka täielikult rahul. Ühtedeks huvigruppideks maaomanikud ja elamugrupid. 31,50 m on see tase, kus asuvad hoonete vundamendid. Peame kõrgema veetaseme juures kui 31,30 m juures pumpama, et elamud ei upuks. Muidu ei oleks 31,30 puhul tarvis pumbata, vaid seda taset oleks võimalik hoida 15. juulini niisamuti, st vabavooluregulaatori õigeaegse sulgemisega. Tänavu kevadel olid (seisuga 12.06.11) sübrid kinni, kuigi veetase oli sel ajal Emajões madalam. Kordan veelkord, et 31,30 m on nõ avarii veetase, mitte see tase, mida peab maksimaalselt ja stabiilselt hoidma. Ei oska öelda, kes selle eest peaks maksma.

Poldri pumbajaama maapinna kõrgus, st maapind pumbajaama juures, on 31,00 m.

Niitmiseks on vajalik veetase 30,30 ja see tekib keskmiselt üle aasta ka ilma pumpamata sel ajal kui niita tohib.

HV: Kui sellel kevadel Emajõe veetase tõusis, siis tõusis ka poldril veetase. Seega, kui regulaator oli suletud, siis tuli vesi kusagilt mujalt poldrile.

UU: Poldri tammil on kaks kohta, kus võib toimuda infiltratsioon. Sübri reguleerimisega on võimalik kulutused viia minimaalseks. Veetaset 28 m on tarvis saavutada siis, kui poldri kraavides ja teedel on vaja teha hooldustöid.

TK: Pumpade andmed näidatud graafikul pole väga loogilised.

UU: Graafikul on opereeritud kuu keskmiste veetasemetega.

RU: Looduslik foon on seega tegelikult kõrgem.

UU: Aardla polder on üks kauss, st selle eriosades ei ole võimalik veetaset erinevalt reguleerida.

HV: Mul on veetaseme osas kõik korras.

TO: Kas siis 60 cm on poldri maapind langenud tänu pumpamisele?

UU: Jah.

KK: Kuidas Te näete, kas Aardla järve ümber ei tohiks üldse inimesed liikuda? Sellisel juhul tuleks inimesi seal suunata, kuna inimesed käivad seal niikuinii.

RK: Inimesed võivad Aardla järve ümber liikuda, kuid olemasolevatel teedel ning näen, et kui Aardla järve ümber teha eraldi õppe- või matkarajad, siis selliste ettevalmistatud kohtadega kutsume sinna inimesi veelgi rohkem. Seega ei näe vajadust, et Aardla järve ümber tuleks külastuskorralduslikke objekte juurde rajada (lisaks linnuvaatlustornile).

HV: Koertega poldril probleeme ei ole.

KT: Aitäh kõigile, kes kohale tulid.

Riho Kinks

Koosoleku juhataja

Kristel Tatsi

protokollija

Hr Riho Kinks
Eesti Ornitoloogiaühing MTÜ
Veski 4
51005 TARTU

Teie 27.06.2011
Meie 30.06.2011 nr 8-13.2/12332

Vastuskiri

Lugupeetud Riho Kinks

Meie poolt tehtud ettepanek, Ropka-Ihaste LKA kaitsekorralduskavast vajalike tegevuste loetelust loomade karjatamine välja jätta, on johtuv teadmisest, et loodaval kaitsealal loomade karjatamist ei toimu. Ka Ropka-Ihaste kaitseala kaitsekorralduskavas on välja toodud, et karjatamist ei ole toimunud aastatel 2005-2010.

Lähtuvalt kaitsekorralduskavade koostamise korrast ja heast tavast, tuleb kaitsekorralduskavasse kirjutatud tegevused ka kaitsekorraldusperioodi jooksul ellu viia. Tuginedes faktile, et kaitsealal karjatamist ei toimu ning kaitsekorralduskavasse ei ole planeeritud tegevusi, mis soodustaksid loomakasvatajate huvi kaitsealal loomi karjatada, tegime ettepaneku loomade karjatamine kui kaitsekorraldusperioodi jooksul mittetoimuv tegevus kavast välja jätta.

20. juuni 2011. a toimunud Ropka-Ihaste kaitseala kaitsekorralduskava avaliku arutelul tundis kohalik loomakasvataja huvi, et millistel tingimustel tema võiks kaitsealal loomi karjatada. Tuginedes sellele teadmisele, et kaitsekorraldusperioodil võidakse soovida kaitsealal loomi karjatada, võtame oma 20.06.2011 nr 8-13.2/12332 kirjas punktis 2 tehtud muudatusettepaneku tagasi ning arvame, et loomade karjatamist ei ole mõtet vajalike tegevuste loetelust välja jätta.

Lugupidamisega

/ allkirjastatud digitaalselt /

Raimond Tamm
Abilinnapea

Kaire Kalk 736 1328
kaire.kalk@raad.tartu.ee

Pealkiri: Ropka-Ihaste looduskaitseala

Saatja: "Margo Muda" <margo.muda@tll.aero>

Kuupäev: K, 15. juuni, 16:19

Saaja: "riho.kinks@eoy.ee" <riho.kinks@eoy.ee>

Koopia: "Andres Taimla" <Andres.Taimla@tllaero> ([vähem](#))

Triinu Keskküla <triinu.keskkula@tllaero>

Tähtsus: Tavaline

Create Filter: Automatically | From | To | Subject

Seadistused: [Näita täielikku päist](#) | [Näita trükivaadet](#) | [Salvesta failina](#)

Tere!

Edastame Teile meie seisukoha kavandatava Ropka-Ihaste looduskaitseala kaitsekorralduskava suhtes.

Meie esindaja osaleb kindlasti ka 20. Juunil toimival arutelul.

Lugupidamisega

Margo Muda

Tartu lennujaama juhataja
Tallinna Lennujaam AS
Tel: (+372) 7 309 210
Mob: (+372) 51 75 309
E-mail: margo.muda@tll.aero

Ropka-Ihaste kaitseala kaitsekorralduskava eelnõust lähtuvalt on tegemist eelkõige lindude pesitsemist ja rändepeatust soosiva maa-ala ja tegutsemisviisidega. Kaitseala loomine ja majandamine eelnõust lähtuvalt tooks kaasa hüppelise lindude arvukuse kasvu nii pesitsus- kui ka rändeajal Tartu lennujaama lähenemis- ja tõusupiirkonnas.

Valdavatest läänetuultest tingituna on Tartu lennujaamas lähenemisseadmetega varustatud ja enamkasutatav lennurada 26. Lahtiseletatuna tähendab see seda, et protsentuaalselt suurem hulk Tartu lennuväljal maanduvatest õhusõidukitest läheneb ja laskub lennuväljale üle Ropka-Ihaste kaitseala mis asub osaliselt täpselt lennuraja mõttelise pikenduse all, lennuraja vahetus läheduses.

Aastaid oli Tartu lennujaamas suureks probleemiks Aardlapalu prügilas elutsenud kajakatest tulenev lindude ja õhusõidukite kokkupõrkeoht ja lindude kokkupõrked õhusõidukitega. Seoses prügilas sulgemisega ja selle muutmise ja vahetamise jaamaks on prügilast tulenev lindude oht vähenenud. Ilmselgelt ei ole prügilas aladel pesitsenud lindude hulk võrreldav planeeritava kaitsealal pesitsevate või peatuvate lindude hulga.

Lumekoristuse ja libedusetõrje tõttu vabanevad lennuvälja alad kevadel lumikatte alt varem kui ümbritsevad alad. Sellel ajal on lennujaam meelispaigaks toitu otsivatele lindudele. Rändeperioodil võib lennuväljal ja lennuvälja lähiümbruses kohata haneparvesid ja teisi rändlinde. Jahedatel sügisöödel kasutavad erinevad linnuliigid päeval päikese poolt üleskõetud lennurada enese soojendamiseks.

Tartu lennujaamal tuleb nii perioodiliselt kui igapäevaselt kasutada erinevaid vahendeid linnutõrjeks ja lindudest tingitud ohu vähendamiseks. Linnutõrjevahendite efektiivsus sõltub paljuski nende kasutamise sagedusest. Mida sagedamini tuleb kasutada, seda ebatõhusamad need on, rääkimata vahendite kulukusest. Praegune lindude hulk lennuvälja ümbruses on juba kriitiliseks piiriks linnutõrjevahendite toimimisele. Mõeldamatu on arvukuse tõstmine.

Kogu arenenud riikide lennundus on välja töötamas ja kasutusele võtmas meetmeid ja abinõusid vähendamaks ohtlike linnu ja õhusõiduki kokkupõrkeid. Ropka-Ihaste kaitseala kaitsekorralduskava koos oma eesmärkide ja meetmetega astub sellele risti vastu. Tartu lennujaam ei saa kuidagi nõustuda eelpoolnimetatud ala ja selle korralduskavaga.

Lugupidamisega
Tartu lennujaama lennuohutuse ja
-julgestuse spetsialist
Juhan-Johhen Ross

MTÜ Eesti Ornitoloogiaühing
Veski 4
51005 TARTU

Teie 10.06.2011
Meie 20.06.2011 nr 8-13.2/12332

**Ropka-Ihaste LKA kaitsekorralduskava
2011-2020 eelnõu muudatusettepanekud**

Olles tutvunud Teie poolt koostatud Ropka-Ihaste LKA kaitsekorralduskava 2011-2020 eelnõuga ning võttes arvesse, et Ropka-Ihaste LKA kaitse-eeskiri ei ole kinnitatud, on meie ettepanekud LKA kaitse paremaks korraldamiseks ning kaitseväärtuste paremaks eksponeerimiseks järgmised:

1) kava eelnõu peatükis 4 on toodud lamminiitude ja nendel kasvavate/elavate liikide säilimise tagamise üheks meetmeks niitmise jätkamine üle ühe või kahe aasta. Linnustiku seisundit mõjutava tegurina on välja toodud ebasobivate niitmisevõtete kasutamine, s.h rohumaade niitmine nn purustajaga ning niidetud heina maha jätmine. Kaitsemeetmena on kirjas, et niide tuleb kokku koguda ja alalt eemaldada, ka heinapallid. Keskkonnaministri 20. oktoobri 2009. a määruse nr 60 "Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine" §3 lg 1 punkt 4 kohaselt peab kaitsekorralduskava sisaldama põhiväärtuste säilimisele, taastamisele ja tutvustamisele suunatud kaitsekorralduslike tegevuste loetelu, kusjuures iga tegevuse juures määratakse ära tegevuse maht, tööde teostamise koht ja orienteeruv maksumus. Ropka-Ihaste LKA kaitsekorralduskava 2011-2020 eelnõus ei ole toodud tööde teostamise maksumust. Samuti, on kava eelnõuga jäetud korraldamata, kuidas tuleb käidelda niidetud heina. Meie ettepanek on, et kaitsekorralduskavasse lisatakse toodud tööde orienteeruvad maksumused ning niitmise puhul oleks maksumuse sisse arvestatud ka niidetud heina ja heinapallide käitlemine (äravedu ning kompostimine).

2) kava eelnõu punktis 3.2.2 (kaitsekord) on toodud kaitsealal vajaliku tegevusena teiste hulgas ka loomade karjatamine. Kava eelnõus oleme punktis 3.4. maaomand ja maakasutus välja toonud, et aastatel 2005-2010 ei ole loodaval kaitsealal karjatamist toimunud. Meie ettepanek on loomade karjatamine kaitsealal vajalike tegevuste loetelust välja jätta.

3) Anne piiranguvööndis ja Ihaste sihtkaitsevööndis asuvad tehnovõrgud (kanalisatsioonikollektor, kõrgepingeline õhuliin, maaparandus- ja sademeveesüsteemide eesvoolud). Sätestada kaitseala valitseja nõusolekul olemasolevate tehnovõrkude hooldamise ja remontimise võimalikkus nende praeguses asukohas.

4) Sihtkaitsevööndis keelatud tegevuste p 2 lg 3 sõnastada selguse mõttes: Ihaste ja Ropka sihtkaitsevööndis uute teerajatiste (sh Ropka sild) rajamine.

Lugupidamisega

/ allkirjastatud digitaalselt /
Raimond Tamm
Abilinnapea

Kaire Kalk 736 1328
kaire.kalk@raad.tartu.ee

Raekoda
50089 TARTU

tel 736 1111, faks 736 1106
reg kood 75006546

www.tartu.ee
lv@raad.tartu.ee